

Есембеков Темірболат Оразғалиұлы

Сұлышшок

100
ЖЫЛ

Отметили

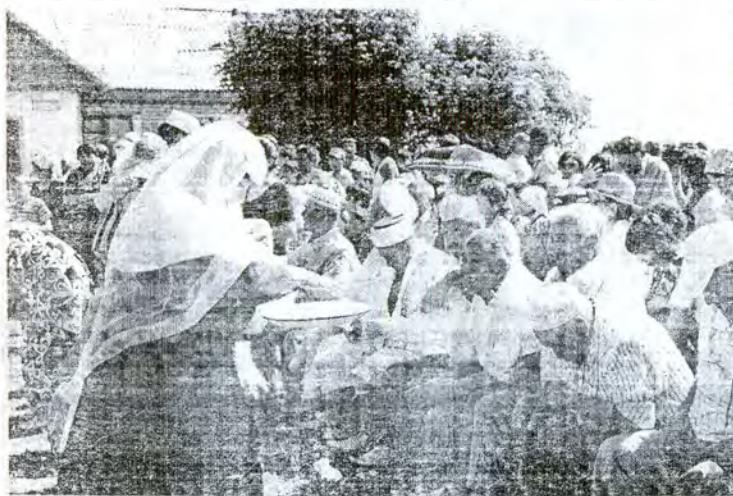
В прошедшую субботу отмечалось столетие со дня основания аула Сульшок. На юбилей собрались гости из разных городов Казахстана, которые когда-то жили здесь, а также из соседних сел,

местные жители. Это хороший повод для встречи с бывшими односельчанами, чтобы вспомнить события давнинувших лет.

На празднике была организован торговля, установлены юрта и шатры, празднично украшена сцена.

С поздравлениями выступили аким сельского округа С.С.Салыков, начальник отдела предпринимательства Б.С. Казанов, житель села С. Жанибеко Т.О.Есембеков, житель г. Петропавловск который юбилею родного аула посвятил книгу. Они выразили огромную благодарность организаторам, спонсорам данного мероприятия.

Накануне празднования в аул произошло много положительных перемен. Общими усилиями жителей села, организаторов, спонсоров благоустроены дворы, заменены заборы, очищены участки, произведен ремонт клуба. Никто не оставался в стороне, все трудились на славу. «Самый лучший двор», «Современные бабушки, дедушки», «Лучший ученик», «Лучший спортсмен», «Лучший предприниматель» - по таким номинациям награжда-

Юбилей столетие

сувенирами жителей села.

Порадовали зрителей своим выступлением группа ветеранов-

афганцев «Ардагер» из Астаны, участники художественной самодеятельности районного ДК. Самые ловкие и смелые принимали участие в спортивных соревнованиях. Очень понравились зрителям силовые номера в исполнении артистов цирка из Кыргызстана.

Сульшок - родина многих знаменитых людей. Среди них доктора и кандидаты наук, военные, которые навсегда сохранили в своем сердце любовь к родному аулу и по-прежнему с теплотой вспоминают годы, прожитые здесь.

За праздничным дастарханом гости и местные жители беседовали, вспоминали события прошлых лет, говорили и о сегодняшнем дне. Вечером был устроен зрелищный салют. А молодежь резвилась на дискотеке.

З. МЕЙРАМОВА.

УДК 908

ББК 26.89

/құрастырған Есембеков Темірбулат Оразғалиұлы/

ISBN 978-601-7247-13-3

Редактор Жаманова Римма Жұмағалиқызы

Корректоры Қадыров Жанбай Тұрарұлы

Дизайнері Есембеков Спартак Темірболатұлы

Теруші Круглов Кирилл Андреевич

Бұл кітап Сұлышоқ ауылының 100 жылдық мерейтойына арналып құрастырылған. Кітапқа ауыл тарихы, ел азаматтарының өмірі мен еңбек жолдары, естеліктер, арнау өлеңдер енгізілген. Еңбектің болашақ үрпаққа берер тәлім-тәрбиесі, ғибратты ойлары мол.

УДК.

ББК.

526 58

Өмірден ерте өткен анам
Дожаның (Дәметкөннің) аруа-
ғының ризашылығы үшін осы
кітапты құрастыруды дұрыс
көрдім.

Алғы сез

«Елу жылда – ел жаңа, жұз жылда - қазан» - дейді
қазақ... Уақыт көшінде тоқтау жоқ. Өзен суындаи ағып,
желдей есіп өтіп жатқан әрбір күн тарихқа сіңіп кетуде.

Сулышоқ елі сыртта жүргендерді туған жерге
тартады, тарта берсін!

Жас үлғайып, елу жасқа келгесін, адам ойланып,
өткен өмірін, орындалмаған арманын, қол жетпеген
мақсатын сын елегінен өткізеді екен. Аллам қолдан,
бабаларымның аруағы қолдасын! Бұлай етуіме бір
себеп бар. Әрине, өз қара басым көш бастаған көсем де,
сөз бастаған шешен де, қол бастаған батыр да өмеспін,
бірақ қолыма қалам алдым. Себебі, дүниеде туған елге
еш нәрсе тең келмейді.

Аса құрметті Сулышоқтық бауырлар! Ел дегенде
елжіреп қоя беретін жұдырықтай жүректің лұпілін
естимісіздер?! Ауылдастарыңыздың ыстық сәлемін
қабыл алыңыздар. Отыз бес жылдан артық ауылдан
жырақта жүрсек те, кіндік қанымыз тамған жерге деген
сағынышымыз әлі сарқылған емес.

2010 жылы Сулышоқ елінің құрылғанына 100 жыл
толады.

Солтүстік Қазақстан
Мемлекеттік мұрағаты

[50010] Негролека қаласы,
Историесал қошесі, 1 ғб,
төл.телефон: 46-18-55

МУРАҒАТ АНЫҚТАМАСЫ
02.02.2006 № 04.05/178-Е

Северо-Казахстанский
Государственный архив

160010, г. Петропавловск,
ул. Интернациональная, 4.
тел./факс: 46-18-55

АРХИВНАЯ СПРАВКА

Есембекову Т.У.

В протоколе голосования окружной избирательной комиссии от 11 января 1948 года по выборам в областной Совет депутатов трудящихся от Булаевского района Северо-Казахстанской области депутатом от Первомайского избирательного округа № 42 избрана Нурекенова Дожа – колхозница колхоза «Сульшок» Булаевского района.

Основание: ф.1189, оп.1, д.1806, л.34; д.1811, л.7

И.О. директора

Архивист

Г.П. Мигович

К.К. Ахметова

Солтүстік Қазақстан
Мемлекеттік мұрағаты

150010, Ногайский район,
Интернациональная улица, 1, 70
тел. факс: 46-18-55

Северо-Казахстанский
Государственный архив

130010, г. Чебоксары, ул.
ул. Интернациональная, 1.
тел.факс: 46-18-55

МУРАҒАТ АНЫҚТАМАСЫ

02.02.2006

04.07/5-Е

№

АРХИВНАЯ СПРАВКА

Есембекову Т.У.

Участок Сулу-Шокъ («Сулышок») образован в 1910 году. Участок расположен в равнинной лесостепной местности. Почвы черноземные, мощные, почвенный горизонт до 10 вершков. Травяной покров ковыльно-разнотравный. Задернение до 90 %. Лес, состоящий из березняка и осинника, расположен группами. Сенокосы разбросаны по участкам небольшими томарами и джарыками. По участкам много дорог. Грунтовыми водами обеспечен. Верховых водных бассейнов не имеет.

Основание: Справочные сведения о переселенческих селениях и участках Акмолинского переселенческого района, Омск, 1911г., с. 220-221

И.О. директора

Г.П. Мигович

Архивист

К.К. Ахметова

Тасқара БАПАҚОВ
Әлжан ИМАНАЛИН
Қанен ЖАНЖІГІТОВ

Ақмолагуберниясы Петропавлуезі Бейнетқорболысы
Сауытбек, Шылғау, №8 Қаненауылдарында тұратын
азаматтардың

ОТБАСЫ ТІ 31 МІ
СҚО МА, 70-ші қор, 2-ші тізім, 125-ші іс, №8 Шылғау
ауылы

1928 жылы басталған
1929 жылы аяқталған

№	Үй исесінің немесе камкоршының тегілігі, әкесинің аты	Жаш басы	Үй исесіне катасты	Аты	Жасы
---	---	-------------	-----------------------	-----	------

Үйелмен мүшелері

		Шылғау ауылы	Үй исесі		
1	Тасқарин Оразаты	4	әйелі шешесі карындасты	Оразаты Мәріяни Тыныштық Ұміт	28 19 60 13
2	Күдебасов Менітбай	5	үлкін әйелі ұны әйелі	Менітбай Казиме Отеу Жеміш Карыш	75 48 17 18 11
	Темірғасов Іосыбай	10	әйелі ұны немересі әйелі ұны әйелі қызы ұны шешесі	Досыбай Әйке Қатен Орынбасар Жеміла Толеу Балбоне Сагила Копей Талынштық	51 45 28 1 22 17 19 15 5 85
4	Сүйіндіков Жанбота	6	үлкін әйелі	Жанбота Балтабай	18 15

			інісі	Жұмажан	1
			карындасты	Балзия	12
			карындасты	Несіп	9
			шешесі	Калампир	53
5	Әжібаев Іскеқ	5	Үй иесі	Іскеқ	29
			әйелі	Кеміш	25
			кызы	Хабиба	6 ай
			шешесі	Айша	60
			ұлы	Хамз	1
6	Дәүлетбаев Шәймерден	7	Үй иесі	Шәймерден	43
			әйелі	Хасима	37
			кызы	Мариям	12
			інісі	Кабдолла	40
			әйелі	Жанғаным	30
			інісі	Қазыбек	1
			кызы	Кади	1
7	Бектембаев Кайырлы	9	Үй иесі	Кайырлы	18
			әйелі	Айша	18
			інісі	Мұса	29
			әйелі	Мәмілә	21
			інісі	Сәдуакас	15
			інісі	Ғаббас	12
			інісі	Меди	9
			карындасты	Жәмилә	16
			апайы	Байбөне	58
8	Шәкбасов Рахмет	3	Үй иесі	Рахмет	65
			әйелі	Ерметай	52
			ұлы	Әбілмәжін	14
9	Жұмабасев Әубекір	6	ұлы	Әубекір	16
			ұлы	Сәдуакас	5
			кызы	Жакаш	16
			кызы	Орынтай	15
			кызы	Көлей	4
			кызы	Кенжетай	6 ай
10	Сейілханов Салық	9	Үй иесі	Салық	40
			әйелі	Катыш	30
			ұлы	Еслэм	10
			ұлы	Біләз	9
			кызы	Назифа	2
			ұлы	Мамат	2
			інісі	Жакып	35

Сауытбек Канен аүылдары		әйелі	Магрифа	26
11 Сәдуов Тасболат	3	шешесі	Байпалааш	70
		Үй иссі	Тасболат	30
		әйелі	Үміт	30
		ұлы	Жұмабек	1
Сауытбек , Канен аүылдары				
12 Жайылғаков Мәжит	4	Үй иссі	Мәжит	61
		әйелі	Бәлігүл	58
		ұлы	Канен	16
		қызы	Сұлушаш	8
13 Тынысов Сман	2	інісі	Сман	65
		ұлы	Молдаш	8
14 Есенғұлов Құсайын	9	Үй иссі	Құсайын	39
		әйелі	Мәлике	32
		Отбасы	Мәдия	40
		ұлы	Сагындық	16
		әйелі	Тұрсын	19
		қызы	Шәпния	6
		ұлы	Сагынтай	12
		қызы	Ақын	8
		қызы	Шәріпа	2
15 Баймагамбетов Жұсіп	7	Үй иссі	Жұсіп	43
		әйелі	Багила	26
		ұлы	Жәмәли	6
		қызы	Асия	1
		інісі	Жакып	38
		әйелі	Сагида	28
		қызы	Күлсара	1
16 Баймагамбетов Рамазан	3	інісі	Рамазан	35
		әйелі	Магрифа	21
		қызы	Күлбі	
17 Нурекенов Бейсен	9	Үй иссі	Бейсен	36
		әйелі	Айна	32
		ұлы	Шәріп	6
		ұлы	Жұмажан	1
		ұлы	Нығмет	1
		қызы	Шәйіз	5
		інісі	Байгазы	34
		әйелі	Канапия	28
		інісі	Бейсенбі	28

18	Магзұмов Сөду	10	Үй иссі	Сөду	37
			әйелі	Кенжстай	25
			қызы	Камилә	2
			қызы	Казиза	1
			інісі	Жұмабай	34
			әйелі	Жаныл	18
			інісі	Ыбырай	22
			әкесі	Магзұм	64
			әйелі	Ғайбжамал	55
			қызы	Орынбасар	8
19	Есенғұлов Қасен	7	Үй иссі	Қасен	41
			әйелі	Батимә	37
			әйсли	Бәтсн	30
			ұлы	Кениколі	12
			қызы	Айтбібі	3
			қызы	Нұрбайбі	6 ай
			ұлы	Әнуарбек	1
20	Есенғұлов Ұсейін	9	інісі	Ұсейін	32
			әйелі	Ендікүй	25
			ұлы	Әшірбек	3
			қызы	Балбібі	6 ай
			інісі	Сәрсенбай	19
			інісі	Кенжстай	13
			әкесі	Есенғұл	69
			әйелі	Шокан	62
			ұлы	Батырбек	1
21	Нұркенов Біркен	5	Үй иссі	Біркен	53
			әйелі	Жәмилә	38
			ұлы	Оразак	7
			қызы	Орынбасар	1
			қызы	Орындық	3
22	Қаненов Белгібай	3	Үй иссі	Белгібай	29
			әйелі	Дәметкен	18
			қызы	Зейнеп	1
23	Қаненов Ережен	9	ағасы	Ережеп	45
			әйслі	Сагила	38
			ұлы	Шакым	1
			ұлы	Хакім	1
			қызы	Мәликс	12
			қызы	Үміт	4
			ұлы	Жұмабек	2
			інісі	Койшыбай	21

			шешесі	Кадиша	70
24	Бейсенбин Әкімжан	7	Үй иессі	Бейсенбі	45
			әйелі	Бибігайшап	50
			әйелі	Сакыш	30
			ұлы	Жайлайбай	13
			ұлы	Рамазан	6
			қызы	Ажар	10
			қызы	Айша	12
25	Біржаков Байтүяк	7	Үй иессі	Байтүяк	55
			әйелі	Айтжан	40
			әйелі	Бубі	40
			ұлы	Оспан	29
			әйелі	Дәмежан	18
			ұлы	Кәрібай	8
			ұлы	Жексенбай	3
26	Қылышбаев Аблай	4	Үй иессі	Аблай	24
			әйелі	Айтжан	20
			ұлы	Шәріп	6 ай
			шешесі	Зылиқа	60
27	Казанов Байбол	7	Үй иессі	Байбол	41
			әйелі	Коней	37
			ұлы	Жумагали	7
			ұлы	Сатыбалды	3
			қызы	Файза	1
			ұлы	Дүйсеке	12
			қызы	Шерина	1
28	Тілсулин	5	Үй иессі	Оспан	35
			әйелі	Ләтиша	20
			әкесі	Тілсулі	65
			шешесі	Калиша	55
			қызы	Кәмілә	1
29	Сауытбеков Ысқақ	9	Үй иессі	Ысқақ	34
			әйелі	Калима	30
			ұлы	Ұалыхан	3
			қызы	Зейнезайпп	5
			қызы	Бибізайыш	6 ай
			інісі	Койбагар	19
			інісі	Смагул	36
			әкесі	Сауытбек	73
			әйелі	Мерусерт	64
30	Кариманов Мұқан	6	Үй иессі	Мұқан	46

			әйелі	Дәмегой	43
			кызы	Зейнеп	7
			кызы	Күлбарам	4
			кызы	Жаныл	6 ай
			ұлы	Темірлан	3
31	Әлжапов Көпжеболат	5	Ұй иесі	Көпжеболат	19
			кызы	Құлсара	2
			әйелі	Қади	28
			кызы	Гүлбану	6 ай
			кызы	Мәкен	5
32	Әлжапов Нұрмұхамбет	6	ағасы	Нұрмұхамбет	32
			әйелі	Гүлжаар	30
			ұлы	Қомали	8
			ұлы	Ғазез	1
			ұлы	Қази	2
			шешесі	Рэзия	62
33	Есембеков Дүйсенбай	10	Ұй иесі	Дүйсенбай	31
			әйелі	Жанке	29
			кызы	Салика	1
			інісі	Оразгали	16
			інісі	Жұмажан	14
			інісі	Жұмәлі	12
			ұлы	Базарбай	2 ай
			әкесі	Есембек	66
			әйелі	Жәмила	60
			қарындасы	Балкия	12

**Ауылдық кеңестерәғасының орынбасары
 Жұмажан Айдарханов
 ВКП(б) өкілі Салық Сейілханов
 Өкілетті өкіл Оспан Тілеулин
 Партия бастығы А.П. Тухтаров**

1928 жылды 28 қараша Петропавл округі Бейнетқор ауданы Саутбек, Қанен, Шылғау, №8 шаруашылық ауылдар бойынша әлеуметтік-экономикалық топтарды анықтау хаттамасы

Комиссия құрамы:

Ауыл кеңесі төрағасының орынбасары Айдарханов Жұмажан.

БКП (б) төрағасы және аудандық өкілетті Салық Сейілханов

Ов өкілетті Оспан Тілеулин

Партия бастығы Тұхтаров А.П.

Саутбек, Қанен, Шылғау, №8 шаруашылық ауылдар бойынша әлеуметтік-экономикалық топтардың құрамы мен санын белгіледі.

Анықтау үстінде бағдарлау үшін келесі материалдар қабылданды:

Отбасылық тізім

Шаруашылық жағдайдың негізгі көрсеткіштерін есептеу ведомосы.

Шаруашылық жағдайды есептеу ведомосы.

Нәтижесінде комиссия Саутбек, Қанен, Шылғау шаруашылық ауылдары бойынша келесі белгіліруді бекітіп жатыр.

I. Шаруашылық жағдайын есептеу ведомысының тізімі бойынша кедей шаруа тобына келесі шаруашылықтар жатады: №1 Тасқарин Оразалы

№3 Теміртасов Досыбай

№11 Есенғұлов Құсайын

№4 Сүйіндіков Жанбота

№12 Баймағамбетов Жұсіп

№5 Әкібаев Ысқак

№18 Бейсембин Әкімжан

№7 Шақбаев Рахмет

№19 Біржақов Байтұяқ

№8 Сейілханов Салық

№20 Қылышбаев Абылай

№9 Сәдеуов Тасболат

№22 Тілеулин Оспан

№26 Есембеков Дүйсенбай

I. Шаруашылық жағдайын есептеу ведомысының тізімі бойынша орта шаруа тобына келесі шаруашылықтар жатады:

№2 Кудебасов Мешітбай

№17 Қаненов Белгібай

№6 Дәулетбаев Шәймерден

№21 Қазанов Байбол

№10 Жайылғақов Мәжит

№24 Кариманов Мұқан

№13 Нұрекенов Бейсен

№14 Мағзұмов Сәду

III. Ауқатты топқа жатады:

№15 Есенғұлов Қасен

№23 Сауытбеков Ысқақ

№16 Нұркенов Біркен

№25 Әлжанов Кенжебұлат

Осы хаттама кедейлердің жиналышында жарияланған, сондықтан солар-дан ешқандай қарсылық болған жоқ.

Ауыл кеңесі төрағасының орынбасары Айдарханов Жұмажан.

БКП (б) төрағасы және аудандық өкілетті Салық Сейілханов

Ов өкілетті Оспан Тілеулин

Партия бастығы Тұхтаров А.П.

Құрметті жерлестер!

Осы кітапты құрастыра отырып, мен осыған алты жыл бұрын мұрағат құжаттарды жинай бастадым. Бірақ, өзім қалаған материалдың көбін жинай алмағаным, кітапта оқырмандарға керек кейбір адамдардың есімдері табылmasa, сіздерден кешірім ұраймын.

Кейбір адамдар сенімсіздікпен қарап, көмектерін бер-менгендіктен қыыншылық туып, осы кітап өз мерзімінде шыға алмады.

Кітаптың шығуына көмегін тигізген, қол ұшын берген азаматтарға мың да бір алғыс. Ауылымыздың мерейтойы қарсаңында туған жеріміздің тарихы жайлы деректерді келтіре отырып, қазіргі жастарымыз бен келешек үрпағымыз ауылымыздың өзіндік салт-дәстүрлерін, ата бабаларымыздың нақыл сөздері мен тілек-баталарын біліп жүрсін деген ниетпен осы кітабымды жазып отырмын. Біз ата-бабалармыздың дәстүрлерін қайта жаңғыртып, есте сақтап, өркендетуіміз керек.

Енді, мұрағат деректері негізінде құралған ауыл тарихымен танысады ұсынамын.

1910 жыл

Ауыл Қанен, Шылғау, Сауытбек деген қыстаулардан құрылды. 1911 жылдан 1924 жылға дейін мұрағат деректері жоқ.

1924 жыл

Бейнетқор ауданы Найменов орталығы Полтавское №8 шаруашылық ауылы, губернияға дейін – 65, уезге дейін – 65 шақырым. Ауыл саны: 1924 жылы – 10, 1925 – 8. Орыс халқы жоқ. №8 шаруашылық ауылдың қырғыз халқының саны – 200 адам. 21 шаруашылық ауласы

1928 жыл

1. Ауыл кеңесінің төрағасы – Айдарханов Жұмажан.
1928 жылғы 28 қарашадағы хаттама
2. Отбасылық тізім

1929 жыл

Первомай ауыл кеңесіндегі Сұлышоқ (Сарыкөл) ауылды, 1930 жылға дейін Бейнетқор ауданына жатты.

1930 жыл

1930 жылдағы 23 шілдедегі КСРО БООК Қаулысымен Бейнетқор ауданының №8 Сұлышоқ ауыл кеңесі Булаев ауданының Сұлышоқ колхозына берілді. Колхоз тәрағасы – Қасенов Кенжалы. Бейнетқор ауданынан қабылданған №8 ауыл кеңесі Первомай ауыл кеңесі деп атын өзгертті. №27 хаттама. 1931 жылғы 3 шілдедегі Булаев аудандағы орындау комитеті президиумының отырысы.

1933 жыл

II кварталдағы 100-пайызды қаражат жинау жоспарын орындау үшін Первомай ауыл кеңесіне ауыспалы Қызыл туды табыс ету. 1933 жылғы 24 мамырдағы Қаулысы.

Сұлышоқ - 1618га. Первомай ауыл кеңесінің тәрағасы – Тоқмурзин.

№15 хаттама. 1933 жылғы 30 мамырдағы Булаев аудандағы орындау комитеті президиумының «Первомай ауыл кеңесінің телефондандыру туралы» отырысы.

1935 жыл

«Первомай ауыл кеңесінің тәрағасы Сейілханов пен «Сұлышоқ» артелінің тәрағасы Әлжанов қатысусымен «Сұлышоқ» ауыл шаруашылық артелінің жарғысын тіркеу туралы» 1935 жылғы 9 қарашадағы №69 хаттamasы.

Жүсіпов Ысмайылды Қазақстан мерейтойы тәсбелгімен марапаттау туралы

«Еңбекші – Қазақ» ауыл кеңесінің тәрағасы Исенгулов У. «Сұлышоқ» ТОЗ

1935 жылғы 9 қазандағы №55 хаттamasы

1937 жыл

1977 жылғы 10 наурыздан. Первомай ауыл кеңесінің хатшысы Шаханов Жұмабай. 1942 жылды 2 желтоқсанда лауазымнан шығу. 1948 жылды Булаев аудандағы орындау комитеті. Колхоз тәрағасы Турканов Оразбай.

1942 жыл

Первомай ауыл кеңесінің тәрағасы - Ілиясов Жұмабай, колхоз тәрағасы – Айсанов Гапас.

1951 жыл

1951 жылы колхоздарды ірілендірумен байланысты «Сұлышоқ» пен «Еңбекші-Қазақ» колхоздары «Сталин атындағы» колхозға біркітірілді. №6 хаттама, №2-51 шешімі.

1952 жыл

Аудандық кеңесінің орындау комитеті Сталин атындағы колхоздың Сұлышоқ ауылында кілегей бөлімшесін салу үшін 0,25га жер көлемін беруді шешті. Ауыл кеңесінің тәрағасы Исенголов У. 1952 жылы 5 қазан 7-332

1955 жыл

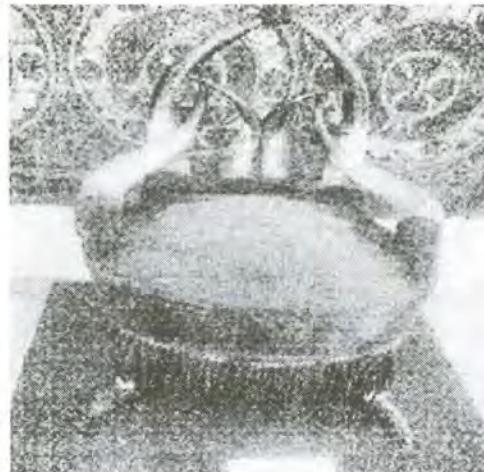
1956 жылғы 1 қазандығы №29 хаттамасы. Сталин атындағы колхозда кассалар агенттігін ашу. Клуб салынды.

1961 жыл

Сұлышоқ «40 лет Казахстана» совхозына берілген. 26 партиялық конференцияға делегаттарды сайлау туралы хаттама. Тұжырымдау дауысы құқығымен Исенголов Үсейін, кеңес беру дауысы құқығымен Ахметова Бибіжамал. 1961 жылы 19 мамыр 1784 ф. 10 тізім 1с (3 парап)

1997 жыл

Сұлышоқ ауылы диқандық шаруашылықтарға бөлінді.

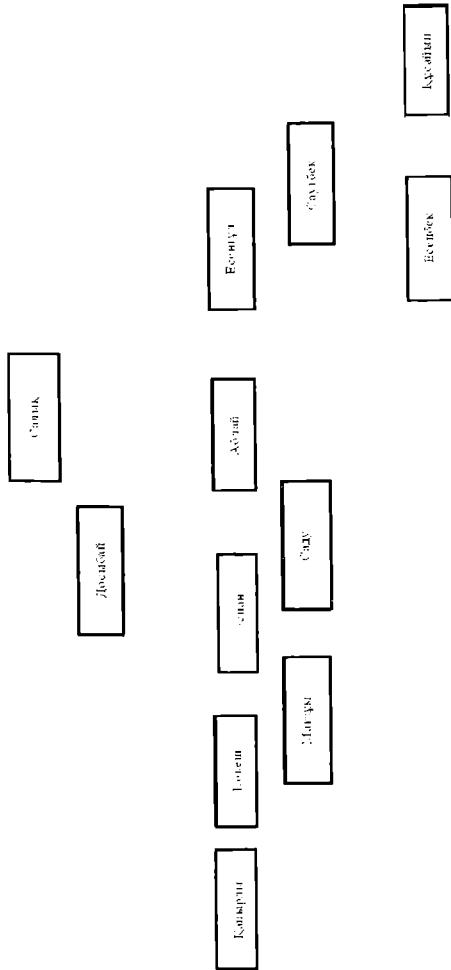
ІДРІС ҚАЖЫ — МӘЛІК (МӘЛГАЖДАР) АЙДАРБЕКОВТАР

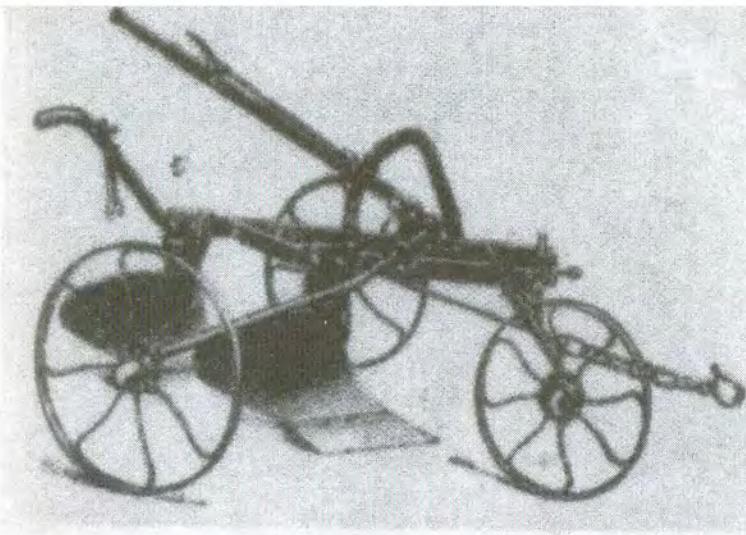
Орындық-тақтың иесі Айдарбеков Ідріс қажы 1849 жылы Петропавл уезі, Келтесор бولысы жерінде, қазіргі Мағжан Жұмабаев ауданы, Майбалық аулында туған. Ідріс қажының туған жылы дау туғызбайды. Өйткені, „Ислам әлемі“, баспанынан 2000 жылы шыққан „Қазақстан қажылары“, деген кітаптың 120 бетінде 1908 жылы 59 жасында Меккеге қажылықта барғаны жазылған. Уақ руының Шоға атасының Есқарасынан тараиды; Есқара -Масай-Байғұлы- Әлибек-Бақан- Айдарбек- Ідріс- Мәлгаждар (Мәлік).

Ідріс қажы Қазан төңкерісіне дейін сол кезде қазіргі Мағжан Жұмабаев ауданының көп жерін алғып жатқан Келтесор болысының болысы, ірі ру басшысы, сол төңіректің атақты байы болады. Байлығы туралы ел аузында мынадай дерек бар: басқа қарамалдары мен ұсақ малдарын есептемегендеге жылқысының саны 900 болған екен. „Мынды айдаған бай боламын, – деп, қанша тырысса да жылқысы мыңға жетпеген. Жылқысының саны туралы „тотыз жүзден кетпеген, мыңға жетпеген,“ деген сез қалған екен.

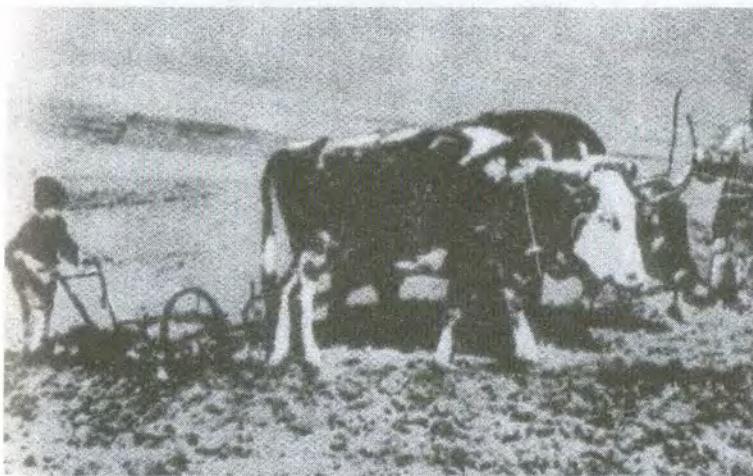
Ескіше де, жаңаша да оқығаны бар Ідріс қажы ел аузындағы әңгімелерге қарғанда өте қайырымды ел басшысы болған.

Бейнекор ауданы Сұлбышқоқ бөлімі Сарықөл ауылы. Первомай ауылдық кеңесі
1910-1915 жылдары салынған ағаш үйлер

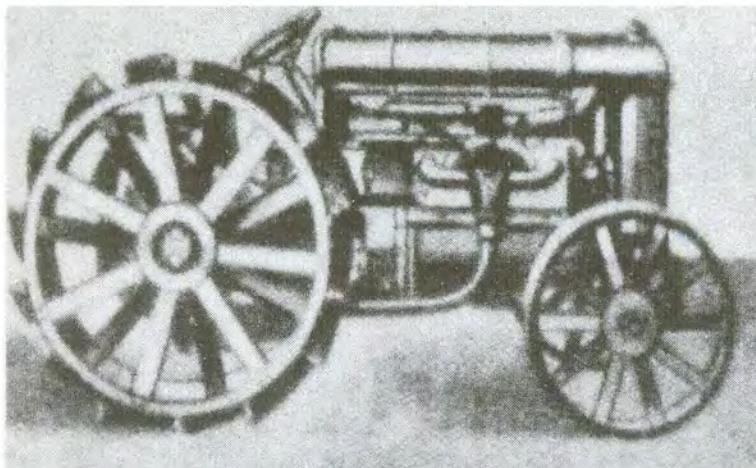

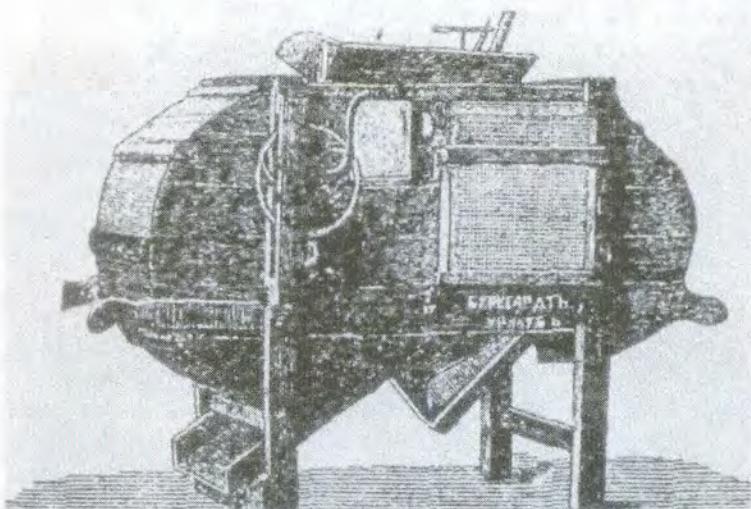
Өгізбен, сиырмен тартылатын жер жыртатын екі тілді соқа

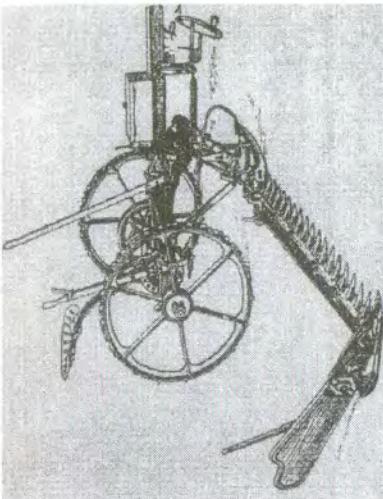
Өгіздермен сүйретілген соқамен жерді жырту кезі

Соғыс жылдарындағы трактор

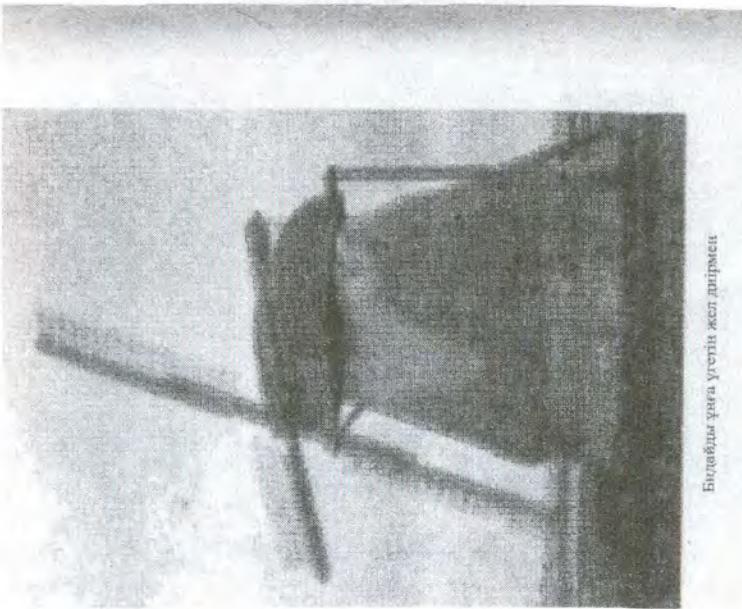
Бидай тазалайтын қолмен айналдыратын “Веелка” атты құрал

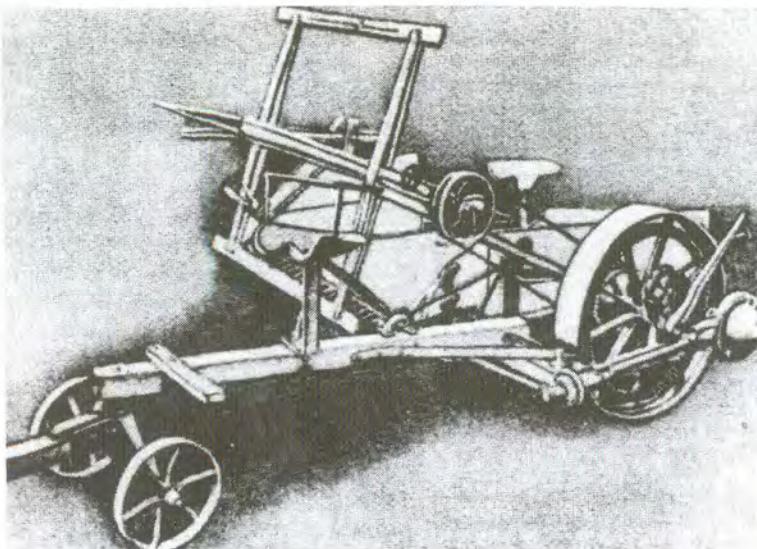
Арнелі тәрізаттын шөп шабдатын машина

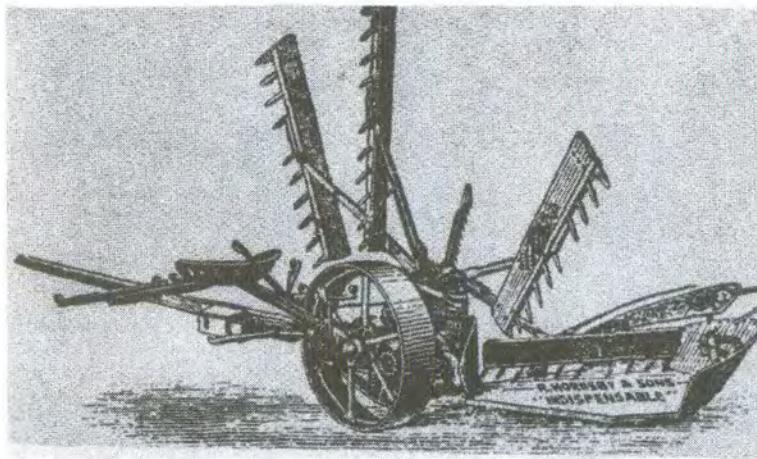
Ағен, түйесен тұрталған шабдатын шөп жинақтап тырауады

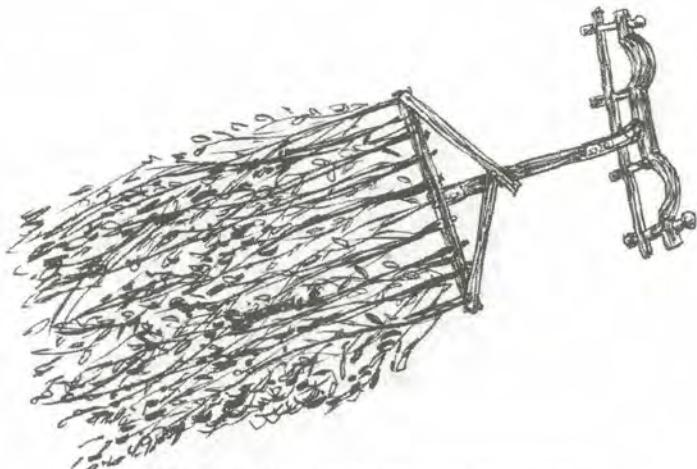
Есідейдің үшінде үстік жол дінірмен

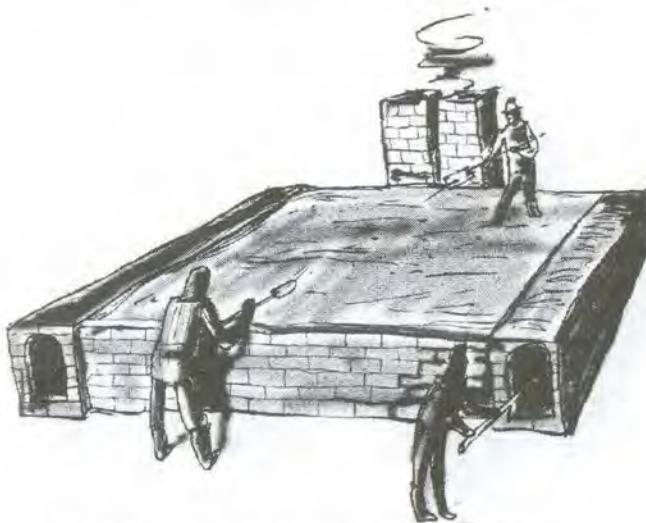
“Лабагрейка” атты егінді шабатын құрал-машина

Егін шабатын құралдың бір түрі

Шабылған егіннің сабағын көпенеге жинау
үшін пайдаланған сүйретпе - “волакуша”

Соғылған бидайды жауынды кездे кептіруге
пайдаланылған қолдан жасалатын пеш

Сұлышоққа еңбектері сіңген

Колхоз төрағалары
Касенов Кенжалы
Турканов Ораабай
Айсанов Гапас
Етекбаев Ахметжан
Нурекин Бейсен
Исенбаев Сагынтай
Макин Олжабай

Артель басқармасы ТОЗ
Альжанов Кенжебулат

Бөлімше менгериші
Турканов Калел
Избасаров Кенес
Кожахметов Жанбыршы
Жанибеков Сапарғали

**Трактор бригадасының
бригадирлері**
Алжанов Кенжеболат
Суюндуков Балтабай
Искаков Хамзә
Саутбеков Нурлан
Суюндуков Берик

Механиктер
Токуллин Ануар
Даuletбаев Сембай
Жанибеков Сапарғали
Загипаров Рыслек
Шегибаев Марат

Мал бригадирлер
Есенбеков Дюсенбай
Есенбеков Төлеу
Жусупов Жамали
Тлеужанов Амантай

**Ауыл совет, сельсовет
төрағалары**
Сейлханов Салық
Исенгулов Усеин
Исенбаев Сагантай
Ильясов Жумабай
Сагындыков Шапіш

Агрономдар
Избасаров Кенес
Жансентов Тасқын
Есембаев Серікбай

Орманшы
Ережепов Какім
Ережепов Шакым
Есенбеков Төлеу
Айтпаев Ойрат

Бухгалтерлер
Байтұяков Карабай
Казанов Сатыбалды
Искаков Кожабай
Жаутеева Жүлдышхан
Ажибаев Каирбек
Есенбекова Алтын
Мукатаева Корлан
Есембаева Айгүль

Есепші, кассир
Загипаров Мубарак
Искаков Кожабай

Балта шеберлері
Суюндуков Жанбота
Бектембаев Садуакас
Искаков Хамит
Есембеков Оразғали

Зоотехниктер және мал дәрігерлері
Иргибаев Хамит
Тлеужанов Амантай
Загипарова Гаухар
Тлеужанова Гүлсара
Нурекенов Базарбай
Есенбеков Төлеу

Кітапхана менгерушісі
Суюндуков Жиеналы
Нурекенова Зияш
Даuletбаева Күлбаршін
Есембаева Салтанат
Бектурганова Малике
Бектембаева Кульбарам
Казенова Мариам

Дәрігерлік бөлімше
Макашев Жумабек
Жанибекова Жибек

Киномеханиктер
Смирнов Валера
Кожахметов Кали
Есенбеков Кайрат
Бектембаев Негербек

Электр жарығы
Смирнов Валера
Кожахметов Кали
Нурекенов Орал

Агрономдар
Избасаров Кенес
Жансейтов Тасқын
Есембаев Серікбай

Ауылдағы дүкеншілер
Бектембаев Садуакас
Альжанова Гулсім
Саутбекова Жаныл
Есембаева Жания
Ережепов Шакым
Кенбаева Роза
Каримова Гульфира
Даuletбаева Күлбаршін

Мектеп директорлары
Абылқасымов Серик
Касенов Мажит
Нұргалиев Фаттах
Бисембаев Дюсенбай
Есембеков Темірғали
Кожахметов Жаңбыршы
Ахметова Тұрсын
Бектембаева Гульмайра

Ұсталар
Жобыулы Ахметжан
Шингисов Сейтжан
Альжанов Кенжеболат
Анохин Илья

Ауыл шаруашылығы көрмесіне қатысқандар
Нурекенова Дожа
Байтуяков Карибай
Досубаев Казен
Есенголов Адильбек
Бектембаев Мәнәп
Ысқаков Әмірбек

Алғашқы байланыс
Жүргізушілер:
бөлімшесі
менгерушілер:
Есембаев Сәлтәй
Зайнулин Кәрім
Зайнулина Мензифа
Бисембаева Фазиля
Механизаторлар:
1941-45 жок.
Зейнеп Мұқанқызы
Орынтай Жұсіпова
Рақима Ысқақова
Мәнтәй Жұсіпова
Нәзига Сүйіндікова
Қазиза Бектембаева
Қази Ордыбаев
Орынбасар Қазенов
Хамзе Ысқақов
Жаңбырыш Қазенов
Хамит Ысқақов
Қазбек Хабдуллин
Шопанов
Балымбек
Шаймерденов
Зейнегабиден
Берік Сүйіндіков
Кеңес Үсейнов
Әлібай Рамазанов
Мәнәп Бектембаев
Н е г е р б е к
Бектембаев
Әлібек Бектембаев
Базар Жұсіпов

Ауылда алғашқы автомашина
Есембаев Сәлтәй
Сауытбеков Нұрлан
Есенғұлов Әділбек
Бектембаев
Ризабек
Белгібаев
Сүлеймен
Ахметжанов Әлібек
Ысқақов Омар
Ысқақов Қосман
Ысқақов Серік
Туклинов Рамазан
Сауытбеков
Амантай
Тоқ менгерушілері
Есенғұлов
Кенжетай
Есембаев Сағынтай
Жұсіпов Жемәли
Малышылар:
Тасқарин Уашқан
Елеубаев Мендібай
Ысқақов Баян
Айдарханов
Нәгербек
Тасқарин Қалижан
Шежрин Аяzbай
Сауынши:
Рамазанова Құлтай
Жақыпова Рәзия
Дәніysламова
Рәпіса
Бексембаева

сатып алғандар:
Туклинов Әнуар – «Победа»
Байтуяқов Қәрібай – «Волга»
Әлжанов Ғазез – «Волга»
Есембаев Сағынтай – «Москвич»
Жұсіпов Жемәли – «Москвич»
Айдарханов Нәгербек «Москвич»
Есембеков Теміргали – «Москвич»
Сауытбеков Нұрлан – «Москвич»
Ысқақов Ҳамзе – «Жигули»
Мотоциклдер:
Туклинов Әнуар – «M-72»
Есембеков Төлеу – «Иж»
Шаймерденов
Қабиден «M-72»
Есенғұлов Үсейін – «Иж»
Айдарханов Нәгербек – «Иж»
Бірінші теледидарлар:
Есембаев Сағынтай
Есембаев Сәлтәй
Туклинов Әнуар

Сулышоққа келіп қызметте болып көшіп кеткендер

Нұрпейсов Қазез – Әйда, одан Рабиға, Болат, Жанат, Марат, Мәнфузса, Қанат. Болат Президент аппаратында істейді, Жанат финанс бөлімінде.

Ибраев Сейпі Ибрайұлы – Мырзатаева, одан Мәриям Нұрманқызы одан Серік, Ерік. 1954 жылы Сейпі аға және Мәриям тәтеб мұғалім болды.

Мәдіаров Көшербай – Күлзабира, одан Амантай, Дауылбай.

Бектұрғанов Алибай (Шалабай) – Әмина, одан Әнуар, Мәлике, Құлбарам.

Мукушев Аманжол (Күлтай ағасы), одан Ермек.

Әмен – Дәмелі, одан Берік.

Сыздық – Еркеш, одан Ермек.

Исатаев Жексенбай – Мәриям, одан Амантай, Ботагөз, Ертай, Ержан, Ергали.

Шақлаев Рахмет (Әлден) – Ерментай, одан Әбілмажін, одан Нагима.

Жұмабаев Әубакір – Нұрбібі (Бұрыш), одан Жәмәли, одан Серік.

Әубәкір – Қаят (Кетіккемпір), одан Қали.

Жакин Зейнолла – Құлбаршін –мұғалімдер.

Сұгралин Сабыр – Қалима, одан Мұратбек, Айман.

1937-41 жж. күнәсіз кеткендер

1) Бұлтық – Қаратай (Дәдәй әкесі).	7) Атығаев Ахметжан.
2) Тілеулин Оспан.	8) Сейілханов Еслем оралып келген.
3) Қәнен ата (Ережеп әкесі)	9) Сәрсенбаев Рамазан.
4) Әлжанов Кеңжеболат оралып келген.	10) Мәззумов Сәду.
5) Төлеуов Балташ.	11) Сейілханов Біләл
6) Бейсембаев Әкімжан	12) Сейілханов Салық

АУЫЛДЫ БАСҚАРҒАНДАР

Есенғұлов Үсейін

Есембаев
Сағынтай

Ұсқақов Хамзе

Суюндуков
Балтабай

Қожахметов
Жаңбыршы

Жәнібеков
Сапарғали

Орта жүзге қарасты руляр

Аргын	Кылышак	Найман	Қоңырат	Керей	Үзек	Ішар ты
Ішкесі	Файдия	Бура	Байлар	Меркіт	Шола	
Шаркеғіс	Кітібай	Каракерей	Жаныбар	Жастабан	Сарыбаянес	
Бортауды	Бұлатык	Әнірек	Күлиниғаш	Жодік	Сірделі	
Гарикты	Қарағалин	Ақ	Оразекенді	Ишом	Ереңші	
Каракесек	Көздемен	Барек	Бомбанд	Жантекей	Одімбет	
Канжылана	Танаабұта	Өтей	Ақболат	Шеруши	Бидози	
Аттыай	Кекмұрын	Қызыай	Текеболат	Қарагас	Жансары	
Карасүй	Коныр	Қарабабала	Каракесе	Майкы	Баржаксы	
Алтай	Торайғыр	Машай	Жегелімдер	Сарыбас	Шайқоз	
Каргым	Ұзын	Сабир	Алкін	Шұлбарай-	Сарман	
Гемеш	Алтыбас	Тортұя	Алти	Тыңр		
Гыламдарлы	Құлап	Өргенекі	Шашқытай	Қанбадак		
Бекенттін	Алкес	Бағаналы	Салығыл	Шимойтын		
Қалқамар	Досан	Балтамы	Борай	Сарықорей		
Күнгін	Кокпан	Сарисамор	Тілеі	Ашамайлы		
Кокшел	Кеісій	Кертанғалы	Көнишшүнәс	Щакалтай		
Тоббысты	Қоюы	Каратай	Кайшык			
Каркас	Байсары		Кынбледу			
Бонан	Шер		Күрбан			
Шанкар	Карокыншак					

Үзді жүзді - қауға беріп, маңыс кой.

Орта жүзді - қалам беріп, дауға кой.

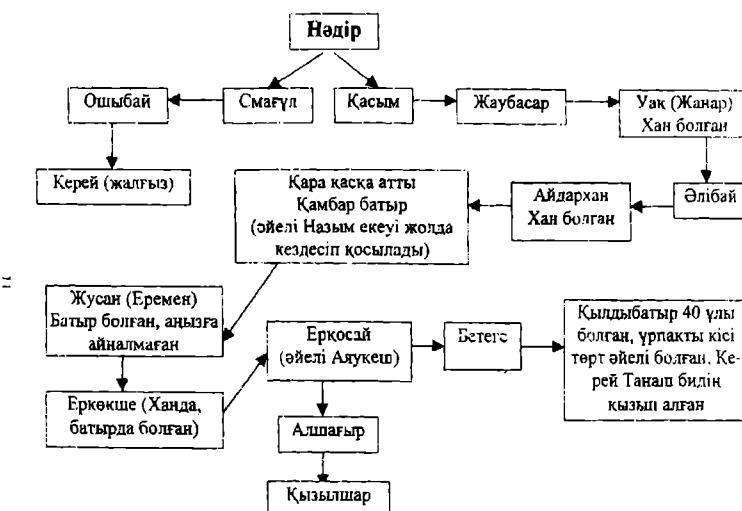
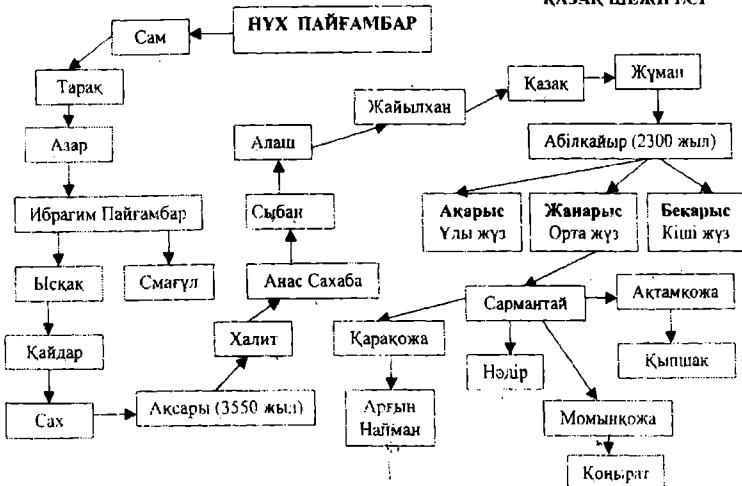
Күпі жүзді - наиза беріп, жауға кой.

Сүлекі ата: Аттыай, :- Доуіт, :- Қалқас, :- Құлайберді. Байтімбет. Баба. Молыс. Бабасан, Барыс. Аккіл, Құлансу, Қройлы. Есектәншырк, Майлыбалта. Жаугаш.

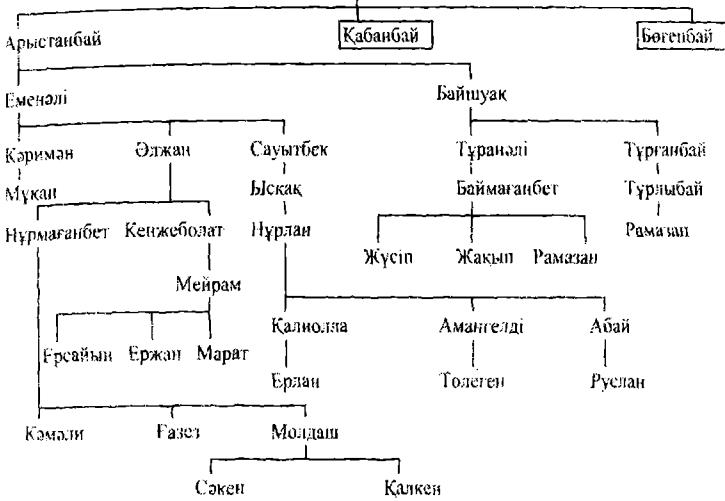
Сарыл ата, Карапауды: Атқы, Жауар, Монтік, Сары, Есекбай, Қараша. Аниай, Қонғеріса.

Жүздерге қірмейтіндер: Қожа, Горо, Төленғұт, Колеген, Сұлда (рулары).

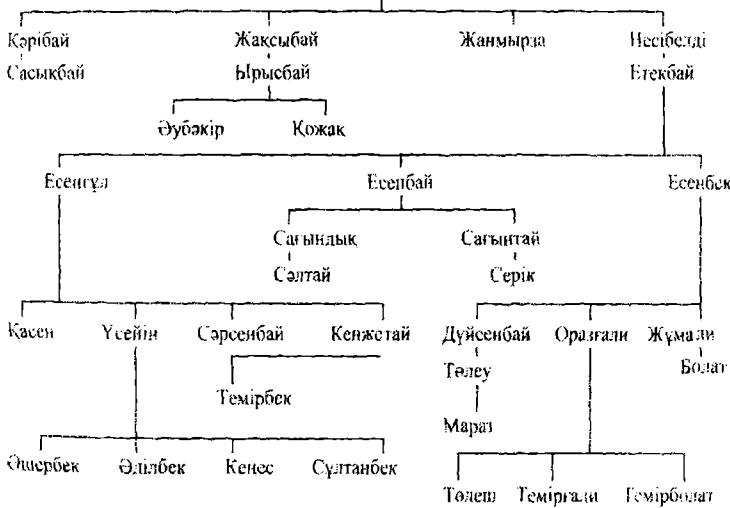
КАЗАК ШЕЖДЕРСЫ

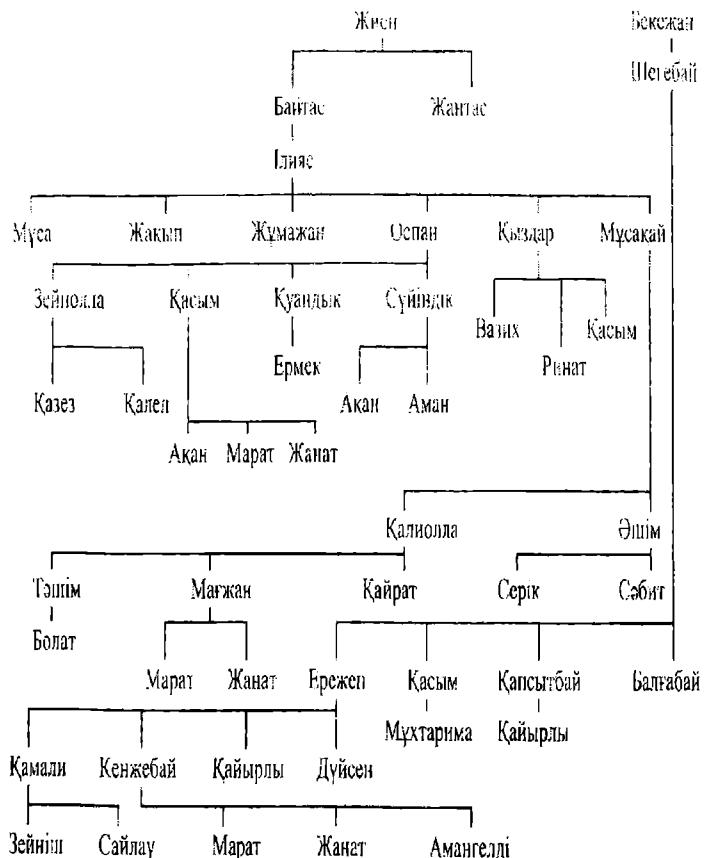

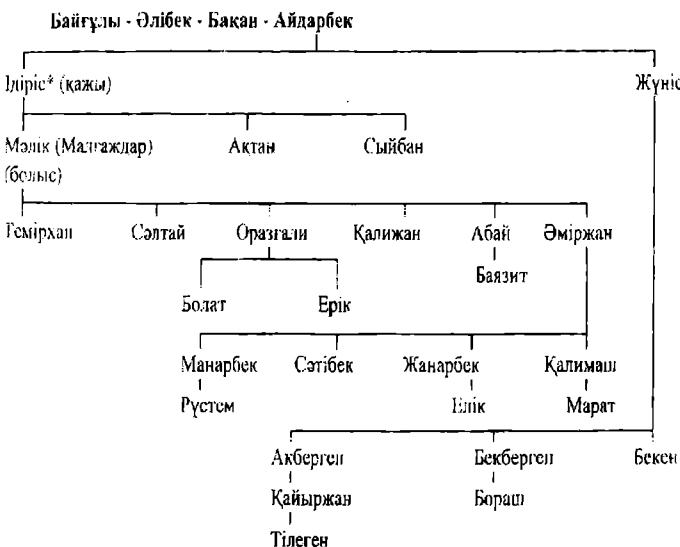
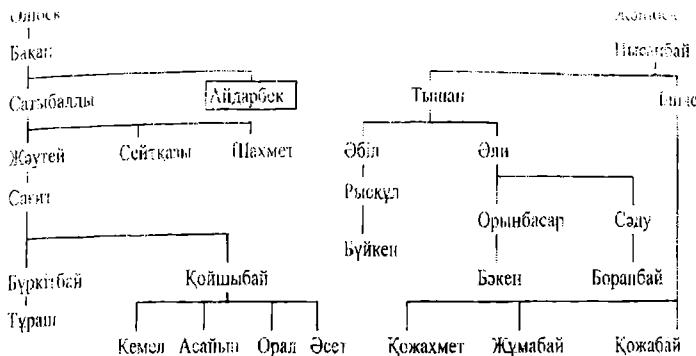
Есқара - Бораншы - Есберлі - Үмбетей

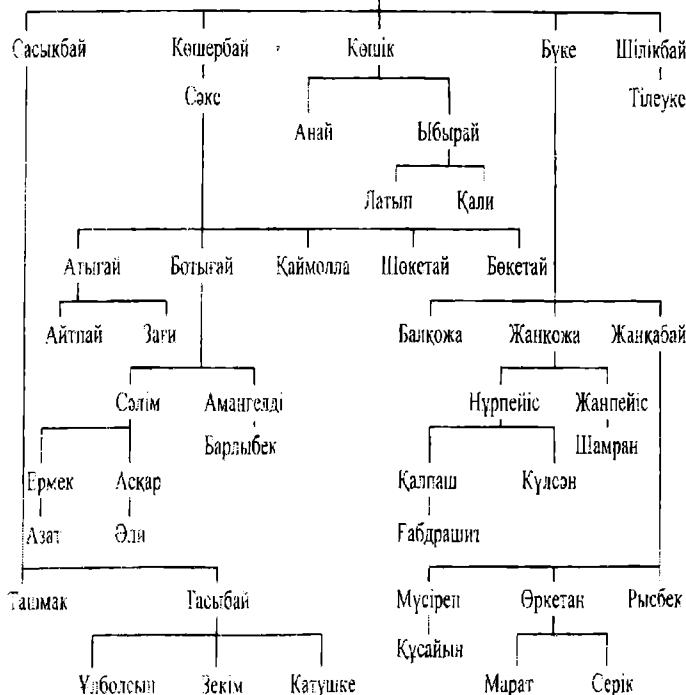
Борашы - Есберлі - Үмбетей - Қабақбай

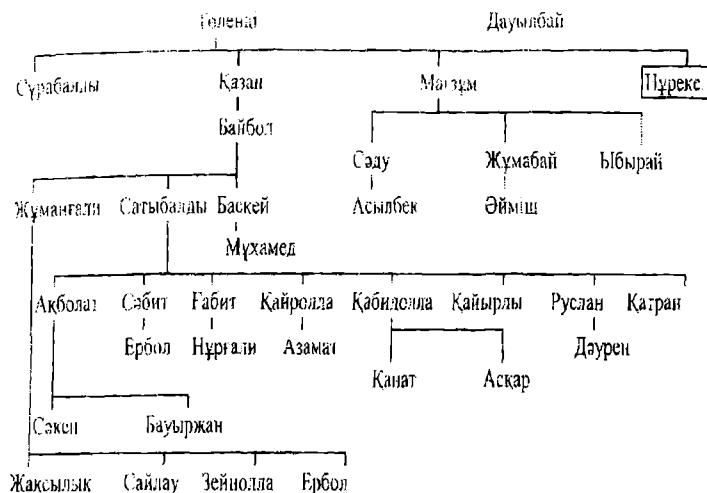

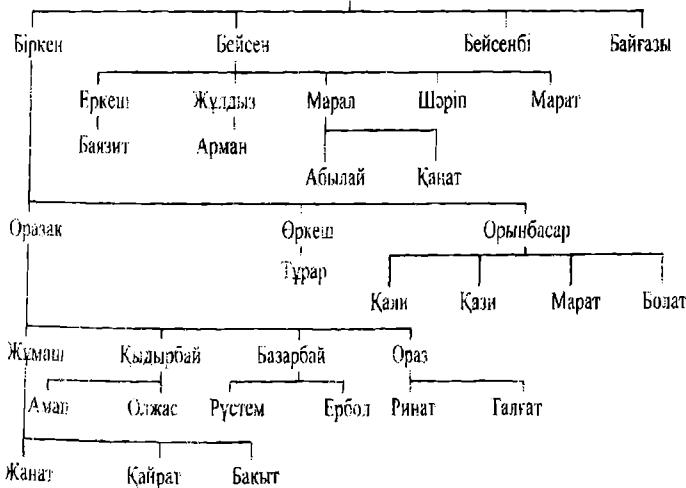
Ескара · Боранышы · Құдайберген · Жаңықұл

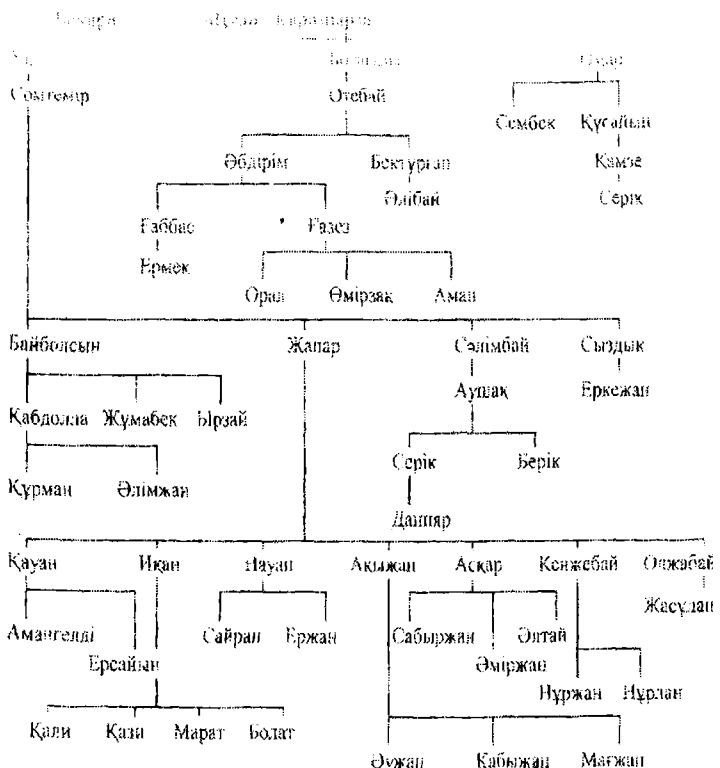

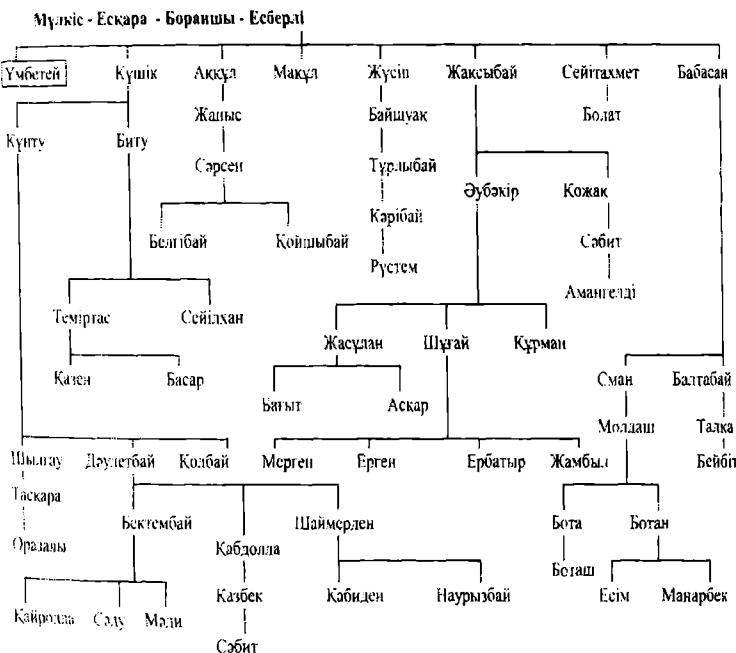
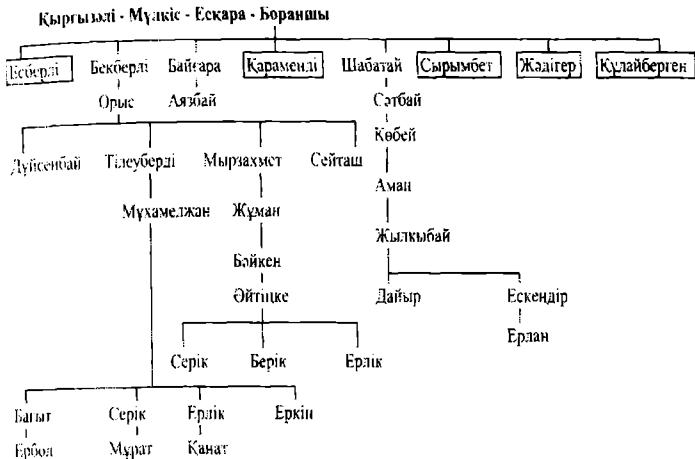
Сарыбай - Сабер Н. Ұмбетей - Бөгенбай

Ұмбетей - Бөгенбай - Таленди - Нүреке

Сұлышоқтан қажылышқа Меккеге барғандар

- 1) Ақай қажы** – қыздары Қади, Шайза, Кенжетай 90 жаста, ұлы Оспанов Алибай Қажымұратұлы.
- 2) Сасықбай қажы** – Несібелді – Етекбай, үрпағы Есенбек, Есенғұл, Есенбай.
- 3) Кәнен қажы** – қыстауы болған, үрпақ Белгібай, Ережеп, одан Қәкім, Шәқым.
- 4) Сауытбек қажы** – қыстауы болған, үрпақ Ұсқақ – Нұрлан, одан Қалиолла, Амантай, Абай.
- 5) Сәбит қажы** – Төлеміс ұлы Тілеубай әuletі.
- 6) Бораш қажы** – Бекберген ұлы Жұныс әuletі, атапары Ідіріс қажы болған.
- 7) Жұлдызхан қажы** – Бейсен қызы Нүреке әuletі.
- 8) Досыбай :** Прәдәр, азаншы- қыстауы болған. До-сыбай - Теміртас ұлы – Биту әuletі. Досыбай – Қазен – Орынбасар (Басар) одан Айтбай, Бейсембай, Марат. Биту – Сейілхан – Салық - Қайдар

Сұлышоқ ауылдының ұзақ өмір сүрген қарттары

1. Жаңыл (Мағзұмова) - 105 жыл
2. Құлжауар (Жусупова) - 100 жыл
3. Досыбай (Теміртасов) - 99жыл
4. Есенғұл - 99 жыл
5. Әйтбібі (Есенбекова) - 95 лет
6. Сагила (Абдрахманова) - 98 жыл
7. Рахима (Искакова) - 94 жыл
8. Қарамұқан (Қараманов) - 92 жыл
9. Жайлаубай (Байбусинов) - 92 жыл
10. Ережеп (Канен) - 92 жыл
11. Биғила (Бектембаева) - 90 жыл
12. Кенжеболат (Альжанов) - 89 жыл
13. Малике (Есенбаева) - 89жыл
14. Мағида (Нургалиева) - 89жыл
15. Шаймерген (Даuletбаев) - 89 жыл
16. Несіп (Сагындыкова) - 89 жыл
17. Нұрмұхамед (Альжанов) - 89 жыл
18. Бибіжамал (Ахметова) - 88 жыл
19. Дәмелі (Дюсекеқызы) «Кекеш» - 87 жыл
20. Назіға (Сүйіндікова) - 86 жыл

Аулдың ақсақалдары

Нұрмәғамбет ата

Досыбай ата

Шаймерден ата

Мұқан ата

Ұлы Отан соғысынан оралған Сұлышоқтық ел азаматтары

Байбулов Жумангали, СҚО Булаев ауданында, Успенка селосында 01.10.1921 ж.т. Булаев АӘК 1942 жылы тіркеуге алынған. 1-ші Украина майданында 42 артиллерия полкінде артиллерист болды. 12.1945 – 05.1945 жыларына дейін әскери қызметін өткерген. Маралаттары: II дәрежелі Ұлы Отан соғысы ардагері, «Жуков атындағы» медалімен маралатталған. Қазіргі кезде Жұмабаев ауданында, Бестомар ауылында тұрып жатыр.

Байбосынов Жайлаубай, СҚО, Булаев ауданы, Сұлушоқ селосында 1915 ж.т. Булаев АӘК 20.06.1941 жылы есепке алынған (жараланғаны туралы) 1941 – 1943 ж. әскери қызметін өтеген. Калинин соғысында 126 АП. 16 армияда қатардағы жауынгер. Ауыр жараланған. Наградалары: II дәрежелі Ұлы Отан соғысы ардагері, «Германиядағы женісі үшін», «Қаһармандығы үшін», «Женістің 30 жылдығы үшін», «Женістің 40 жылдығы үшін» мерейтой медальдары. 29.03.2003 ж. қайтыс болды. Сұлушоқ селосына жерленді.

Бектембаев Мәди, СҚО, Булаев ауданы, Сұлушоқ селосында 1916 ж.т. 01.1940 жылы әскерге шақырылып, Булаев АӘК 1946 жылы есепке алынған. 1941 – 1945 ж. әскери қызметін өтеген. Ленинград, Солтүстік Батыс ұрыстарында 23 гвардияның батарея командири. Капитан. Наградалары: II дәрежелі Ұлы Отан соғысы ардагері, «Германиядағы женісі үшін», «Ұлы Отан соғысында ерлік көрсеткені үшін», «Сталинградты қорғағаны үшін» және мерейтой медальдары. 05.11.1997 ж. қайтыс болды. Сұлушоқ селосында жерленді.

Бектембаев Сәдуақас, СҚО, Булаев ауданы, Сұлушоқ селосында 1909 ж.т. 07.1940 жылы әскерге шақырылып, Булаев АӘК 12. 1945 жылы есепке алынған. 1941 – 1945 ж. әскери қызметін өтеген. 75 шаруашылық бөлімінде. Кіші сержент. Наградалары: II дәрежелі Ұлы Отан соғысы ардагері, «Германиядағы женісі үшін» және мерейтой медальдары. 20.09.1987 ж. қайтыс болды. Сұлушоқ селосына жерленді.

Есембеков Жұмали, 1917 ж.т. 03.03.1941 ж. Булаев АӘК әскерге шақырылды. 82 атқыштар дивизиясы, 310 атқыштар полкі. Мерген. 1941 жылғы мамырдан 1943 жылға дейін қатардағы жауынгер. 1943 жылы аяғынан ауыр жараланған. Наградалары: «II дәрежелі Ұлы Отан соғысы ардагері» ордені, «Германиядағы женісі үшін», «Қаһарман-дыры үшін», «Женістің 20 жылдыры үшін», «Женістің 30 жылдыры үшін», «Женістің 40 жылдыры үшін». 25.05.1980 жылы қайтыс болды. Сұлушоқ селосына жерленді.

Есембеков Оразғали, СҚО, Булаев ауданы, Сұлушоқ селосында 1909 ж.т. 09.1941 жылы әскерге шақырылып, Булаев АӘК 18.10.1945 жылы есепке алынған. 1941 – 1945 ж. әскери қызметін өтеген. 35-ші теміржолды қайта қалпына келтіруде жолши. Қатардағы жауынгер. Мерген. Наградалары: «II дәрежелі Ұлы Отан соғысы ардагері» ордені, «Германиядағы женісі үшін», «Кенигсбергті алғаны үшін», «Женістің 25 жылдыры үшін», «Женістің 30 жылдыры үшін», «Женістің 40 жылдыры үшін». 18.01.1990 жылы қайтыс болды. Сұлушоқ селосына жерленді.

Есімбаев Сағынтай, СҚО, Булаев ауданы, Сұлушоқ селосында 1915 ж.т. 06.1941 жылы әскерге шақырылып, Булаев АӘК 25.09.1945 жылы есепке алынған. 1941 – 1945 ж. әскери қызметін өтеген. 772 танктер полкінде жүргізуші. Кіші сержант. Женіл жараланған. Наградалары: II дәрежелі Ұлы Отан соғысы ардагері және мерейтой медальдары. 30.10.1976 жылы қайтыс болды. Сұлушоқ селосына жерленді.

Жусіпов Жамали, СҚО, Булаев ауданы, Майоқжас поселкесінде 01.01.1921 ж.т. 01.1942 жылы әскерге шақырылып, Булаев АӘК 12.1946 жылы есепке алынған. 1942 – 1945 ж. әскери қызметін өтеген. Сталинград ұрысында, 128, 29 атқ. Див. Атқыш. Қатардағы жауынгер. Наградалары: II дәрежелі Ұлы Отан соғысы ардагері, «Германиядағы женісі үшін», «Сталинградты қорғағаны үшін» және мерейтой медальдары. 10.09.1987 ж. қайтыс болды. Сұлушоқ селосында жерленді.

Жусупов Мәлік, 1.10.1915 ж. СҚО, Булаев ауданы, Сұлушоқ селосында туған. 15.10.1937 ж. Булаев АӘК есепке алынған. Ұлы Отан соғысы ардагері. 811 АП, атқыш.

07.41 ж.-08.42 ж. 751 АП, 5.45 – 9.45 ж.ж. 08.42 – 1.05.45 ж. тұтқында болды. СӘ босатылды. 1973 жылы қайтыс болды. Сұлушоқ селосында жерленді. «Гермениядағы женісі үшін»

Зайнуллин Карим Зайнуллинович, Ақмола обл., Рузаев ауданы, Макура селосы 1913 ж.т. Татар. 07.1941 ж. әскерге шақырылған. Рузаев АӘК 23.10.1945 ж. тіркелген. 1941 – 45 ж. әскери қызметін өтеген. 54 АП, 95 гв. АП жүргізуши. Қатардағы жауынгер. Наградалары: «Германиядағы женісі үшін» және мерейтой медальдары. 28.11.1976 ж. қайтыс болды. Сұлушоқ селосына жерленді.

Қазанов Сатыбалды, СҚО, Булаев ауданы, Сұлушоқ селосында 1925 ж.т. Булаев АӘК 1942 жылы тіркеуге алынған. Армияда қатардағы жауынгер. Белоруссия майданында 10.1942 – 04.1943 11 механикалық дивизиясының 48 механикалық бригадасында әскери қызметін өткерген. Жарақатталған. Мараллары: «Германиядағы женісі үшін», «Ерлігі үшін», «Кенигсбергті алуы үшін». 13.10.1972 жылы қайтыс болды. Сұлушоқ селосында жерленді.

Нұркенов Оразақ, қазақ. СҚО, Булаев ауданы, Сұлушоқ с. 225.11.1923 ж.т. Булаев ауданы, Первомайский селолық округі, АӘК әскерге шақырылған жылы 1943 ж. Білімі 5 сыныптық. Әскери өтілі 1941 – 1945 ж. Ұрыста 1942 жылдан 1943 жыл 12 ақпанға дейін, қатардағы жауынгер, атқыштар дивизиясы, 6-гвардия, 2 минометшілер құрамында болды. 1943 жылы 12 ақпандан Ұлы Отан соғысында сол қабырғасынан минаның сынығы тиіп жараланған. Наградалары: «II дәрежелі Ұлы Отан соғысы ардагері» ордені, «Германиядағы женісі үшін», «Женістің 25 жылдығы үшін», «Женістің 30 жылдығы үшін», «Женістің 40 жылдығы үшін», «Женістің 50 жылдығы үшін». 1943 жылы оралды. 01.06.2002 жылы қайтыс болды. Сұлушоқ селосына жерленді.

Нұрғалиев Фаттах Зайнуллинович, 1915 ж.т. Татар. Қекшетау обл. Мухур Рузаев ауданы. 27.12.1941 ж. әскерге шақырылған. Октябрь АӘК, Советский АӘК 11.11.1945 ж. есепке алынған. 20.07.1942 – 06.10.1942 ж.ж. әскери қызметте болды. Сталинград ұрысында 29 атқыштар дивизиясының 229 атқыштар полкінде атқыш. Украина соғысын-

да 61 гвардия атқыштар див. 189 атқ. полкінде атқыш, З-ші бөлімнің атқыштар командири. З-ші Украина соғысында кіші лейтенант. Снаряд сынығынан женіл жаракат алған. Наградалары: «Германиядағы женісі үшін», «Женістің 25 жылдығы үшін», «Женістің 30 жылдығы үшін», «Женістің 40 жылдығы үшін», «II дәрежелі Даңқ» ордені, «Қаһарман-дығы үшін» медалі. 1989 жылды қайтыс болды. Сұлушоқ селосына жерленді.

Сүйіндіков Балтабай Сүйіндікүлі, 1944 ж. КПСС мүшесі. 1942 ж. әскерге шақырылды. 1942 жыл сәуірден 1943 жыл қарашаға дейін артиллерия полкінде барлаушы. 1943 жылы 1 гвардиялық әуе-барлаушы десанттар бригадасында. 1943 жылы запастағы атқыштар полкінде. 1943 жылғы қарашадан 1944 жылы қантарға дейін 810 артиллерија полкінде көздеуші, 1944 жыл қарашада «Қаһарман-дығы үшін» медалі, III дәрежелі Даңқ ордені. 2.09.1943 ж. ефрейтор. Бір рет арқасынан жараланған. 1968 жылды қайтыс болды. Сұлушоқ селосына жерленді.

Сүйіндіков Жанбота, 1908 жылды туған. Қазақ. КПСС мүшесі. 23.07.1941 жылды Булаев АӘК шақырылған. 262 атқыштар бригадасында бөлім командири. Жапониямен болған ұрыстың құрамында 1945 жыл тамыздан 1945 жыл қыркүйекке дейін болған. Наградалары: «Жапониядағы женісі үшін» медалі, «Женістің 20 жылдығы үшін», «Женістің 30 жылдығы үшін». 09.01.1982 ж. қайтыс болды. Сұлушоқ селосына жерленді.

Ханафин Камалбек, СҚО, Булаев ауданы, Сұлушоқ селосында 1914 ж.т. 23.07.1941 ж. әскерге шақырылды. 1941 ж. әскерге шақырылды. 1941 ж. шілдеден 1943 жылға дейін 81 гвардия атқыштар дивизиясында санитар. 4344 Эвакуациялық госпиталь. Наградалары: «II дәрежелі Ұлы Отан соғысы ардагері» ордені, «Қаһарман-дығы үшін» медалі, № 76704. 7.01.1943 жылды «Сталинградты қорғағаны үшін», № 227127, 1942 ж. «Германиядағы женісі үшін». 05.05.1945 ж. «Женістің 30 жылдығы үшін», «Женістің 40 жылдығы үшін», «Женістің 50 жылдығы үшін». 06.02.1994 ж. қайтыс болды. Сұлушоқ селосына жерленді.

Ұлы Отан соғысының ардагерлері

Есембеков Оразгали
(1909-1990)

Есембаев Сағынтай
(1915-1976)

Бектембаев Мәди
(1916-1997)

Сүйндуков Балтабай
(1913-1968)

Казанов Сатыбалды
(1925-1972)

Нұргалиев Фаттах
(1915-1989)

Ұлы Отан соғысының ардагерлері

Суюндуков Жанбота
(1908-1982)

Ханафин Кәмелбек
(1914-1994)

Бектембаев Садуақа
(1909-1987)

Нурекенов Оразақ
(1923-2002)

Байбосынов Жайлайбай
(1915-2003)

Зайнуллин Карим
(1913-1976)

Ұлы Отан соғысынан оралмаған Сұлышоқтық ел азаматтары

- 1. АТЫГАЕВ Ахметжан**, қатардағы жауынгер, 1924 ж. Булаев ауданы Сұлышоқ ауылында туған. Булаев АЭК арқылы 1942 ж. 21 қарашада әскерге алынып, атқыш ретінде соғысқа қатысқан. 1945 ж. ақпан айынан хабарсыз кеткен.
- 2. БЕЙСЕНБАЕВ Рамазан**, қатардағы жауынгер, 1922 ж. Булаев ауданы Сұлышоқ селосында туған. Булаев АЭК арқылы 1942 ж. 17 ақпанда әскерге алынып, сол жылы желтоқсанда хабарсыз кеткен.
- 3. БЕЛАЛОВ Пази**, қатардағы жауынгер, 1908 ж. қазіргі Булаев ауданы Первомайский селосында туған. Булаев АЭК арқылы 1942 ж. ақпан айында әскерге алынып, солдат ретінде соғысқа қатысқан. 1943 ж. қыркүйек айынан хабарсыз кеткен.
- 4. БЕКТЕМБАЕВ Хаирлы**, қатардағы жауынгер, 1908 ж. қазіргі Булаев ауданы Первомайка селосында туған. Булаев АЭК арқылы 1942 ж. ақпан айында әскерге алынып, атқыш ретінде соғысқа қатысқан. 1942 ж. ақпан айынан хабарсыз кеткен.
- 5. ЕСЕНБАЕВ Сағындық** Есенбайұлы, қатардағы жауынгер, 1912 ж. Булаев ауданы Сұлушоқ ауылында туған. Булаев АЭК арқылы 1941 ж. 26 шілдеде әскерге алынып, атқыш ретінде соғысқа қатысқан. 1941 ж.
- 6. ЕСЕНҚҰЛОВ Сәрсенбай**, қатардағы жауынгер, 1905 ж. Булаев ауданы Первомайский селосында туған. Булаев АЭК арқылы 1941 ж. 26 шілдеде әскерге алынып, атқыш ретінде соғысқа қатысқан. 1941 ж. желтоқсан айынан хабарсыз кеткен.
- 7. НУРЕКИН Байғазы**, қатардағы жауынгер, атқыш. 1901 ж. СҚО Булаев ауданы 1- Май с/к - нде туған. Булаев АЭК - наң әскер қатарына шақырылған. 1942 ж. ақпанда хабарсыз кеткен.
- 8. НУРЕКИН Шәріп Бейсенұлы**, қатардағы жауын-

гер, атқыш. 1922 ж. СҚО Возвышен ауданы Комсомол (голосында туган. Булаев АЭК - нан әскер қатарына шақырылған. 1943 ж. шілдеде хабарсыз кеткен.

9. СӘРСЕНОВ Белгібай, қатардағы жауынгер, атқыш. ІІІОЖ. СҚО Булаев ауданы Сулышоқ селосында туған. Булаев АЭК - нан әскер қатарына шақырылған. 1942 ж. қыркүйекте хабарсыз кеткен.

10. САРЫМОВ Тасболат, қатардағы жауынгер, атқыш. 1895 (1919) ж. СҚО Булаев ауданы Сулышоқ селосында туған. 1941 ж. 28 қазанда Булаев АЭК -нан әскер қатарына шақырылған. 68-дербес ДЭВ құрамында соғысқан. 1944 ж. 27 наурызда ұрыста қаза тапқан. /91-ХЖДГ-де аурудан қайтыс болған/. Псков обл., -Новосокольники ауд., Алушков дер-нда, орманның солт-нде 2 км қашықтықта жерленген.

11. ҚЫЛБІШБАЕВ Абылай Қылышбайұлы, қатардағы жауынгер, 1909 ж. Булаев ауданы Сулышоқ селосында туған. Булаев АЭК арқылы 1942 ж. 17 мамырда әскерге алынып, 1943 ж. желтоқсанда хабарсыз кеткен.

12. ТӨЛЕУОВ Балташ, қатардағы жауынгер, 1925 ж. СҚО Булаев ауданы Сулышоқ селосында туған. Булаев АЭК - нан әскер қатарына шақырылған. 1943 ж. қазан айынан хабарсыз кеткен.

13. ХАСЕНОВ Кенжалы, гв. Қатардағы жауынгер, 1914 ж. СҚО Булаев ауданы Сулышоқ селосында туған. Булаев АЭК -нан әскер қатарына шақырылған. 89- Гвмин П құрамында соғысқан. 1943 ж. 17 тамызда майданда қаза тапқан. Харьков обл. Дергачи селосында жерленген.

1937-1941 жылдары күнәсіз жазаланғандар

Әкімжан БЕЙСЕМБАЕВ

1886 жылды Солтүстік Қазақстан облысы, Булаев ауданындағы Сұлышоқ ауылында туған; қазақ; білімі – бастауыш, колхозшы. Солтүстік Қазақстан облысы, Булаев ауданы, Сұлышоқ ауылында тұрды.

1941 жылғы 30 қазанда Ішкі істер халық комиссариатының Булаев аудандық бөлімшесі тұтқындаған.

1941 жылғы 10 желтоқсанда РСФСР Қылмыстық Кодексінің 58-10 бабы бойынша облыстық сот шешімімен айыпталған.

10 жылға енбекпен түзеу лагеріне сотталған. 1990 жылғы 14 ақпанда КСРО Жоғарғы Соты қылмысы жоқтығынан ақтаған.

Дерек көзі: ҚР Ұлттық қауіпсіздік комитетінің Солтүстік Қазақстан облыстық департаменті.

Салық СЕЙІЛХАНОВ

1885 жылды Солтүстік Қазақстан облысы, Булаев ауданындағы Сұлышоқ ауылында туған; қазақ; білімі – бастауыш, колхозшы. Солтүстік Қазақстан облысы, Булаев ауданы, Сұлышоқ ауылында тұрды.

1937 жылғы 27 қарашада Ішкі істер халық комиссариатының Булаев аудандық бөлімшесі тұтқындаған.

1937 жылғы 26 қарашада Ішкі істер халық комиссариатының басқармасы ұстап, РСФСР Қылмыстық Кодексінің 58-10 бабы бойынша үштіктің шешімімен айыпталған.

Ату жазасына кесілген. Қылмысы дәлелденбегендіктен Солтүстік Қазақстан облыстық прокуратурасының шешімімен 1997 жылғы 20 мамырда ақталған.

Дерек көзі: ҚР Ұлттық қауіпсіздік комитетінің Солтүстік Қазақстан облыстық департаменті.

Оспан ТІЛЕУЛИНОВ

1894 жылдың 15 қарашасында Солтүстік Қазақстан облысының Булаев ауданындағы Сулышоқ ауылында туған; қазақ; білімі – бастауыш, аудандық орман шаруашылығының қорушысы. Солтүстік Қазақстан облысының Булаев ауданының Сулышоқ ауылында тұрды.

1938 жылғы 27 қаңтарда Ишкі істер халық комиссариатының Булаев аудандық бөлімшесі тұтқындаған.

1938 жылғы 12 ақпанда Ишкі істер халық комиссариатының басқармасы ұстап, РСФСР Қылмыстық Кодексінің 58-10 бабы бойынша үштіктің шешімімен айналған.

Ату жазасына кесілген. КСРО Жоғарғы Соты Президиумының 1989 жылғы 16 қаңтардағы Жарлығымен ақталған.

Дерек көзі: ҚР Ұлттық қауіпсіздік комитетінің Солтүстік Қазақстан облыстық департаменті.

Сұлышоқ ауылдың ардақты аналары

Батыр ана атагына ие болып, алтын жүлдөзбен марапатталғандар

- 1.Ережепова Айбат -11бала
- 2.Зайнуллина Мензифа -10бала
- 3.Искакова Балжан -10бала
- 4.Казанова Зағи -10бала
- 5.Казенова Кайнжамал -10бала
- 6.Кожахметова Рабига -10бала

Түрлі деңгейдегі медальдармен марапатталғандар

- 7.Елубаева Сания -9бала
- 8.Искакова Казкеш -9бала
- 9.Сүйіндікова Жәми -9бала
- 10.Төлешова Тұрсын -9бала
- 11.Есембекова Қапиза -8бала
- 12.Жусупова Орынтай -8бала
- 13.Қанафина Сабира -8бала
- 14.Рамазанова Құлтай -7бала
- 15.Үсейінова Балқаш -6бала
- 16.Бейсенбаева Орындық-7бала
- 17.Біркенова Рәзия -7бала
- 18.Байбусинова Орынбасар-6бала
- 19.Жакупова Разия -6бала
- 20.Искакова Малике -6бала
- 21.Есембекова Құльшара -6бала
- 22.Туклинова Каратай -6бала
- 23.Таскарина Майраш -6бала
- 24.Таскарина Галия -6бала

Ардақты аналары

Ережепова Айбат

Казанова Заги

Искакова Балжан

Казенова Кайнжамал

Зайнуллина Мензифа

Кожахметова Рабига

Тұған ел тұлғалары

Ауылдан шыққан

Мектеп директорлары:

Қайырленов Амангелді

Байтұяқов Базарбай

Байтұяқов Көрібай

Есембеков Темірғали

Бас экономист:

Қазанов Болат

Есембекова Алтын

Партком хатшысы:

Жүсіпов Амангелді

Есембекова Алтын

Қазанов Болат

Совхоз директорлары:

Қазанов Болат

Бас ветерач:

Қожахметов Сәкен

Қазанов Қайырлы

Бас агроном:

Ұысқақов Оспан

Бас инженер:

Жүсіпов Амангелді

Жұмысшылар комитеті тәрағалары:

Хабдуллин Сәбит

Ғылым докторлары:

Есембеков Темірғали

Қондыбаева Мәриям

Әлжанова Фарида

Ғылым кандидаттары:

Саттарова Фарида

Қайырленов Марат

Магистрлар:

Ұысқақов Қанат Оспанұлы

Есембеков Спартак

Әскери полковник шеңі бар:

Әлжанов Ерсайын

Сауытбеков Қалиолла

Сауытбеков Абай

Прокуратура полковнігі:

Әлжанова Сәуле

Полиция подполковнігі:

Әлжанова Гүлнар

Ауғанстанда әскери

міндетті болған:

Елубаев Қайрат Мендібайұлы

Ұысқақов Сәкен Хамзәұлы

Зелзалада(Чернобыльда) болған:

Зайнулин Ғыннат

АУЫЛДЫҢ АБЗАЛ АЗАМАТЫ

Темірғали Оразғалиұлы
Есембеков,

1953-ші жылғы 20 қазанда
Мағжан Жұмабаев ауда-
нындағы

Сулышоқ
ауылында туған. Галым,
филология
ғылымдарының докторы
(1998),
профессор (2000).

Қараганды мемлекеттік
университетінде
аға оқытушы, филология
факультетінің

деканы болып қызмет істеген. 1991 жылдан Қожа-
Ахмет Яссайи атындағы Халықаралық Қазақ-Түрік уни-
верситетінде қызмет істеп, қазақ әдебиеті кафедрасын
ұйымдастырды, кафедра жанынан магистратура мен
аспирантура ашты. 1999 жылдан бастап Солтүстік
Қазақстан мемлекеттік университетінің қазақ филологи-
ясы кафедрасын басқарды. 2000 жылдан бері әл-Фа-
раби атындағы Қазақ Ұлттық университетінің әдеби
шығармашылық жөне көркем аударма теориясы кафед-
расының профессоры. Ғылыми ізденістерінің басты ба-
ғыттары - әдебиет теориясының және әдебиеттану
жөніндегі зерттеулер әдістемесінің проблемалары. 10-
нан аса халықаралық конференцияларға қатысқан. 100-
ге тарта ғылыми мақалалар, соның ішінде 2 моногра-
фия, 3 оқулық жазып шығарған.

Еңбектері: «Прозадағы драматизм», Алматы, 1997;
«Әдеби сарап», Алматы, 1999; «Қазақ әдебиеті», Алма-
ты, 2001.

С.Дүйсенов.

ОРЫС ТІЛІНІҢ ҚАЗАҚ МАМАНЫ

Мәриям Рамазанқызы Қондышбаева 1935 жылғы 6 тамызда Ресей Федерациясының Омбы облысы, Есілкөл ауданының Бостандық ауылында туған. Филология ғылымының докторы (1995), профессор (2000). С.М.Киров атындағы Қазақ мемлекеттік университетін бітірген. 1960 жылдан Целиноград облысының Макинка және Қостанай орта мектептерінде орыс тілі мен әдебиетінен сабак берген. 1966 жылдан бастап Қостанай, кейін Ақтөбе педагогика институттарында оқытушы болған. 1987 жылдан Абай атындағы Алматы мемлекеттік университетінің доценті, орыс тілі мен әдебиеті әдістемесі кафедрасының менгерушісі, 2000 жылдан профессоры. Ол орыс тілі, оның қазақ тілімен өзара байланысы, қостілділік бойынша маман. 90-нан аса еңбектің, соның ішінде «Орыс сөзінің мәдениеті» (1993) монографиясының, жоғары оқу орындарына арналған «Сөз мәдениетінің негіздері» (1997) оқулығының авторы.

Қ.Мұқанов.

Бар болушы офицер атақ

Альжанов Ерсайн
ПОЛКОВНИК

Саутбеков Калиопла
ПОЛКОВНИК

Саутбеков Абай
ПОЛКОВНИК

Казенов Марат
майор

АУГАНСТАНДА ӘСКЕРЛІК МІНДЕТТЕ БОЛҒАНДАР

Елубаев Кайрат

Ыскаков Сәкен

ЧЕРНОБЫЛЬДІК АПАТҚА ҚАТЫСУШЫ

Зайнулин Ғынният

Ережеп ұрпағы

Ережеп – Сәгила. Балалары: Мәлике, Хабдул-Кәкім, Абушақым, Әмина

Мәлике – 1989 ж. қайтыс болды.

Хабдул-Кәкім - Әйбат. Балалары: Серік, Мархаба.

Абушақым – Күлше. Балалары қайтыс болған.

Ақмарал Абдолғазиз жеңгеміздің атасы Абамұслім
Мағжан Жұмабаевтың туған ағасы болды. Туған жері
Сарытомар.

Райхан – Абзал. Балалары: Динара, Асқар. Динара
– Астанада Еуразия Университетінің шетел тілдер фа-
культетінде (қытай тілі). Асқар – СҚМУ экономика фа-
культетінің студенті.

Рауза – Еренғайып. Балалары: Диана, Даниал.

Берік – Зиягул. Балалары: Арман, Аслан.

Ерік – Айгүл. Қыздары: Жасмина, Аянат

Айтолла - Әсемгүл.

Дюсенбай ұрпағы

Уақ – Шоға, Есқара, Бораншы, Ескерей, Үмбетей, Несібелді, Етекбай – Есенбек.

Дюсенбай – Жанке, Әйтбібі – балалары: Мариам, Төлеу – Бакытжан, Шарбан – Әйгерім.

Мариам – Жүмке (Серікбай) баласы Айдош.

Төлеу – Қапиза балалары: Марат, Манат, Жанат, Қайрат, Дулат, Рашид, Рахат, Ерлан.

Бахытжан – Қалкен балалары: Айнұр, Бибігүл, Шынар.

Шарбан – Жадыгер балалары Ермек, Қуаныш.

Әйгерім – Мейрам баласы Марал.

Оразғали ұрпағы

Оразғали – Жаңыл баласы Төлеш, Дәметкен мен (Дожа) балалары Алтын, Теміргали, Темірболат, Айман.

Төлеш – Құлшара балалары Ержан, Гүлнар, Гүлжан, Еркін, Раушан, Шолпан.

Теміргали қыздары Диляра, Динара.

Темірболат балалары Жалел, Спартак, Анара, Жанара.

Айман – Марат балалары Гүлмайра, Ақдана, Дархан.

Жұмали ұрпағы

Жұмали – Сағила балалары: Жұмабике, Болат.

Жұмабике – Мәуілітхан – Алтай, Адай, Ардақ.

Болат – Қараашаш – Жанат, Азат, Сандуғаш, Қарлығаш.

Жұмажаннан ұрпақ жоқ

Сағындық әулеті

Сәлтәй – Бәтима Әмірқызы

Айгүл – Нұрлан одан Гүлмира, Еркегүл, Сансызбай

Айслу – Баймұрза одан Мариам

Қаиржан

Темірхан – Света одан Азиза, Әлима

Омархан – Шарбан одан Сайдхан Академия КНБ курсанты Шекара қызметі

Сәлтәй жүргізуші болып көп жыл қызмет істеді. Бой десе бойы, ой десе ойы, айтқан сөзі өткір, болушы еді жатқан жері торқа болсын.

Тоқсан әулеті

Токсанов Қали інісі Марат

Қали – Валя (Бахыт) одан Гүлнар, Раушан, Талғат (1969-1997), Мұратпек, Қуаныш

Гүлнар одан Валя, Анастасия, Александр

Раушан - Есқали одан Жаслан, Серік

Мұратпек – Гүлнар одан Рустам

Қуаныш – Файни одан Динара, Руслан

Қали көп жыл механизатор болып істеді. Ауылдың имамы.

Төлеу үрпағы.

Бисембаев Жексенбай – Орындық. Балалары: Гұлсара, Амантай, Бахытжан, Азат, Жанат, Ренат

Бахытжан – Куаныш. Балалары: Дархан, Дастан.

Азат – Алтын. Қызы: Альбина.

Ренат – Әсемгүл.

Бауыржан – Шарбан. Балалары: Мәдина, Жүлдым, Аскар.

Тұрсын – Әділбек. Балалары: Әділ, Думан.

Ботағез – Мұхтар. Балалары: Рустам, Мадияр.

Жомарт – Алма. Балалары: Нұрсұлтан, Нұрсұлу

Бәтима – Болат. Балалары: Руслан, Темір

Жасулан – Гүлжан. Балалары: Азам, Мадияр.

Рұы: Сары

Туклин үрпағы

Әнуар – Қаратай. Балалары: Мейрам, Сәуле,

Базар, Рамазан, Шәкен.

Мейрам – Алтын, Анара

Сәуле – Гүлнар, Жанат, Төлеген; жиені –
Марат,

немерелері – Динара, Бахтияр, Темірлан.

Базар – Роза – Руслан. Роза – Әлібек Рамазан – Бағдат. Балалары: Тасқын, Талшын, Аманжол, Үрысжан, Толқын, Торғын

Шәкен. Балалары: Айгерім, Әлия

Әнуар Сәрсенбайұлы – жүргізуши,
механик.

Қаратай апалары Тайкеш, Күлбан –
Койшыбай,

қызы Мәуя, Алтынай – Қайыржан.

Қасен

Бұтық

база салды

ХТЗ донғалағын қашаулы ғой

Алдыңға бар планың жасаулы ғой

Тубінде бір причинмен тоқтап қалса

Үстінде Орынбасар сасады ғой

(Қаратай (Дәдәй) Орынбасар

тәтемізге шығарған өлеңі)

Еліміздің бел баласы Бейсенқызы Жұлдыз апамыздың босаға аттап келін болып түскен Жәулеті жайында шежіре жазып кетуді жөн көрдім.

Нұркен – әулеті балалары: Біркен, Байбол, Бейсен,

Байғазы, Бейсенбі.

Шәріп – ҰОС оралмаған, 1924

тұған

Бейсеннің үл-қыздары

Марал (1948-1981)

Марат (1950-1986)

Рмалды (Еркеш) одан Баязит,

Фалия

Жұлдызхан одан Арман,

Тамаша, Шамиля

Марал одан Аблай, Алма, Айнур,

Канат

Марат одан Нұржан

Мәлгаждар Ідіріс қажының баласы 1924-26 жок Ақтебеде айdalып жүргенде шығарғаны.

Кенжетай Мәпі қызының аузынан жазылып алынды.

Екінші жаздым сәлем Мұқан мырза,

Жаныңды бір мен үшін қылдың пида.

Ардақты Нұрмұқанбек Қасен-Бейсен.

Сендерге мен риза өле-өлгенше.

Жұлдыз Бейсенқызының жолдасы

Кемел ағай көршілес Еңбекші ауыльның (бұл күнде ол ауыл жоқ) туып ескен түлөп ауыл мектебін бітірген, әскер қатарына шақырылып сонда жүргенінде 25 жыл қорғаныс саласына қызмет етуге келісім шартпен қалған. Офицер шенін алған соң Жұлдыз тәтемізге үйленді де үкіметтің жолдамасымен еліміздің көп жерлерінде отбасы мен бірге жүріп әскери қызметтерін өтеген. Жолдасы, өмірлік серігі Жұлдыз тәтеміз ағамыздың әскер қызметін алаңсыз өте-

үнене ат саласып өмірдің қызығын – шылжығын бірге көтерді. Кемел ағамыз ауылымызға жиендігі бар, оның үстіне күйеу бала болды. Кемел ағам өте ақылды, отан сүйіші адам еді, ауылға келгенде, қариаларға сәлем беріп, жастардың талап – талғамын сұрап біліп, ақылын айттын. Балдыздары Марал, Мараттарға туған ағасында болатын. Кемел аға өз қызметі жайында көп айтпайтын, соған қарағанда жабық десанттар шебінде істегенін сезетінбіз.

Мемлекеттің жіберген ыстық отты соғыс ошақтарына қатысқан, Ауган жерінде құлтагынан мүгедек болды. Өмірінің сонына дейін Алматы қаласында тұрды. Эскери шені подполковник. Елге жылда келіп араласып тұруды өзіне парыз санады. Бұл күнде ағамыз арамызда жоқ, бірақ еліміз жақсы сөздермен есте үстайды, бала шағаларын құрметтейді. Ағамыздың балалары Америка, Канада, Қытай елдерінде қызмет істейді.

Нұргали ұрпағы

Фаттах – Бибіжамал. Қыздары: Раушан, Фарида, Мастура.

Раушан – Жекем. Раушан – ППИ бітіріп, көп жылдар мұғалім, оку белімінің менгерушісі болып істеді. Қазір зейнеткер. Жекем – бас дәрігер болып ұзақ уақыт істеді, қазір зейнеткер. Ұлы Алмаз – жоғары білімді зангер, ОЮИ бітірді.

Фарида – ҚарГУ-дың физика-математика факультетін қызыл дипломмен бітіріп, Алматыда аспирантура бітіріп, ғылым кандидаты, Е.А. Бекетов атындағы ҚарМУ-дың психология профессоры.

Мастура – Марат. Балалары: Арслан, Эльдар, Роллан. Мастура – ҚарМУ мұзыка-педагогикалық факультетін бітірді, республикалық, облыстық конкурстардың лауреаты. Сыздықов Арслан – қалалық прокуратурадағы аға көмекшісі, капитан. Балалары: Петро, Томирис.

Нұргалиев Эльдар – полиция капитаны. Қызы – Айдана.

Сыздықов Роллан – қаржы полицияның лейтенанты. Баласы – Таир.

Нұргалиев Фаттах Зейнұллаулы (1916-1989). ҰОС ардагері, кіші лейтенант. Сұлышшоқ ауылына 1958 жылы көшіп келді. Мектеп директоры болды. Елімізге құрметті, оқушыларына сүйкіт ел азаматы еди. «Данқ», «Остан» ордендері мен көптеген медальдармен марапатталған.

Бибіжамал Ахметова – Есіл аудандағы Талапкер ауылының тұмасы. Тыл еңбеккери Есіл, Шал ақын, Айыртау аудандарында бала оқытыпты, аудандық оқу белімінде нұсқаушы, кейін комсомол комитетінде хатшы қызметтер атқарыпты.

Ахметова Бибіжамал Ахметқызы – тыл ардагері, КР еңбек сінірген мұғалімі, ҚСРО білім беру озаты. «Еңбек Қызыл Тү» орденімен, «Еңбек-тегі ерлігі үшін» медалімен марапатталды. Ұлы Женістің 60 жылдығына облыс әкімі Т.Мансұров медаль тағыпты.

Бибіжамал Ахметованың елендерінен:

«Кәрілік»

Кәрілік деген осы екен:	Сөйлесетін күн болды.
Шайнамай жеген ас болды.	Өттетіннен өте алмай,
Жүргіме тас болды.	Барар жерге жете алмай,
Жастар өсіп есейіп,	Көрерінді көре алмай,
Жақсылыққа бас болды.	Берерінді бере алмай,
Ниеті бұзық пенделер	Қалт-құлт етіп қарайсың,
Іштарлық қылышп көре алмай	Сәбиге де ере алмай.
Біріне-бірі қас болды.	Тозды әбден ажарым,
Екі аяқтан әл кетіп,	Тарттым тірлік азабын.
Қарға адым жер мұн болды.	Куат кетті денеден
Маңдайдағы қос шырақ	Қалай болар ажалым?
Перделенген нұр болды.	Жұмақ жақтан жетсе екен
Айқайласып, ымдасып	Құлағыма ғажап үн ...

«Перзенттік парызың»

Парызың өтеп, ұл-қызыым,	Қарттарды күт, тарылма!
Әке менен шешенің.	Тәнірімнің мол берері
Аллаға бәрі аян ғой	Көрінің көрген бұл күні
Бүгінгі менен кешенің.	Басыңа ертең келеді.
Қайырымды болсаң кәріге	Құрметтеп оны жөнелтсөң,
Кездесе қоймас кеселің.	Ақтарсың сонда парызың.
Еркелетіп өсірді	Шапағат-рақым етпесөң,
Қайтпасың деп меселің.	Қабыл да болмас арызың,
	Шашыңнан асар қарызың.

Еменәлі ұрпағы

Кариман

Мұқан – Дәмогой. Зейнеп Күлбарам Жаныл.

Зейнеп Күлзира – Назарбек одан Болат Гүлнар

Күлбарам – Нурагали одан Болат, Канат, Қайрат, Элия

Жаныл – Рысбай одан Айнагул

Әлжан

Нурмагамбет – Гүлжауар одан Кәмәли, Кази, Газез, Молдаш

Газез – Күлзабира одан Мариам, Баян, Сауле, Жұмабике, Айгүл, Рауза, Фарида, Санә

Молдаш – Мәриам одан Сәкен, Калкен

Кенжеболат – Кади одан Гүлсара, Гүлбану Мәкен, Мейрам

Мейрам – Бақыт одан Ерсайын, Гүлнар, Ержан, Марат

Ерсайын – Роза одан Ермек, Тимур

Гүлнар одан Ренат, Әсия

Айнур – Әсел, Нұржан

Марат – Гүлсара одан Асхат, Таимрис, Анара

Саутбек

Исқақ – Қалима одан Зейнезайып, Уәлихан, Қазиза, Нұрлан

Зейнезайып – Жүсіп одан Сара, Еркін, Ерсайын, Ербатыр, Ержан, Нұрғыза

Казиза – Төлеш одан Роза, Ильяс, Амангельды, Әминаш, Жақсылық, Канипа, Шарипа, Алтын, Мәсжұра

Нұрлан – Қалима одан

Калиолла – Райхан одан Жанара, Ерлан

Амантай – Манат одан Динара, Төлеген, Гүлнар

Абай – Дарига одан Дина, Руслан

Күнсұлу – Жанат одан Серік, Айгерім

Айман – Сәкен одан Асылтас, Тілеген

Шолпан – Жанат одан мадина, қанат, Сәбина

Ыбраев Әміртай (1952-1985) – Майра одан талғат, Әсель

Саутбеков Шәмел Мұқанұлы

Жиендер Даulet, Жұмабек, Нәзір

Жазған Амантай

Сәду Әuletі

Мен Бектембай немересі Бектембаев Манаrbек 1940 жылды дүниеге келдім. Әкем Сәдуқас соғысқа аттанғанда мен іште болғанмын. Әкем соғыстан аман-есен келгеннен кейін, колхоздарда еңбек етіп, сосын Карл Маркс колхозында басқарма болып қызмет етті. Ауылда көптеген жұмыстар саласында істеді. Мектеп саласында, мал дәрігері, дүкенші болып жұмыс істеді. Шешем марқұм атақты аты шулы Мұхамедъяр қызы болатын. Шешеміз Қазиза соғыс жылдары колхозда көптеген ауыр жұмыстар істеді. Пары өгізбен сабан-шөп тасып, комбайн сияқты лоберкаға масақ бидайларды әперіп тұрған. Ол жұмысты кез келген адам істей алмайды екен, онда қарулы, қайратты адамдар істеген. Шешемізбен бірге істеген басқа да аналар, мысалы: осы ауылдың көліні Орынбасар деген анамыз ауызынан тастамайды. Қазіргі кезде осы апай 88-89 жастар шамасында. Осы айтқанымда дәлел: соғыс жылдары біздің ауылда қасқыр көп болған екен. Мениң анам және басқа да аналар пары өгізді жегіп, шөп әкеle жатқанда, оларға қасқыр кездесіп, шапқан екен. Сонда мениң анам қасқырмен алысып, қасқырды соғып алған. Анам 1966 жылы дүние салды. Анам 4 үл және 3 қызы өсіріп, біздің қызығымызды кере алмай, осы өмірден ерте кетті. О дүниеде иманды болсын дейміз. Мен өзім 40 жыл механизатор болып жұмыс істеп, 1995 жылы зейнеткерлікке шықтым. Мен жұмыс істеген уақытта грамота, медальдармен марапатталдым. Мениң зайыбым Ракила 1945 жылы дүниеге келді. Совхозда көп жылдар бойы сауыншы болып жұмыс істеді. Біз екеуіміз алты бала өсіріп, немере сүйіп отырған жайымыз бар. Мениң балаларым: Назымбек, Темірболат, Бағдат, Құралай, Ақнұр, Айнұр.

**Негербек одан Самал, Жанат, Аян, Жазира,
Гульмира, Айман.**

**Әлібек – Құлбарам одан Айшолпан, Алмагүл, Ұлжан,
Еркебұлан, Думан.**

Мақпал

Әкеміз Фазез Нұрмәғамбетұлы Әлжанов 1928 жылғы 7 ақпанды Булаев ауданындағы Сұлышоқ ауылында Нұрмәғамбет және Гүлжауар Әлжановтардың отбасында туған. Отбасында үш ер бала болған. Үлкені - Кәмали 17 жасында қайылы қазаға ұшырап қайтыс болған. Ортаншысы - Фазез. Кішісі - Молдаш Нұрмәғамбетұлы бүгінде Алматы қаласында тұрады.

Біздің атамыз Нұрмәғамбет өте қызық адам еді. Әрі қатал, әрі биязы мінезді ол немерелерін еркін өсірді. Біз тым еркелеп кеткеннің өзінде дауысын көтермейтін. Оның жүзіне көз салып отырамыз, сонда ол бізді үнемі қолдан, бетімізден қақпайтын. Балалары Фазез бен Молдаш ағайымыздың ізгі, қайырымды болып өсүі де соның арқасы екен.

Фазез Әлжанов 1936 - 1940 жылдар алалығында Сұлышоқ бастауыш мектебінде, ал 1940 - 1943 жылдарда Еңбекшіқазақ орта мектебінде оқыды. Оның жасөспірім кезі Ұлы Отан соғысына тап келді де сол себепті толық орта білім алуға мүмкіндігі болмады. Ол 1944 жылдың қаңтарынан бастап жұмысқа кірді. Турлі жұмыстар атқарды, алушан салаларда: мал шаруашылығында, салық саласында, байланыс пен коммуникацияда, коммуналдық шаруашылықта еңбек етті. Оның өмірлік жолын бала-ның, ағаның, әкенің, өз елінің азаматының ғұмыр соқпақтары деуге болады.

Әкеміз 1944 – 1949 жылдарда РСФСР-дің Омбы

облысындағы Есілкөл қаласының «Заготживсыръесінде» дайындаушы болып істеген.

18 жасында ол мұғалім болуды армандал, Омбыдағы педагогика училищесінің педагогикалық курсіне окуға түседі. Бул соғыстан кейінгі қызын жылдар еді ғой. Ол бұл кезде үйімізді асыраған ересек ұл болғандықтан окуды тамамдай алмады, ұстаздың дипломы да қолына тимеді. Алайда өмірінде ұстаз болды, отбасында өз балаларына, сондай-ақ еңбек ұжымында да ғибрат көрсете білді.

Әкей 1949 жылы Кемерово қаласында Қенес Армиясы қатарында әскери борышын өтеді. Әскерде қызметтеп босатылғаннан кейін 1950 – 1954 жылдары Булаево кентінде Булаев аудандық қаржы белімінің салық агенті болып жұмыс істеді. 24 жасында Қазақ КСР Қаржы министрінің 1952 жылғы 21 ақпандағы бұйрығымен оған қаржы қызметтінің кіші қенесшісі дербес атағы берілді. 1954 жылдың мамырынан 1957 жылдың караашасына дейін Булаев аудандық байланыс кенесінің баспасөз қызметін ұйымдастыруши болып еңбек етті. 1957 жылдың қазанында КСРО Байланыс министрлігі кенсе бастықтары көмекшілерінің Бүкілодақтық курсын тамамдайды. Сол жылдың желтоқсанында оны Тамань дивизиясы атындағы кеншардың үшінші белімшесін басқаруға тағайыннайды. Осы қызметті 1959 жылдың соңына дейін атқарған ол 1960 – 1969 жылдарда Тамань дивизиясы атындағы және «Молодежный» кеншарларында экспедиторлық қызмет атқарды.

1969 жылдың ақпанында Ғазез Нұрмамбетұлы Булаево кентіне келіп, аудандық ішкі істер бөлімі жанындағы ведомстводан тыс күзеттің бригадирі болып орналасады. Бір жылдан соң, 1970 жылдың ақпанында Булаево коммуналдық кәсіпорындар комбинатының бастығы болып тағайындалады. Сөйтіп, осы қызметті 1986 жылға дейін атқарады.

1969 жылы Булаево қала мәртебесін иеленді. Міне, оның осы қала мәртебесін алуына біздің әкеміз Ғазез Нұрмамбетұлы Әлжанов үлкен үлес қосты.

Қаланың сумен және жылумен жабдықтау, коммуналдық қызметтер, көгалдандыру, жолдар салу, №1 орта мектептің, соттың, моншаның құрылышы, тұрғын үйлер салуға көмек жасау кіретін инфрақұрылымын дамыту,

қаладағы мерекелік және қоғамдық шараларды техникалық жағынан қамтамасыз ету - міне, осылардың бәрі оның басқаруымен жүзеге асырылған істердің бір парасы ғана.

Ғазез Әлжанов, СОКП мүшесі болмағанына қарамастан, басшы қызметтер атқарды, неше мәрте халық депутаттары Солтүстік Қазақстан облысы Булаево қалалық Кенесінің депутаты болып сайланды. Оған қала тұрғындары үлкен сенім жүктеді. Оны Булаево қаласы тұрғындарының көбі танитын-ды. Біз ертеңгілік мектепке, жұмысқа бара жатқанымызда онымен көптеген адамдар сәлемдесетін. Ол әрқашанда кімді де болса тыңдай билетін, көмегін және ақыл-кенесін беретін. Сондықтан одан көмек сұрайтындар көп еди.

1983 жылғы 22 желтоқсанда ол көпжылғы адап еңбегі үшін КСРО Жоғарғы Кенесі Президиумының «Еңбек ардагері» медалімен марапатталды.

Өмірінің соңғы екі жылында, 1986-1987 жылдары Булаево қаласындағы аудандық дайынду кенесінің бастығы болып істеді.

Ұзаққа созылған науқастан кейін, 1987 жылдыың 27 шілдемінде әкеміз өмірден озды. Бұл біздің отбасымызға ете ауыр жағдай болды.

1996 жылы біздің үйіміз Алматыға көшіп, бүгінде сонда тұрамыз. 2009 жылы біз а나мыз Құлзабира Нұралықызы Әлжанованың 80 жылдық мерейтойын өткіздік.

Әлжановтар әuletінің жалғасы болып балалары, немерелері, шеберелері жасап келеді. Бүгінде біздің әuletімізде он екі немере мен бес шебере бар.

Біздің әке-шешеміз 1947 жылы шаңырақ көтеріп, 40 жыл тұрмыс құрды. Үлкен үйелменнің тірегі болды. А나мыз - Құлзабира Нұралықызы Әлжанова (Нұралина). Біздің отбасымызда 12 бала туған. Алайда олардың төртеу - Таупық, Амангелді, Әйгерім және Құрманғали жас кезінде қайтып кетті. Ата-анамыз үшін бұл орны толmas өкініш болды. Олар қалған сегізімізді өсіріп-жетілдірді.

Балаларының бәрі де Қазақстан мен Ресейдің жоғары оку орындарында лайықты білім алдық. Үйелменімізде экономистер де, зангерлер де, геологтар да, дәрігерлер де, физиктер де, математиктер де бар. Мәриям Әлжапнова - «Қазақмыс» Корпорациясы «ҚазКат» мыс

төсемелері зауытында бас экономист, Баян Әлжанова - «Қазақмыс» Корпорациясы «Жезқазғанцветмет» өндірістік бірлестігінің бас геолги, Сәуле Әлжанова - «Қазақстан Республикасының Құрметті прокуроры», Бас прокуратурада қызмет істейді, Жұмабике Әлжанова - «Қазақ КСР оку ісінің үздігі», «Алматықұрылыс» Ұлттық холдинг компаниясының IT басқармасының бас маманы, Айгүл Әлжанова - білім беру орталығының директоры, Рауза Фазезқызы Әлжанова - «БЭСТ» білімді дамыту Қоғамдық қорының жоғары санатты физика мұғалімі, Фарида Әлжанова - Шоқан Үәлиханов сыйлықтың иегері, экономика ғылымының докторы, Санат Әлжанова - қаржы супевайзері. Әулет шежіресі жалғасуда.

Әлжановтар әулеті туған өлкесіне, жерлестері мен ағайындарына сәттілік пен ғүлденуді тілейді!

Нұрмағамбет ата

Кәмәли аға

Ғазиз аға

Молдаш аға

Есенбай үрпағы

Сағынтай – Жәния. Балалары: Майра, Мастира, Серік, Серікбай, Салтанат, Раушан, Жаслан, Жақсымбет.

Майра – Еркебулан. Балалары: Қайрат, Әлия, Дина.

Мастира – Жұмагұл. Балалары: Мәрзия, Жомарт, Индира – Алматы қаласындағы Құрманғазы атындағы консерваторияда оқыды.

Серік – Баян. Балалары: Әсел, немересі Гүлнар

Серікбай (1953-2000ж) – Айгүл.балалары: Медет, Жанаргұл, Гүлжинан, Жұлдыз.

Медет – офицер шені бар. Қызы – Диляра. Жанаргұл – колledgeді қызыл дипломмен бітірді. Гүлжинан – СҚМУ колledgeді қызыл дипломмен бітірді. Жұлдыз – окушы.

Салтанат – Серік. Балалары: Айжан, Айна. Екеуі де жоғары білімді.

Раушан – Айтжан. Балалары: Айнаш, Алмаз. Айнаш – Смирнов ауылының прокуроры. Алмаз – ПЖӘУ офицері.

Жаслан – Еркекан. Балалары: Абылайхан, Аягөз. Жаслан 25 жыл IIM істеп, зейнетке шықты.

Жақсымбет – Айзат. Балалары: Dana, Әсет. Dana – СҚМУ студенті, Әсет – окушы.

Сағынтай ағамыз көп жылдар колхоз тәрағасы болды. Ұлы Отан соғыс ардагері. Жәния апамыз сатушы болып істеді, балаларды өсіріп жеткізді.

ӘМІРБАЯН

Қайрат Мендібайұлы Елубаев 1968 жылғы 23 ақпанда Солтүстік Қазақстан облысының Булаев ауданындағы Сулышоқ ауылында туған.

1975 – 1985 жылдарда Солтүстік Қазақстан облысындағы Успенка орта мектебінде оқыған. 1985 жылы мектепті бітіргеннен кейін Целиноград инженерлік-құрылым институтының ауыл шаруашылығы құрылышы факультетіне түсken.

1986 жылдың көктемінде Целиноград қаласынан Кеңес армиясына шақырылған. Әскери қызметін Ауғаныстанның Газни провинциясында Кеңес Әскерлерінің шектеулі контингентінің құрамында атқарған. Осы қызметін атқару кезінде неше дүркін соғыс ұрыстарына қатысып, интернационалдық борышын орындаудағы қаһармандығы мен ерлігі ескеріліп, КСРО-ның «Ерлігі үшін» медалімен, АДР «Қаһармандығы үшін»

орденімен марапатталған және басқа да мерекелік мараппаттарға ие болған.

Әскерден кейін Целиноградтағы институтта окуын жалғастырған. 1992 жылы жоғары оқу орнын тамамдап, инженер-құрылышы мамандығын алған.

1992 жылдан 2006 жылға дейін түрлі участкелер мен салаларда еңбек етті.

2006 жылғы 4 ақпанда Астанадағы «Ауғанстандағы соғыс мугедектері мен ардагерлерінің кеңесі» ашық қоғамының қалалық конференциясында көпшілік дауыспен тәраға болып сайланды.

2006 жылғы маусым айында Қазақстан-Ресей университетін заңгер мамандығы бойынша бітірді.

Адамдардың бойында ізгілікті, жауапкершілікті, адальдықты құрметтейді.

Үйленгеніне 19 жыл. Үш баласы бар. Зайыбы Мақпал Бибіғалымқызы Елубева - жеке кәсіпкер. 1991 жылы туған қызы Фариза, 1998 жылы туған ұлы Арман, 2004 жылы туған қызы Аружан сынды балалары бар.

Ол өзінің өмірінің мураты Отанымыз - Қазақстан Республикасына адап қызмет ету деп біледі.

Үсейін ұрпағы

Баяу – Мұсабек. Бақытжан

Бақытжан – Сапар.
Балалары: Алмаз, Олжас, Әсег

Күлзира – Зада. Балалары: Сәуле, Коля.
Балалары: Сұлтан, Жанна

Болат – Нагима.
Қызы - Әсег

Жанат – Орынбасар.
Балалары: Марат, Әсем
Әшербек одан:
Роза, Айман, Әмербек,
Сайлаубек, Сайран

Роза – Нұрғали. Балалары: Әсем, Әсеп
Айман. Балалары: Зара, Диана, Сайран
Әділбек – Шайрам. Балалары: Мұратбек, Гүлжан, балала-
ры: Азamat, Рустем – Гүлжаз; қыздары - Әдемау, Жұлдыз
Ақылбек – Қарлығаш. Балалары: Гүлмира, Алмаз
Бибігул – Асланбек. Балалары: Эльмира, Санат, Асхат.
Бейнегүл – Сырғабек. Балалары: Сәния, Ләйлә, Анея
Руслан – Раушан. Балалары. Дильназ, Дінислам, Дінмұха-
мед.

Атам Үсейін Сулышоқ ауылын басқарды. 1941 жылдан
бастап Ворошилов ауыл советінде басқарма болып жұмыс
істеген. 1952 жылға дейін колхоздың председателі болған. Зей-
нетке шығына дейін сельсоветтің председателі болып жұмыс
істеді.

Әкем - Әділбек. 41 жыл жұмыс өтілі бар жүргізуі болды.
1957 жылы «Тың жерлерді игеру үшін» екінші дәрежелі медал-
імен марапатталды. 1967 жылы ВДНХ-да болды. Әділбек Үсей-
інұлы Шайрам Шахметқызымен бірге 53 жыл отау құрып жа-
тыр.

Кеңес-Балхаш

Манаrbек, Жандарбек, Нұрлышбек, Жарқынбек,

Жамбул

Айнагүл

Манаrbек — Еділ.

Жандарбек — Зәуреш одан Арайлым, Мереке

Нұрлышбек — Толқын одан Аблайхан

Жарқынбек

Жамбул — Жанна одан Даниал,

**Кеңес ағамыз тракторшы болды. Грамоталармен
медальдармен марапатталды.**

Сұлтанбек — Күлше

Досан, Жаслан, Медеу, Даурен, Әсия.

Досан — Роза одан Даulet, Дамир.

Жаслан — Лена одан Шингис, Лейли

Медеу — Марина одан Уалихан Темірхан

Даурен — Мәржан одан Аруа

Әсия — Азат одан Жанелла

Жаслан Жоғары әскери училищесінде майор.

Дәурен аға лейтенант.

Медеу III войска. Контракт.

Менің әкемнің аты Зағыпаров Мұбарак Зағыпарұлы 1927 жылы туған. Руы – Есентаңырақ. 1950 жылы әскери борышын атқарып келді. 1951 жылы шешем екінші қосылды. 1955 жылы мен Зағыпаров Рысбай Мұбаракұлы сөүр айында тудым. 1957 жылы Рысбек інім туды. 1960 жылы Мұратбек туды. Райкомда нұсқаушы болып жұмыс істеді. А纳мыз 1930 жылы Қазенов Орынбасар Габдолқазезұлына екінші рет тұрмысқа шықты, одан бес бала туды. Қазенов Айттай Орынбасарұлы 1963 жылы туды. Қазір ауылда тұрып жатыр. Қазенов Бейсенбай Орынбасарұлы

1964 жылы туды. Қазір механизатор болып жұмыс істейді. Жолдасы Мариям, балалары Дәulet, Жұлдыз. Қазенов Марат Орынбасарұлы 1966 жылы туды. Қазір Қызылжар қаласында кеден қызметіндегі істейді. Жұбайы Галия, қызы Мәдина. Қазенова Гүлжан Орынбасарқызы Бескөл қаласында тұрады. Қызметі жоғары салнұты дәрігер. Жолдасы Темірбек, одан Эли. Қазенова Айжан Орынбасарқызы 1969 жылы туған, Возвышенкада тұрады. Жолдасы Нәжіп. Екі ұлы бар. А纳мыз осы әкеден 8 бала тәрbiелеп есіріп, күміс алқа алған.

Зағыпаров Мұбарак Зағыпарұлы, одан Рысбай Мұбаракұлы

Балалары: Гүлназ, Алмаз, Жадыра, Серік;

Рыспек Мұбаракұлы, балалары - Неля

Мұратбек Мұбаракұлы, балалары – Жадыра, Мағжан, Жанар Қазенов Орынбасар Габдолқазезұлы, одан Айттай Орынбасарұлы

Бейсенбай Орынбасарұлы, балалары: Дәulet, Жұлдыз

Марат Орынбасарұлы, балалары – Мәдина

Мен, Зағыпаров Рысбай Мұбаракұлы 1955 жылы Сулышоқ ауылында дүниеге келдім. Сулышоқ ауылының «Еңбекші қазак» орта мектебіне барып, 1970 жылы 8 сыныпты бітірдім. Сартомар мектеп-интернатына барып, 1972 жылы оқуды бітірдім. Сол жылы КарГУ-ге түсіп, тобасы жағдайына байланысты оқуды тастанап кеттім, себебі шешем жалғыз болды, іні-қарындастарыма қарау керек болды. 1974 жылы әскерге шақырды. Әскери борышымды Германияда атқардым. 1976 жылы әскери борышымды өтеп, гострахта инспектор болып жұмыс істедім. Үйленгенмін, әйелім Машева Гаунар Ахметқызы, мал дәрігері болып жұмыс істеді. Екі қызымыз бар, балаларым жоғары білімді. Жиен, немерелерім бар.

Қожахметов Жаңбыршы Қожахметұлы

1928жылды Солтүстік Қазақстан облысы Булаев ауданы 1-Май ауыл советі Байқожа аулының жаңындағы Қырықұ-
дық деген жайлауда туылты. Әкемді тәрбиелеп есірген әкесі
Қожахмет пен шешесі Шайза. Әкесін «бапа» деп атаған. Ә-
кем екі жасқа келгенінде бапасын Ворошилов ауылында-
ғы(қазіргі Дүйсеке) дүкеніне дүкеншілікке тағайындалты.-
Бапам дүкенші болғанда (мен де бапа деп атайын), Шәрі-
шев Рамазан деген кісі сельпоның бастығы екен, бапам сол
үйге пәтерге тұрыпты. Бір күні Рамазаннан:

-Рамазан, мына бесіктө жатқан ер бала ма, қыз бала ма?-
деп сұрайды.

-Қыз бала, есімі -Рабиға.

-Қыз бала болса құда болайық, мені алладан бір, адам-
нан бір сұрап алған Жаңбыршы есімді балам бар, -дейді.

-Құда болсақ, болайық,-деген екен Рамазан. Әкем 1935-
1936 оқында бірінші сыныпқа окуға барған. Сабакқа
өте алғыр, тәртіпті, үлгілі окушы атандып сыныптан-сыныпқа
көшкен сайын мақтау грамоталарымен марапатталған.

Соғыс жылдарында 7-8-9 класстарда оқыған. Мұғалім
кадрлардың жетіспеушілігі сезіліп, 9 класс бітірген бір топ

жастар З айлық мұғалімдік курсқа жіберіліпті. Олардың арасында әрі достары, әрі құрдастары Абабаев Аймұқамбет, Шоқыбаев Мағжан сияқты елдің құрметіне бөлөнген азаматтар болды.

1946жылды институттың даярлық курсын бітіріп, тарих факультетінде оқуға түсті, бірақ бір жылдан соң деңсаулығы жарамай оқуын жалғастыра алмаған. Экемнің Жұмабай тәтесі, ауылдық советтің председателі және аудандық оқу бөлімінің бастығы Запманов Илья Павлович екеуі шешіп, Қосқөл ауылына мұғалім қылышп җібереді. Мектеп меншерушісі Бекембаев Тұраш ағамыз болды. 1948жылдың қыркүйектің 8-де үйленді.

1948-1953жылдар аралығында Ворошилов ауыл советіне қарасты Үшқызыл бастауыш мектебінде мұғалім болып қызмет істеген.

1950 жылды туңғыш қызы Сәулө дүниеге келді. Екінші қыз 1952 жылғы. Екеуінің де өмірі ұзақ болмады.

Бірге тұган бауырлары:

Қайни-қарындасы, Эшім деген мұғалімге тұрмысқа шыққан, өмірден ерте өтті. Артынан үлдары мен қыздары қалды, бәрі Астана қаласында тұрады.

Сәбит-інісі, 1959 жылды Тұрсын жеңгемізге үйленген. 9 бала тәрбиелеп өсірді. Сәбит ағам 2008жылды қажылық парызын атқарып келді. Тұрсын жеңгей 2009 жылдың 17-ші маусымында дүниеден өтті. Сагит деген ұлы Петропавл қаласында, үл-қыздары Астана қаласында тұрады.

Жақсылық-інісі, әскерден келісімен Қарағанды қаласына жұмысқа кетіп, сонда ауырып қайтыс болды.

Айман-қарындасы, Қарашоқ (қазіргі Ноғайбай) ауылының Амантай деген жігітіне тұрмысқа шыққан, екі ұл бала мен үш қыздары бар. Сұлышоқ ауылында тұрады.

Болат-ең кіші інісі, Ақмола жақтың Салтанат деген қызы на үйленген, Астананың түбіндегі ухозда тұрады. Махабат деген жалғыз қызы бар.

1951-56жылдар аралығында Қарағанды қаласындағы мұғалімдер институттың сырттай оқу бөлімінің қазақ тілі мен әдебиеті факультетін тамамдаған.

1952жылды облыстық оқу бөлімінің бүйрүғымен Еңбекші қазақ сегіз жылдық мектебіне қазақ тілі мен әдебиеті

пінінің мұғалімі етіп жіберілді. Аталған мектепте 1969жылға дейінгі аралықта қазақ тілі мен әдебиеті пінінің мұғалімі және оқу ісінің менгерушісі қызметін атқарды.

1967-69 жылдары Қазақстанның 40 жылдыры атындағы совхозының №2 бөлімшесінің цехтық партия үйімінің секретары болып істеді.

1969 жылы қанттар айында Республикалық педагогикалық қоғамының Алматыда съезі болды. Осы съезге облысымыздан

7 адам делегат болып қатынасты, Зқазақ, 4 орыс, солардың арасындағы әкем Жаңбыршы Қожахметұлы да болды.

1969жылды совхоздың партия комитетінің секретары Мұстафин Сүлейменнің үйіншесінің бойынша бөлімшесінде қаралып, №2 бөлімшесінің басқарушысы етіп бекітілді. Ата-бабаның аруағы, ел қолданап, жұмысы жақсы жүріп бөлімшесінде етіп, мал шаруашылығынан да аудандада алдыңғы орындарда болды. Бөлімшесінде басқарушысы болып 1982жылға дейін істеді. 1989 жылы зейнетке шыққанға дейін Қазақстанның 40жылдыры атындағы совхозының жұмысшы комитетін (рабочком) басқарды.

Халық, ел алдындағы адал еңбегі бағаланып, педагогика саласында «Қазақ ССР халық ағарту ісінің үздік қызметкері» тәсбелгісімен, ауыл шаруашылығы саласында «Құрмет Белгісі» орденімен, көптеген медальдармен марапатталды.

1990жылды Сулышоқ ауылында жаңа мектеппен қатар балабақша үйі салынды. Сол жылы зейнетте отырғанына қарамастан Булаев аудандық партия комитетінің шешімі бойынша, аудандық оқу бөлімінің бүйіркышымен, зейнеттеннен шақырып алып, мектеп - балабақша директоры етіп тағайыннады. 1995жылды бала санының аздығына байланысты балабақша жабылып, мектеп шағын комплектілі болып қалды, сол жылы мектеп басқаруды жастардың қолына берді.

2002жылды шілденің 19-да 75жасқа қарабаған шағында дүниеден өтті. Сулышоқ ауылында жерленді.

Қожахметова Рабиға Рамазанқызы

1929жылы наурыздың 8-де дүниеге келген. Өмір жолының нақты белестерін айпасақта, бар ғұмырын адал жарына, туған-туыстарына,

тәрбиелеп өсірген ұл-қыздарына деген сүйіспеншілігімен өткізді.

Ана-қандай құрметті де, атақты. Сондай құрмет пен атақтың иегері, ел құрметіне, ата-ене, ағайын-туыс, балаларына бөлениген

Рабиға Рамазанқызы.

Өмірге 13құрсақ әкеліп, аяқтандырып тәрбиелеген (**Батыр ана**)

алтын орденінің иегері.

Бірге туған бауырлары:

Тиыштықбай - 1943жылы туған. Зура есімді Омбы жағының қызына үйленген, ұзак жыл қатар өмір сурді, белгісіз бір жағдайлармен 1996жылы өмірден өтіп кетті.

Тойлыбай - 1945жылғы. Сәлима тәтемізбен бақытты ғұмыр кешіп келеді, ағайын-туысқа үлгі де, тәлім-тәрбие отбасы. Астана қаласында тұрады.

Гүлжан,Айжан,Арман есімді балаларды тәрбиелеп,қанат қақтырды.Әрқайсысының өз отбасы бар.Тойлыбай(маған нағашы) 30 жылдан астам бұрынғы Булаев (қазіргі М.Жұмабаев)ауданындағы мектепте басшылық қызмет атқарды.-Ел құрметіне бөлөніп,қызметін бағалап жиі еске алады.-Салима тәтем орыс тілі мен әдебиетінен сабак беріп,көп теген шәкірттерді тәрбиеледі.

Жалпы бұл ағайындар туыстықтың ең жоғарғы үлгісі.

Сайлаубай-жанашыр да,ақылшы.Айтжан тәтей екі ұлын үяға,қызын қияға қондырып,М.Жұмабаев ауданының Надежка(қазақтар Бақай дейді)селосында тұрып жатыр.Ұл-қыздары Астана қаласында тұрады.

Мұрат-ең кенже,ерке інісі.Петропавл қаласында тұрады.-Бағира женгем екеуі Самат,Мейрам ұлдарын оқытып,тәрбиелеп,қызметке бағыт берді.

Ысқақов Ақтай Хамзеұлы

Руым – Шоға Уақ, оның ішінде Қойбағыс.

«Тегін білмеген – тексіз», «жеті атасын білмеген – жетісіз» - деген өтеті бар қазақ халқы өткен ғасырлар шежірісіне терең үңіліп, улken мән берген екен. Ата-бабаларымыздың үрін-бұтағын жеті атасына дейін ажыратудың сырьы тереңде. Ертеден жеті атаға толмай, жақын туыстар бір-бірінен қызы алыспай, үрін-бұтағының денінің сау болуын қадағалағы. Әр азаматқа ата-тегі, өзіне ардақты.

Менің әкем Хамзе Ысқақұлы 48 жас ғұмыр кешкен, отбасының үйтқысы, бәйтерегі еді. Мінезі салмақты, әр сөзін ойлап сөйлейтін, үрін-бұтағының тегі туралы шежіресін ажыратып отыратын адам еді. Өмір бойы адал еңбегімен, өмірдің талай соқпағымен, артта қалдырыған жолдарынан әкемнің нұрлы көзінде қайсарлықтың оты мол болатын. Әкеміз жас кезінен еңбекке араласқан.

Денсаулығы нашарлағанға дейін ауылда бригадир болып еңбек етті. Еңбегін бағалап, үкмет әкемізге «Еңбек Қызыл Ту» орденімен – 1976 жылы және «Еңбек Даңқы»

медалімен – 1974 жылы, «Тың-Жер игеру» медалімен – 1957 жылы, «Қытай – Совет Достығы» орденімен марапатталған. Әкеміз басымыз қолымса балаларына айтатын әңгімесі жастық шағы мен жеті атадан басталатын әңгімесі еді. Әкем бізге балаларына жеті атасын үйретіп кетті. Аталарымыз бұрыннан, ұрпақтан-ұрпаққа жалғыз-жалғыздан жалғасқан екен. Аталарымыз: Түзелбай, Сегізбай, Бурабай, Боранбай, Ажібай, Үісқақ, Хамзе – одан мен Ақтай. Әкем, атамыз Үісқақ 1937 жылы қуғын – сүргінмен айдалып кеткенде 10 жасар бала екен. Атамыз содан оралмаған. Әкеміздің анасы Қаныш ерте дүние салған. Содан кейін атамыз екінші рет Рахима атты әйелге үйленген. Әкеміздің екінші анасынан екі інесі бар. Есімдері Баян, Оқап. Баян інісінен 1 үл, 1 қыз. Есімдері Ақан, Шолпан. Ол кісінің жұбайы – Нұржамила. Нұржамила женғеміз 2008 жылы қайтыс болды. Інісі Оқаптан 3 үл. Есімдері: Нұркен, Мейрам, Жаслан. Жұбайы Роза (Рахима). 1994 жылы әжеміз Рахима 92 жасында қайтыс болды.

Әкем Хамзә 1978 жылы дүние салғанда 48 жаста ғана болған. Шешем Қазкеш екеуі 22 жыл ғана бірге өмір сүрген. Әкем мен шешем екеуі 9 бала тәрбиелеген. Балаларды ер жеткізіп, қатарға қосу анамыздың мойнында болды. Шешеміздің арқасында және Отанымыздың қамқорлығымен ер жетіп, бүгін де барлығымыз отау иесі болып отырмыз. Кімде-кім менің ата-тегімді сурай қалса қысылмаймын. Ата-тегіміздің жік-жігін жалғыз мен ғана өмес бауырларым және әкемнің немере-жиендері де біледі. Менің түсінігімде жеті атаны, тегінді жетік білуге үйретуші, тәлілперін болса, жүргегің, жерім, елім деп соғары сөзсіз. Әкем Хамзә бізді осылай тәрбиелеген. Отбасының үлкені апам Райхан 1957 жылғы. Жолдасы – Ермек. Балалары: Сырымбет, Ерлан, Даны, Мейрам. Мен Ақтай 1958 жылғы. Жұбайым – Бахытжан. Балаларым: Асхат, Мақсат, Гульзара, Жақсылық, Қарындасты Раушан 1960 жылғы. Жолдасы Ануар. Балалары: Ботагөз, Гүлімкөз, Абылай, Жанар, Қуаныш. Інім Ақтан 1962 жылғы, шанырақ иесі. Қарындасты Шарбан 1964 жылғы. Жолдасы

Бауыржан. Балалары: Мадина, Жұлдыз, Асқар. Тағы бір қарындастым Гулия 1966 жылғы. Жолдасы Хинаят. Балалары: Нұрсулу, Ерлан. Інім Сәкен 1968 жылғы. Жұбайы Айман. Балалары: Асылтас, Тілеген. Жөне тағы інім Сайран 1973 жылғы. Жұбайы Салтанат. Жас отауымыз. Кіші қарындастым Ботагез 1976 жылғы.

Анамыз осы бізді тоғызымызды тәрбтелеп, осіргені үшін үкімет қолдауыныңарқасында «Күміс алқа» медалімен 2004 жылы марарапатталды. Тағы да анамыздың бірінші, екінші, үшінші дәрежелі медалдары бар. Қазіргі уақытты аанамыз ауылда өз шаңырағында бақытты гүмір кешуде.

Түзелбай Сегізбай Боранбай Ажібай Үісқақ
Хамзе
Хамзе одан Ақтай – Асхат, Мақсат, Жақсылық, Ақтан,
Сайран
Сәкен – Тілеген
Менен 7-ші ата Руымыз – Уақ (шоға)

Шоғаның ішінде – қойбағыс

Өсіп келе жатқан ұрпағымызыға тілейтінім еліміз аман, жүртімымыз тыныш болып, өсіп-өніп ауылымызды көркейтіп, ата-аналарын, ата-бабаларын мәңгілік есте үстасын. Осы жұмысты атқаруға ат салысып жүрген, шежіре жинаушы ағайымыз Оразғалыұлы Темірболатқа мың да бір рахмет. Деніне саудық, отбасына бақыт тілегі отырып, еңбегі жансын деймін.

Бурабай үрпағы

Бурабай – Сенбай – Жексенбі – Дүйсенбай
– Сүйіндік – Балтабай – Берік, Серік
Балтабай – жұбайы Нәзира. 11 баласы
болды.
Бірақ олардан қалған Берік пен Серік
деген ұлдары бар.
Балтабай Сүйіндікұлы – Ұлы Отан соғысының
ардагері, 1945 жылы соғыстан келіп,
трактор
-егінші бригаданың бригадирі болды. 1956
жылы
«Еңбек Қызыл Ту» орденімен марапатталды.
Нәзира – соғыс жылдары тракторшы болып жұмыс
істеді. «Тың игеру үшін», «Ерлі еңбек үшін»
медальдарымен марапатталды.
Берік Балтабайұлы облыстағы ең үздік жүгеріші болып
саналды, ВДНХ-ға жолдамаға ие болды. III дәрежелі

«Еңбек Данқы» орденімен марапатталды. Оның жұбайы - Жәми 9 баласын (3 ұл, 6 қыз) тәрбиелеп «Алтын алқаға» ие болды. Сауыншы, аспаз болып жұмыс істеді.

Балалары:

Сейілбек, қызы – Айжан; Асылбек – Манаrbек, Дәulet,

Айсулу, Айгүл, Ақлима, Майра, Сәулө, Алма

Серік – жұбайы Талшын. Балалары: Арман, Жұлдыз,

Өсел.

Жұмажан – Бегайдар – Сапуан, Аманжол, Аман.

Жанбота – Жиеналы, Тоқтамыс, Жақсылық

Балтабай – Берік, Серік. Берік – Сейілбек, Асылбек,

Манаrbек. Серік – Арман

Асылбек – Асхат, Азамат, Рақымбек

Манаrbек – Дулат

Жанайдар ұрпағы

Мен, Нұрмагамбетов

Қуандық

Жанайдарұлы,

Сұлушоқ ауылында

дүниеге келдім.

Әкем –

Нұрмагамбетов

Жанайдар

Қалиасқарұлы

Нұрмагамбетова

Орынбасар

Төлеуқызы

Балалары: Тұрсын,

Бақыт, Қуандық,

Бейбіт,

Ұрысбібі, Бибігул.

Тұрсын. Қызы – Махаббат

Бақыт – жолдасы Серік Қожабайұлы.

Баласы: Болат

Бейбіт – жұбайы Раушан. Ұлы – Қуаныш

Ұрысбібі – жолдасы Асылбек

Бибігул – жолдасы Бауыржан.

Балалары: Алтынбек, Еламан

Руымыз: Есентаңырық

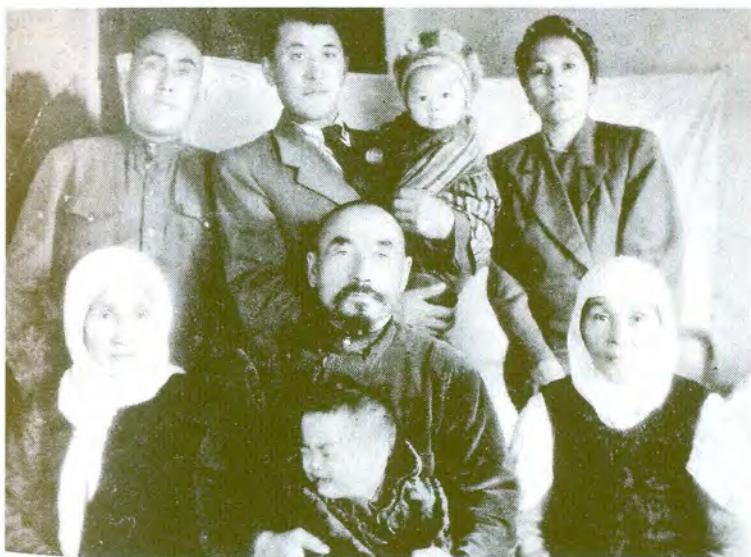
Біржақ үрпағы

Біржақ Байтұяқ – Қарыбай – Базарбай
Базарбай – жұбайы Мәриям. Балалары: Бәскен (Базар),
Роза, Марат (1972-1999), Мұрат
Мұрат – жұбайы Ольга. Ұлы – Руслан
Бәскен (Базар) – Айдарбек. Балалары: Айгүл, Роза,
Рамазан.
Айгүл мұғалім болып істейді. Роза да мұғалім.
Балалары: Алина, Айгүл
Рамазан – жұбайы Бахытгүл. Ұлы – Данияр.
Қарыбай нағашым (1918-1982) Сұлушоқта туды.
Бухгалтер, есепші, бас есепші, мұғалім, болып істеді.
«ҚССР білім беру озаты» атағына ие болды. 1938 жылы
Мәскеуде ВДНХ-да болды.
Қалима – колхозда еңбек етті. Бертін келе ательде
жұмыс істеді.
Базарбай - 20-жылдай мектеп директоры болды.
Жұбайы Мәриям Мұхамедиярқызы мұғалім, мектеп
директоры болып жұмыс істеді. Жанұясы
ауылшызыздың мақтанышы болып есептеледі.
Бәскен (Базар) – мұғалім, мектеп директоры, «ҚССР
Білім беру озаты»
атағына ие болды.
Мұрат Базарбайұлы – КНБ подполковнигі.

МЕКТЕП

МЕКТЕП

Ел тұрғындары

Ел тұрғындары

Кәкім ағай Жанұясы

Совет ағай Жанұясы

Ел тұрғындары

Мендібай ағай Қайрат баласымен

Шегебаевтар Марат, Айман балалармен

Мен, Оразке Шалабайқызы 1958 жылы Сартомар ауылында дүниеге келдім. 1966 жылы Молодёжный орта мектебінде он жылдық бітірдім. Иванова қаласында тоқыма фабрикасында жұмыс істеп, содан оқу бітірдім. Досов Өмірзаққа тұрмысқа шықтым. Одан ұлымыз Сайран Өмірзақұлы 1980 жылғы. Ұлым Сайран 2005 жылы үйленді, зайыбы айгүл Құрбанқызы. Ұлымнан Әли Айша немерелерім бар. Қызым Назгүл. Қазіргі уақытта Солтүстік Қазақстан Мемлекеттік Университетінде білім алуша. Ұлым Нұрғали Ғабитұлы 1990 жылғы. Қазіргі уақытта Петропавл педагогикалық колледжінде оқиды.

Мен, Ақан Баянұлы 1967 жылы Сулышоқ ауылында дүниеге келдім. 1976 жылы ауыл мектебінде оқып, сегіз жылдық білім алдым. Успенка мектебінде он жылдық білім алдым. Ауылда жұмыс істеп, еңбек еттім. Жолдасым Алма Мұқанқызымен екі бала тәрбиелеп отырмыз. Ұлым Абай 1994 жылғы. Қызым Алтын -1992 жылғы. Өзімнен кейінгі қарындасым Шолпан Баянқызы -1975 жылғы. Қазір жолдасы Ахмет екінші Петрапавл қаласында тұрады. Әкем Баян Үсқақұлы -1938 жылғы. Шешем Нұржамила Дүйсенбайқызы -1938 жылғы, 2008 жылы дүниеден өтті. Қазіргі кезде әкем Баян Үсқақұлы қарындасымен бірге Петропавл қаласында тұрады. Әкем зейнеткер, өмір бойы ауылда малшы болып 40 жылдан артық еңбек еткен. өзім отбасымен Булаев қаласында тұрамын, зайдыбым екуіміз де жұмыс істейміз. Руым- Шоға Уақ, оның ішінде Қойбағыс.

Жанібековтар әuletі

Жәнібеков Сапарғали – жұбайы Жібек Жәнібеков Сапарғали – 1986 жылдың бөлімшесінде басқарушы болып қызмет атқарды. Үздік еңбектері үшін совхоз екі рет, 1981 жылы, 1987 жылы, кезектен тыс жаңа «Жигули» машина сыйға берді. 1996-1997 жылдары кеңшарқұлдырағаннан кейін фермер болып жұмыс атқара бастады. Жеке меншік жұмысын ұлы Қайратқа тапсырды. Жәнібекова Жібек (Мариям) Садуақасқызы – Сұлушоқта 37 жыл фельдшер болып қызмет етті. 2005 жылдың «Денсаулық сақтау саласындағы және салауатты өмір сүру салтын насыхаттаудағы ерекше жетістіктері үшін» Т. Мансұров облыс әкімі грантының иегері. Қайрат Сапарғалиұлы – 2006 жылдың Сұлушоқта жеке меншік дүкен ашып, 2008 жылдың мәдениет үйін іске қости. Ауылдың көшелерін электр жарығымен қамтамасыз етті. Оған дейін су құбырларын жөндеп,

ауылды ауыз сумен қамтамасыз етті. Ауыл мектебінө материалдық жәрдем көрсетіп жатыр, 2009 жылы жұмысшылар үшін асхана ашты, кішігірім наубайханны іске енгізді.

Жанибеков Қайрат – 1975 ж. Қазіргі «Агрокомплекс-Сулышок» ЖШС-нің басқарушысы. Орта білімді, негізгі мамандығы - механик. 1997 жылдан фермер. Жолдасы Ақерке Көкенқызы 1977 жылғы. Жоғары білімді, ауылдағы мектепте математика-информатика пәнінен сабак береді. Еслембек, Диас, Ерсұлтан атты үш баласы бар.

Жанібеков Қанат 1977 жылғы. Жоғары білімді, шекара қызметкері. Үйленген, жолдасы Наташа 1982 жылғы. Жоғары білімді, қазақ тілі пәнінен сабак береді. Әділхан, Санжар есімді екі ұлы бар.

Жанібеков Талғат 1977 жылғы. Жоғары білімді, шекара қызметкері, үйленген. Жолдасы Өсел 1980 жылғы. Жоғары білімді, шекара қызметкері. Айланы есімді қызы бар.

Жанібекова Жүзгіл 1985 жылғы. Сулышоқ ауылынан сегіз жылдықты үздік бағамен бітіріп, Қызылжар қаласына Әбу Досмұхамбетов атындағы дарынды балаларға мамандандырылаған мектеп-гимназиясында окуын жалғастырып, 2003 жылы үздік аттестатпен бітіріп, СҚМУ-не грантқа түсіп, 2008 жылы жақсы аяқтап шықты. Қазір Қостанай облысында «Қазақтелекомда» өз мамандығы бойынша инженер болып жұмыс істейді. Тұрмыста, жолдасы Талғат – жоғары білімді, қызметкер.

Ережеп әулеті

Мен Рауза Әбушақымқызы, 1967 жылы 15 шілдеде Сұлышоқ ауылында дүниеге келдім. Әкем Әбушақым Ережепұлы нақты туған күні белгісіз, 1929 жылдың аяғы, қар жауғанда туған деп отыратын атамыз Ережеп. Әкем екі рет үйленген, бірінші жолдасы Құлше деген кісі, бұл кісіден 4 ер бала туған, бәрі де бала кездерінде қайтыс болған. Құлше 1960 жылы дүние салған. Әкем екінші рет 1962 жылы менің анама, яғни Ақмарал Абдолғазизқызына үйленеді. Шешемнің әкесінің әкесі Әбәмұслім, Мағжан Жұмабаевтың туған аған ағасы. Шешем сарытомар ауылында туған.

Біз әке-шешеміден алты баламыз. Менің үлкең апам Райхан 1964 жылы туған, қазіргі кезде Булаев қаласында тұрады. Жолдасы Абзал екеуі бір қыз, бір ұл өсіріп отыр. Қызы Динара Астана қаласындағы Еуразия университетінде 5 курста қытай тілінде білім алғып жатыр, ал ұлдары Асқар Петропавл қ. СҚМУ З курсында экономика факультетінде оқиды. Ал менің мамандығым бухгалтер. Жолдасым Еренғайыппен бір қыз, бір ұл өсіріп отырмыз. Қызымыз Диана 10 жаста, ал ұлымыз Даниял 6 жаста. Менің үлкен інім Берік, оның жолдасы Зиягүл екеуінің Арман, есімді екі ұлдары бар. Екінші інім Ерік Булаев қаласында тұрады, жолдасы Айгүлмен бірге Жасмина мен Аянат деген қыздар өсіріп отыр. Үшінші інім Айтола жолдасы Әсемгул Булаев қаласында тұрады. Көпей інім Зейнолла, әлі үйленген жоқ.

Менің әкемнің әкесы Ережеп атамыздан екі ұл, екі қыз туған. Үлкені Мәлике деген кісі Түмен облысында тұрмыста болған, 1989 жылы қайтыс болды. Ол кісіден кейін Хабдолқәкім болған, ол кісі 1994 жылы қайтыс болды, ол кісінің жолдасы (біздің женгеміз), балалары Петропавл қаласында тұрады. Үшіншісі менің әкем болған. Төртіншісі Әмина деген апайымыз Петропавл қаласында балаларының қолында тұрады.

Ережеп атамыз 1975 жылы 21 қантарда, 91 жасында дүниен салды. Ережеп атамыз саудамен айналысқан адам, сол кісінің айтуы бойынша біз орта жүзденбіз, Арғыннан тарағанбыз. Ал әжеміз Сагила деген кісі 65 жасында қайтыс болған.

Біздің жеті атамыз: Әбушақым > Ережеп > Кембай > Асықпай > Мәмбет > Тінелі > Құдайберген > Қуандық > Қарпық.

Менің бала кезімде атамнан естуім бар, осы Сулышоқта үш қыстау болған деп, ол атамның әкелерінің қыстауы болған, Қанен қажы деген кісі малды көп ұстаған, сауда-гер болған.

Менің әкем Әбушақым соғыс кезінен бастап калхозда жұмыс істеген адам. Ол аулда ұзақ уақыт дүкенші болып жұмыс істеді. Әкем 1990 жылы 59 жасында қайтыс болды. Оның өмірі қысқа болды, өмірдің еш қызығын көрген жоқ, тек бейнетін ғана көрді. Содан кейін 3 жылдан соң шешемізден де айрыылған қалдық. Шешемыз не бары 55 жаста ғана еді. Әкемнің артында оның көптеген марапаттаулары, медальдары қалды.

Медальдары: «За доблестный труд в Великой Отечественной войне 1941-1945 гг.» 28 сәуір 1947 жылы берілген, «За освоение целинных земель» 28 мамыр 1956 жылы берілген, «Ветеран труда» 28 қазан 1986 жылы берілген.

Ысқақов Оспан Хамитұлы

Әкем- Зейнел- Фабиден (Хамит)- 1910 жылғы.
Шешем- Балжан (Балмай) Жаналықызы-1916 жылғы.
Біздің ата- анамыз он бала тәрбиелеп өсірген. Әкеміз
озат механизатор болып- «құрмет белгісі» орденімен
және медальмен марапатталған. Шешеміз он бала
тәрбиелеп өсіріп «Батыр- ана» атанып, алтын
медальмен марапатталған. Балалары: Бадиша, Файза,
Әмірзак, Әмірбек, Әзина, Омар, Оспан, Қосман,
Қорқыт, Кенжебай.

Бадиша жолдасы Қасым, одан Гүлнар, Гулайым,
Бақыт.

Файза жолдасы Бәтай, одан Амантай, Зәуреш,
Есентай.

Әмірзак жұбайы Майра, одан Мейрам, Гулмира,
Жаслан, Эльмира.

Әмірбек жұбайы Мәруә, одан Сайран, Сәкен, Какен,
Сәуле, Зәуреш.

Әзина жолдасы Жұмабай, одан Даурен, Алмас.
Омар жұбайы Қалампыр, одан Еркін, Ербол, Сания,
Алия.

Оспан жұбайы Гүлбаршын, одан Қуат, Қанат.
Қосман жұбайы Балқия, одан Гүлден, Қуандық,
Тамаша, Сағындық.

Қорқыт жұбайы Бахытжан, одан Абылай, Әсет.
Кенжебай жұбайы Сара, одан Жазира, Әсел.
Бәрі де ер жетіп, отбасын құрап отыр. Әмірбек
ағамыз- әкейдің жолын қуып, механизатор болып
«Еңбек қызылту» орденімен марапатталған.

Мен Үсқақов Оспан Хамитұлы 1951 жылы Сулышоқ ауылында туып- өстім. Ауылда Еңбекші- қазақ және Сартомар мектебінде оқыдым. 1977 жылы Целиноград ауыл шаруашылығы институтын бітіріп, аграном мамандығын алдым. Авангард совхозында бөлімше аграномы, Красная Крепость колхозында бөлімше бастығы, Молодая Гвардия совхозында бас аграном болып қызмет істедім.

1975 жылы үйлендім, жұбайым Гүлбаршын Қалиқызы фелдшер болып қызмет етеді. Үлен ұлым Қуат Оспанұлы 1976 жылы туған. Жоғары білімі бар, әскери капитан. Кіші ұлым Қанат Оспанұлы 1984 жылы туған. СҚМУ физика-информатика факультетін, ҚРУ-дің аудит және есеп факультетін және магистратураны бітірді. Қазір «Фонд развитие науки Казахстана-Самғай» АҚ- да қызмет істейді. Үлкен ұлым Қуаттан – бір немереміз бар. Есімі- Алдияр 2007 жылы туған.

Жақыпов әулеті

Жақыпов Темірболат Баймағамбетұлы 1933 жылы 7 қарашада дүниеге келді.

Малшы, жұмыс өтілі 42 жыл. Әскери қызметім Монголияда болды. Руым-Уақ. Жақыпов Разия Мақышқызы Руыкерей 1940 жылы 27 ақпандан туған, сауыншы болып жұмыс істеген, жұмыс өтілі 33 жыл. Аудан депутаты болды.

Балалары: Қулжиан, Төрекан, Айтжан, Сәуле, Даuletхан, Әбілхан, Айсұлу.

Төрекан жұбайы одан Рустам, Айгерім, Айнур.

Айтжан жолдасы Илдар, одан Альфия, Жанна, Ринат.

Сәуле одан Руслан, Анар, Жанар.

Даuletхан жұбайы Анар, одан Әсемгүл, Асхат.

Әбілхан жұбайы Әсем, одан Әлия, Әлима, Рақым.

Айсұлу одан Айжан, Үйдірыс.

Жүсіпов Жәмәли Баймағамбетұлы Соғыс ардагері. Руы- Уақ. Жұбайы

Жүсіпова Орынтай Сейітмұқанқызы- тәрбиеші болып жұмыс істеген.

Балалары: Бикен, Үміт, Бибіжан, Ұлмекен, Жолдасхан, Бақыт, Меңсұлу, Айбарша.

ӘКЕМ ЖАЙЛЫ ӘҢГІМЕ

Менің әкем Төлеміс Тілеубайұлы 1900 жылы туған. Туған жері облысымыздың Булаев ауданындағы Бірінші май ауылдық кеңесіне қарасты Байғожа ауылы. 1941-1945 жылдардағы ұлы Отан соғысына қатысқан. Ауылға аман-есен оралып, бейбіт еңбекке араласқан.

Соғыста Берлинді алғаны үшін медальдармен, орденмен марарапатталған. Соғыстан кейін жүртшылықтың сұрауымен өзі тұрған Еңбекші ауылын 1958 жылға дейін басқарған.

1958-1960 жылдары жылқы фермасына басшы болып осы жұмыстан зейнет демалысына шықты. Еңбекте жақсы қырынан көрінгендейкten жүртшылықтың құрметіне беленді.

5-6 жасымда көрген мына оқиғалар есімде қалыпты. Біздің үйімізге елге елеулі азаматтар жиі келетін. Мысалы, Ж.Тәшенов депутат болып сайланғанда біздің үйде болған. Керімбаев, Қизатов та ат басын тірейтін. Шешем Қадиша олар кеткесін сарқытын ішкізіп, солардай болсыншы деп ырымдайды еken.

Әкем басқарма болып істегендеге оның есепшісі Габбас Әбдірімов деген азамат еді. Осы Габекенің баласы Ермек бүгінде өнірімізге әйгілі медицина мекемесі - облыстық онкологиялық диспансерді басқарады, медицина ғылыминың кандидаты.

Совет ТӨЛЕМІСҰЛЫ.

Тұрсын Ахметқызы

1959 жылы Тұрсын Ахметбекқызына үйлендім. Өмірдің ашшы-тұщысын бірге көріп отбасында 50 жыл өмір сүрдік, 2009 ж. 17.06 дейін. Тұрсынынмен бірге 50 жыл мен үшін үміттылмас бақытты жылдар еді, топырағы торқа болып, жаны жәнәттә болсын!

Екеуіміз бірге тізе қосып 6 үл, 3 қыз тәрбиелеп өсірдік. Балардың бәрі жоғар білімді, өз мамандықтары бойынша қызмет істеп жүр. Ұлдар үйленіп, қыздар тұрмысқа шықты.

Бану (Шамшибану) – Жанболат, одан Асқар, Айгерім.

Құмар – Сайран, одан Дінмұхамед.

Шынар – Абылай, одан Айнур, Жандос, Арсен.

Сағит – Бақыт, одан Асхат, Рауан.

Рашит – Бадиша, одан Нияз, Бақытгүл, Ильяс.

Ғалым – Ләззат, одан Нұргүл, Камилла, Сағида.

Ерулан – Гүльнар, одан Темірлан.

Руслан – Раушан, одан Ернар

Марат - Әлия, одан Дильназ, Әлихан.

27 қарашадан - 22 желтоқсанға 2008 дейін Сауд Аравиясына Меккеге барып қажылық парызымды атқарып келдім.

Бидалы үақ - Әтей, Сейтқара, Жанақ, Тлеубай.

Төлеміс – Жанбыршы, Совет, Жақсылық, Болат

Савет – Сағит, Рашит, Ғалым, Ерулан, Руслан, Марат.

Қариялар батасын береді екен

Бата деген ақ тілек керек екен

Жақсы дәстүр, жақсы сөз, иті тілек

Үрпақтарға жалғасып келеді екен.

Әкең Сәбит.

Қазан әулеті

Есқара, Бораншы, Есберлі,
Үмбетей, Төленді – Қазан –
Байбол.

Байбол одан Жұманғали
Сатыбалды, Бәскей.

Жұманғали одан
Жақсылық, Сайлау,
Зейнолла, Ербол.

Сатыбалды – Зәғи одан
Ақболат, Сәбит, Ғабит,
Қайрола, Қабидола, Қайрлы,
Руслан, Қатран, Айнагүл,
Алмагүл

Ақболат – Сауле одан
Сакен, Бауыржан; Бибігүл
Жанна, Зәуреш

Сәбит – Бикеш одан Ербол, Фалия

Ғабит – Оразке одан Нұргали, Назгүл

Қайрола – Жанат одан Азamat

Қабидолла – Айман одан Қанат, Асқар

Қайырлы

Руслан – Сауле одан Даурен, Нұржан, Дулат,

Қатран (Дулат) - Гульмира одан Айгерім, Данияр,
Айдана

Алмагүл – Бекболат одан Қуаныш

Айнагүл – Балташ одан Нұргүл

Мен, Біркенов Базарбай Оразақұлы- 1962 жылы 10 наурызда дүниеге келдім. Экем Нұркенов Оразақ Ұлы Отан соғысының ардагері. 1942-1943 жылдары жарақаттанып елге оралды. Мемлекет ордендері және медальдармен марапатталды. Бертін келіп елге қызмет істеді. Шешем Біркенова Разия Елеусізқызы, әке- шешемізден 7 бала дүниеге келді. Апаларым Жұмабике (Жұмаш), Шолпан, Айгүл, Гүлмира, үл балалар Қайрат (Қыдырбай), Ораз (Орал). Апамыз Жұмабике жоғары білімді, 40 жылдан астам мұғалім болып қызмет істеп жатыр. Ағам Қайырлы Манғыстау облысында қызмет бабымен жүр. Мен өзім 1977-1981 жылы ауылшаруашылық техникумын бітірдім. Одан кейін 1981-1984 жылдар аралығында ВНФ әскерде болдым. 1984 жылдан бастап ауылшаруашылығында қызмет істедім. 1989 жылы үйлендім, үш баланың әкесімін. Үлкен балам Рустем, қызым Шолпан, кенже балам Ербол. Әке шешемізден өнеге алғанан кейін, әр адам зат өзінің шежіресін білу керек, сондықтан өзім бала- шағама айтып жүремін. Елдес адамдарға өз алғысымды айтам, елім тарап кетпей, ата-ананың шаңырағына ие болып отырғандарына. Алда келе жатқан жылы, елімізге жүз жыл болады, соған барлығымыз аман-есен жетіп тойлауға жазасын.

Мен, Баймұсенов Жәнібек Жайлаубайұлы осы атапаналарымның өмірбаянын шешем Орынбасар Молдабай қызының айтуымен жазып отырмын. Әкем Жайлаубай Баймұсаұлы осы жерде туып, өскен. 1914 жылы туып, 2003 жылы дүниеден өткен. Соғыстың алдында З жыл Қызы Шығыста әскерде болған. Келгеннен соң шешем екеудің қосылған. Бір жыл әтпей, соғыс басталып, елден ең алдымен төрт адамды соғысқа шақыртқан. Солардың ішінде әкем де болған. (Сағынтай, Кәрім, Еслем) 16-армияда болған. Сондықтан қолынан жарақат алғып 1945 жылы елге оралған. Келгеннен соң ауыл шаруашылығымен айналысып, көп жылдар бойы бригадир болып істеген. Жақсы еңбегі үшін талай сыйлықтар, медальдар алған.

16 жасынан елге еңбек өткен адам. Жастайынан қол шалғымен шәп шапуин. Соғыс жылдары трактористің оқуын оқып, «Универсал» «Нати» «ХТЗ» тракторларымен жұмыс істеген. Елде ең алдымен тың көтерушілердің бірі болған. Сол еңбегі үшін «Тың терлерді игергені үшін» медальмен марапатталған. Одан қалды, көп жыл егін шашып еңбек өткен. Сондай ауыр жұмыс істегеннен соң, тұған балалары тұрмай, дәрігерлер жұмыстан босатылсын деп қағаз беріп, жұмыстан босатылған. Ноғайбайұлы Молдабайқызы. Шешесі-Бибікәмәл 1922 ж. 1 қаңтар.

Балалары; Баймұсенов Қадыр Жайлаубайұлы 1951 ж. 28 шілде;

Балалары: Гүлнәр, Азamat, Динара, Алмас

Баймұсенов Ғалымжан ; 1955 ж. 29.10

Балалары; Гүлмира, Жасулан, Даны

Баймұсенов Оразбек; 1958 ж. 11 сәуір

Балалары; Жанат, Асхат, Самат; Әсемгул

Баймұсенов Жәнібек 1962 ж. 26 наурыз (26.03.1962) одна Ермек, -

Баласы; Ермек

Баймұсенова Гүлзия 1965 ж. 24 ақпан

Балалары - Жанаңар, Айжана

Баймұсенова Гүлсара 1968 ж. 14 наурыз

Балалары; Анар, Асхат, Томирис.

Жеті атамыз: Қозғанбай, Байтілес, Жантілес, Тілеуімбет, Бейсенбай, Баймұса, Жайлаубай.

Айдарханов Нөгербек Айдарханұлы

Нөгербек Булаев ауданындағы Сталин кеңшарында 1934 жылы дүниеге келген.

Әкесі Сүгіралин Айдархан 1884 жылы Сүгірәлі ауылында туып, осы елде колхозда жұмыс істеген. 12.02.1938 жылдары Айдархан және оның ағасы Уәлиханға «Халық жауы» деген жала тағылышп, ату жазасын беріп, құрбан болды. Осы әмірден 46 жасында жазықсыз жала тағылышп өтіп кетті. Қорғанбек пен Нөгербек ұлдары жетім қалған. Марқұм шешесі- Орынтай аурудан Нөгербек 4 жасында болғанда әмірден өткен.

Жастық шақтарында жоқшылық пен кедейшіліктің зардабынан туыстарын панарап, елден, Шымкент қаласында 25.09.1952 жылдары еңбек жолын бастаған.

14.04.1993 жылы Солтүстік Қазақстан облыстық сотының қаулысымен «Жаппай саяси жазалаудың құрбандарын ақтау туралы» Қазақстан Республикасының заңына сәйкес Айдархан Сүгірәлінов ақталған.

1957 жылы 09.08. екінші мүгедек тобы дәрігерлер шешімінен кейін Сталин колхозындағы туыстары «Женғені жібермейді» деген бұрынғы салт-дәстүр бойынша

Нөгербекті Рысқұлова Бикен Рысқұлқызына қосады да, елге жинап әкеледі.

Ал, Қорғанбек сол Шымкентте үйленіп қала береді. Егіздерден қалған Фатима отбасымен 3 ұлдарымен сол жақта тұрып жатыр. Ұлы - Әнуірбек өмірден ерте өтті. Қорғанбектің немерелері Руслан мен Эльдар шешелерімен Шымкентте тұрады.

Нөгербек 25 жыл малшы болып еңбек етті. Еңбегң елеңбей қалған жоқ. Ақшалай сыйлықтар және алғыс хаттары сақталған. Отбасының жағдайымен көрші ауылға Булаев орман шаруашылығы Уақ ауылының көшіп, 1985-1992 жылға дейін, цехта пилорамщик болып еңбек етіп зейнетке шықты. Еңбек өтілі 32 жыл. 13.09.2001 жылы дүниеден өтті.

Рысқұлова Бикен Рысқұлқызы 10.11.1929 жылы «Еңбекші қазақ» колхозында дүниеге келген. 1950 жылы Петропавл педагогикалық училищесін бітіріп, Комсомол ауылсында, Еңбекші қазақ мектептерінде бастауыш сыйнып мұғалімі болып еңбек етті. Еңбек өтілі 29 жыл. Жұмысында белсенді, жауапкершілігі мол, еңбекқор ұстаз болды. Маралпattaу және алғыс хаттары, «Еңбек ардагері» медалі бар. Оқушылары еске алып тұрады. Нөгербек пен Бикеннің үрпақтары қазіргі кезде үл мен қыз. Әкесі – Әбілов Рысқұл, шешесі- Әбілова Бадығул.

Сүгірәлин Жұмабек Әнуірбекұлы 13.06.1954 жылы дүниеге келіп, 19 жасында ауырып қайтты.

Сүгірәлина Бақыт Әнуірбекқызы 01.19.1955 жылы туған. Қазір Еремеевка ауылсында Сағдеев Қайрат Батталұлымен отбасын құрып Назғұл мен Сәүле атты қыз, Азамат деген үлін тәрбиелеп отыр.

Айдарханов Әкімбек Нөгербекұлы 1981 жылы Алма Набиоллақызымен отбасын құрды. Отбасында екі үл, екі қыздары бар. Қыздары: Әсемгүл, Данара. Ұлдары: Женіс, Қанат. Зайыбы Алма Набиоллақызы химия-биология пәнінің мұғалімі. Қазір Петропавл қаласында тұрып жатырмыз.

Қырғызәлі -Еліс -Ес (Бакан)- Құдайсүгір Қыықбай –Ермек- Қарақұла- Жәбі- Сүгірәлі- Айдархан- Қорғанбек, Нөгербек

Есқара -Масай- Мусай- Өтеміс- Жәнібек- Нисанбай- Тышан -Әбіл Рысқұл -Бикен

Қаймульдин Шахмет

Шахмет (Шақан) - Қаншайым одан Ғалия
Ғалия Талғат одан Дарина, Дана

1957 жылы

Еңбекші қазақ жетіжылдық мектебінің 7 «а» және 7 «в»
сынып окушылардың тізімі:

7 «а»

1. Айытпаева Манат
2. Бектенбаев Мәнәп
3. Калиуллина Бахытжан
4. Ережепов Жанайдар
5. Қауашова Сәбира
6. Төлеуов Қайрат
7. Қошибаева Ж.
8. Есмұханова Мариаш
9. Нұргалиев Аллажар

10. Сәрсенбаев Тұрар
11. Мусина Жамал
12. Есенгулова Жібек
13. Курашов Коля
14. Қаймульдин Шахмет
15. Атығаева Танай
16. Қайрлин Қуандық

7 «В»

1. Смагулов Жақсылық	10. Нұркенов Сейілхан
2. Қожабаев Қабдолла	11. Жағыппаров Баян
3. Мұқышанов Есенбай	12. Абдрахманова Мәулия
4. Орынкин Абай	13. Бекежанов Шери
5. Төлеуова Қаламхас	14. Ғабдуллин Әстемір
6. Сарсенбаева Зияда	15. Қамалиев Алтын
7. Оттугуллин Жолдыбай	16. Ташимов Аз nabай
8. Садуақасов Амантай	17. Асқарова Сәбира
9. Бейсенова Мархаба	18. Жапарова Жәми

Оқытушы мұғалімдердің тізімі:

Әбділқасымов Серік – мектеп директоры

Қожахметов Жаңбыршы – оқу ісінің менгерушісі

Мұқашов Әшім – биология мұғалімі

Ханафин Кәмәлбек – математика мұғалімі

Рысқұлова Бикен – бастауыш сыныптар мұғалімі

Анна Капелькина – орыс тілі мұғалімі

Шеріев Жақсынбет

Сәрсенов Қайыркен

Қарпық – Қуандық – Мәмбет – Тінәлі – Құдайберген –

Асықбай – Кембай

Руым – Алтай Қарпық, Арғын Алтай

Мәди үрпағы

Мади Бектембайұлы 1939 жылы өскерге шақырылған. 1940 жылы Ленинград майданының қатарында Фин соғысына қатысқан. 1941 жылы соғыстан оралғаннан соң, Омбы қаласынан Ұлы Отан соғысына 317-атқыштар дивизиясының қатарында соғысқа аттандырылған. Ұлы Отан соғысында дәлдеуешіден артиллерия батареясының командиріне дейін жеткен. 1944 жылы Ташкент қаласына командирлер курсына жіберілген, Сұлушоқ ауылына келіп, үйленді. Содан кейін соғысқа қайта оралған. Әйелі ауылда мұғалім болып жұмыс істеген. 1945 жылы Кенигсберг қаласында контузия алып, госпитальға түскен. Госпитальдан кейін Көкшетау облысының Қарқаралы қаласына военком болып

жіберілген. Женісті Қарқаралы қаласында қарсы алған. Әскери атағы – гвардиялық капитан. Соғыста барлығы 11 белгімен маралатталған, соның ішінде: 2 Ұлы Отан соғысының ордені, Қызыл жүлдэз ордені, 2 Қайсарлық тәсбелгісі, Ленинград пен Стalingrad қорғаушысының белгілері және тағы басқалары. 1950 жылы біздің Булаев ауданына Ұзынкөл совхозына парторг болып келген. Содан кейін Булаевта военком болып жұмыс істеген. Булаев ауданының атқарушы комитетінің хатшысы болып жұмыс істеген, Райсобестің бастығы болып жұмыс істеген. Қартайған кезінде Сұлушоқ еліне қайтып келіп, 1997 жылы дүниеден өтті. Жұбайы екеуі 53 жыл тату-тәтті өмір сүрді.

Олардан 6 бала дүниеге келген. Қызы - **Әлия**, Мәскеуде МГУ -да оқып жүргенінде апатқа түсіп қаза болған.

Абай, жұбайы Мадина. Балалары: Ноян - Алмагүл, қыздары: Сабина мен Дильназ. Ноян М. Жұмабаев ауданының өрт сөндірушілер әкімшілігінің бастығы болып жұмыс істейді, әскери атағы – подполковник. Екінші баласы Нұржан, келіншегі Гүлнар. Ұлдары – Дәulet, Құрман (1979-1996).

Рауза 1952 жылы туған, жолдасы Мұрат. Алматы қаласында тұрады. Рауза Алматылық мұғалімдік университетінде аға ұстаз болып істейді. Балалары Арман қыз бала, Жаннұрат, Айнұр қыз бала.

Серік 1956 жылы туған, жұбайы Раиса. Булаев қаласында тұрады. Оның бір ұлы, бір қызы бар. Ринат пен Үрысты.

Алма 1958 жылы туған жолдасы Болат. Екі ұлы бір қызы бар. Жанболат, Асхатжан, Айнагул.

Осы ұрпақтың жалғасы **Ардақты**, жұбайы - Зураш. Балалары: Рауан - Әсем, Қайыржан.

Кәмәлбек үрпағы.

1952 жылы Сұлышок аулына келді.

Каракесек – Шөпшібай, Жапрақ, Әжібай, Домалақ – Мустафа. Қанапия – Кәмәлбек.

Кәмәлбек аға, ҰОС ардагері, генерал Конев армиясында майданға қатысты, 1938 жылы әскерге шақырылып 1941 жылы үйге қайтایын деп түрғанда Ұлы Отан соғысы басталады.

1941 жылы Полтавка (Авангард совхозы) жаңында қазақ аулы болды. 1946 жылы

Енбекші-қазақ мектебіне физика-математика пәнінен сабак берді. Петропавл педучилищесін бітіргеннен кейін. Ағамыздын туған елі - Жарғайын (Ақпас) қазір Кекшетау облысындағы Ильич совхозы. Сәбира тәтеміз Сарытомар елінен.

Кемелбек ағамыздын балалары: Дюсенбай (3 жаста кайты), Әнуарбек, Жибек (9 жаста кайты), Батырбек, Майра, Рауза, Раушан, Сансызбай, Дәрібай, Кенжегүл.

Әнуарбек – Раушан. Балалары: Ботагөз, Құлімкөз (қайтты), Абылай, Жанар, Қуаныш.

Ботагөз – Самат. Ұлы-Санат;

Құлімкөз – Алтынбек. қызы - Зарина;

Жанар – Касым. Қындары: Анар, Алтынай.

Батырбек – Васиха. Балалары: Жамбыл, Жанат, Тәттігүл.

Майра – Әміртай. Балалары: Талғат, Әсеп.

Талғат – Жұлдыз. Ұлы - Данияр.

Рауза – Нуржан. Балалары: Арайлым, Айнаш, Жәрдем.

Раушан – Базарбай. Балалары: Рұстем, Шолпан, Ербол.

Дәрібай – Орынбасар (Оля). Балалары: Әлия, Абай.

Кенжегүл – Қайыр. Балалары: Жұлдыз, Данияр, Мухамедияр.

Сәбира тәтемнің ағалары: Байғожа, Бозжігіт, Балпыш. Бәрі қара күшті, ат жарыстарға қатысқан, күрес құмар болған. Нағашы жүртynы тартқандар. Әнуар спорт шебері еркін күрес түрінен Қазақстан чемпионы 7-8 рет одақтық турнирде 7 рет облыс чемпионы, Картовенко, Шоткин, Безруков Николай мен Александр, Лисян Анатолий олимпиада чемпиондарын күресте жеңіп жүрген. Батыр, «Қазақстан чемпионы» атағы бар 1972 ж. Спорт шеберіне кандидат атағына ие болған юниорлардың қатарында.

Әнуар ағамның қыздары: Ботагөз - самбо, дзюдодан Қазақстан чемпионы, Құлімкөз - Қазақстан чемпионы атағы болды, жержүзілік чемпионатқа қатысуға ұсынылған (бірақ, өкінішке орай спонсор табылмады)

Шопан әuletі Балғынбек

Балғынбек Шонатұлы – Гауһар Айтмағамбетқызы.

Балалары: Серікбай, Бекболат, Сырғабек,

Әсемгүл, Алмагүл, Дина, Жәнібек

Серікбай – жұбайы Қадиша Әшімғалиқызы.

Балалары: Әсет – Қуаныш.

Немерелер: Меруерт, Сұлтан, Мансұр,

Зарина

Бекболат (1956-1996) – Жұпар. Ұлы –

Медет

Сырғабек – жұбайы Сәүле. Балалары:

Алтай,

Ерсен, Елнұр, Әсел.

Әсемгүл – жолдасы Қуаныш. Ұлдары: Әмірхан,

Әділ Алмагүл, АнарДина – жолдасы Қайырболат. Балалары:

Гауһар, Жанат, Сәния, Азamat Жәнібек – жұбайы Алтынай.

Балалары: Ажар, Алтынбек.

Балғынбек Шонатұлы 42 жыл жұмыс істеп, медаль, мақтау грамоталарымен мәрапатталды.

Рұы: Есентанырық – Шопан – Шонат Шопан әuletі Балғынбек.Мен Серікбай (Серік) Балғынбекұлы 01.12.1953 ж.

Сулышоқ ауылында тудым.Әкем Балғымбек Шонатұлы 1931 ж, шешем Гаухар Айтмағамбетқызы (Әітпіш) (1934-1969 ж.ж.). Отау құрған жылы 1952 ж. Біз бес (ағайындымыз) үлкені мен 1978 ж. Целиноградтың инженерлік құрылымының институтын бітіріп, сол жылы үйленеді. Жолдасым Қадиша Ашимгалиқызы. 1979 жылы Асет үл баламыз туды. Асет жоғары білімді Астана қаласының Салық Комитетінде қызмет істейді. Келініміз Куаныш Дайрханқызы. Осы баладан үш немере сүйіп отырмыз Меруерт, Султан, Мансур.

Қызым Зарина 1985 ж. туған. Еуразиялық Гумилев атындағы Университет бітіріп «Трэвл систем» фирмада жұмыс істейді. Білім көтерү үшін Италияда, Америкада болып келді.

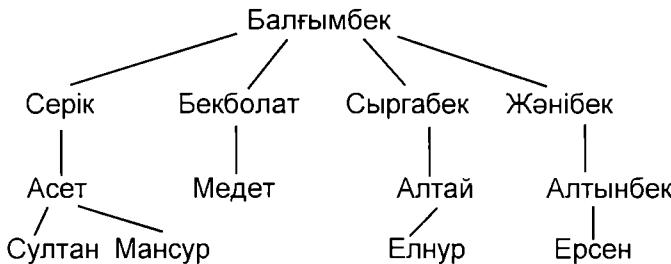
Інім Бекболат (1956-1996 ж.ж.) Сулышоқта жерленді. Жұбайы — Жупар, баласы Медет.

Інім Сыргабек 1958 ж. туған. Жұбайы — Сауле мұғалима. Үрпактары үл Алтай — Ерсен, Елнур, келінім Асел. Қыздары 1.Әсемгүл, жолдасы Куаныш, балалары Әмірхан, Әділ. 2. Алмагүл, Анар бәрі де жоғары білімді.

Қарындастым Дина, жолдасы Қайрболат, жиендерім Гаухар, Жанат, Сания, Азамат.

Інім Жаныбек жұбайы Алтынай үрпақтары Ажар, Алтынбек. Әкем 42 жыл жұмыс істеп Зейнеткер. Медаль, мақтау грамоталарымен маралаттады.

Рұы. Есентанырық — Шопан — Шонат.

Шешем қайтқаннан кейін, нағашы апам Сағынай деген кісінің көмегімен (ақылымен), Рафиса Салихқызы деген кісіге үйленеді. Сол кісімен Данис, Ильдар деген балалар еріп келді. Ауылдағы мектепте оқып, балалық шақтары ауылда өтті.

Данистен Дамир, Ильвир, Альфина деген балалар, Ильдардан Жанна, Альфия, Ринат. Данистің жұбайы — Асия. Ильдардың жұбайы — Темкейдің қызы Айжан.

Тлеубай әулеті Тәлемус үрпағы.

Жұсіпов Аманкелді Малиқұлы

1946 ж. 3 тамыз. Қазақ орта мектебін шк. интернат 1964 ж. сол жылы Целиноград СХИ факульт. мех. с/х-во. 1969 жылы бітіріп. 40 жылы совхозға инженер-механик, 71 жылға дейін. 1971-73 әскер қатарында офицер болып взвод командиры лейтенант. 1973 ж. 1972 жылы үйлейдім. Мансия Есминқызына.

1973 ж. – инженер «Қолос» колхозында. 1982-88 ж. Паргом секретары Калинин совхозында Булаев ауданы.. 1988-95 ж. Петропавл бройлер күс фабрика сонда инженер болды. 1997 – 2009 жылға дейін Пеньков орта мектебінде мұғалім сол жылы зейнеткерші болды.

Менде бір қыз Айнагул – мұғалім – жиен Сабина.

Ұл бала Жанат – кеденде қызмет істейді.

Әкем Жұсіпов Малик 1915 ж. т. соғыс ардагері 1973 қайтыс болды.

Шешем Шарбан (Мәнттай) Қабдолла қызы . Жұсіп інісі Ахметке әкемнің інісіне қосқан Сейпік (Сейпіл) Ахметов әкем інісі, баласы Сейлхан. Сейпік штурман, соғыстан келгенен кейін Енбекші қазақ мектебінде завхоз болып істеді 1952 жылы 34 жасында қайтыс болды. 1953 жылы Бибитай (тәтті ағама) Кенжетайға шықты. – балалары Темірбек.

Базарбай – Майра одан балалары Асхат, Гүлнұр – Алина Фалия – Қанат одан қыз Айгүл, Гульмира

Абзал – Гульзинеп одан Талғат, Зауреш

Дина – Сабыржан одан Арман, Гульзира

Бисембай – Фалия одан Самат, Мадина

Назар – Асель одан Асылзада

Айнұр – Серік одан Данияр, Жамилә

Рамазан ұрпағы

Руы - Үақ

Әлібай Рамазанұлы – Құлтай Рақымқызы. Балалары: Еркін, Күлшат, Ерлік, Ержан, Күлсім, Әсем, Әсет.

Әлібай Рамазанұлы ерте жетім қалып 16 жасынан жұмыс істеген. Совхозда 30 жылдан астам механизатор болып қызмет атқарды.

Құлтай Рақымқызы сауыншы болып жұмыс істеді. 2007жылы дүниeden өтті.

Балалары: Еркін (2 қызы бар) Гульшат (2 қыз), Ерлік (4 қызы бар), Ержан, Күлсім, Әсем, Әсет.

Хабдолла ұрпағы

Қазыбек – Хаят

Қазыбек (1926-1994), Хаят (1930-1978)

Қазыбек Хабдоллаұлы – 41жыл механизатор болып жұмыс істеді. Құрмет грамоталарымен марараптады.

Балалары: Амантай, Сәбит, Мәжит, Айгүл, Айсұлу.

Амантай – Айсұлу. Балалары: Аман, Нұргұл.

Сәбит – жұбайы Тоты. Балалар: Динара, Тұлнара, Жазира, Азамат.

Мәжит – жұбайы Бибігул. Балалары: Жұлдыз, Арай.

Айгүл – жолдасы Айтмұқан (1957-2007). Балалары: Арғымбек, Қуаныш (1989-2009), Файни.

Айсұлу – Жәмел

Ыңқақ үрпәғы

Ыңқақұлы Қожабай – Мәлике.

Қожабай Ыңқақұлы 1923 жылды дүниеге келген. 1942-1943 жылдары шекара бойында Таулы – Бадахшан автономиялық округінде өскери міндеттін атқарған. 1946 жылды «Германияны жену үшін» орденімен, 1949 жылды «Кенес Армия мен Флотына 30 жыл» медалімен, 1976 жылды «ҰОС Женісіне 30 жыл» медалімен марарапатталды. 1939-1961жок. колхозда еңбек еткен. 1961-1986жок. «40 лет Казахстана» совхозында есепші болып істеген. 1957 жылды «Тың жерлерді игеру үшін», 1984 жылды «Еңбек ардагері» медальдарымен марарапатталды.

Ыңқақова (Нурғалиева) Мәлике 15 жасында Ворошилов (Дүйсеке) елінде Изба читальная (үгірт – насиҳат) бөлімінде жұмыс істеген. 1945 жылды Изба читальнаяда мұғаліма болып қызмет атқарды. 1969 жылды II дәрежелі «Медаль Материнства», 1971 жылды I дәрежелі «Медаль Материнства» медальдарымен марарапатталды.

Балалары: Серік, Бақытжан, Сайлаубек, Мұрат,

Марат, Алма.

Серік – Бақыт. Ұлы – Болат, қыздары – Гаянап, Асылтас. Жиендері – Гүлзира, Максат.

Бақытжан – Ақтай.

Сайлаубек – Майра. Балалары: Дулат, Думан, Нұрлыйбек.

Марат - Элия. Қызы – Альбина.

Алма. Балалары: Нұрсұлтан, Нұрсұлу

Қожаберген үрпағы

Қожаберген-Сегізбай-Сырым-Дүйсенбі-Сүйіндік-Жанбота-Жиеналы.

Жанбота Сүйіндіқұлы - Ұлы Отан соғысының ардагері, 262 – атқыштар дивизиясының ефрейторы, атқыш болып әскері міндеттін атқарған. 1943 жылы контузия алып, жарты жылдан соң қайтадан Қыыр Шығысқа жіберілген, содан кейін Жапон соғысына қатысып 1946 жылы елге оралған. «Жапонияны жену үшін» медалімен, Ұлы Отан соғысының II дәрежелі ордені және мерей медальдарымен марапатталды. Соғыстан кейін Сұлышоқ елінің кітапханасында қызмет істеді. 1982 жылы Жанбота Сүйіндіқұлы 1982 жылы қайтыс болды. Балалары: Зураш, Зәуреш, Тоқтамыс.

Зураш. Балалары: Рауан, Қайыржан

Зәуреш. Балалары: Қабұлла,

Шолпан,

Сәуле, Жанар.

Тоқтамыс. Балалары: Аягөз, Жақсылық,

Күміс.

Хамза, Мендібай
Мендібай- Сәния
Сүйіндік, Тасболат
Сырым- Абдрахман- Әубекір-
Ақлаш-
Сағынтай.
Балалары: Серік, Серәлі, Торғын, Бейбігүл,
Бегалы.
Несіп (Жанботаның қарындасы). Балалары: Баян,
Халел, Сара, Жалел, Бағлан.
Жұмажан(Жанботаның інісі). Жұмажан ұрпағы –
Бегайдар.
Бегайдар балалары: Аманжол, Сайран, Арман. Тері –
Уақлаев.

Көрім ұрпағы

Зайнуллин Көрім – Ұлы Отан соғысы ардагері. Жұбайы –
Мензифа Гафиатулловна. Олар 1946 жылы жаңуя құрды. Бірінші
құрылған поштаның бастығы болды. Үш колхозға: Сұлышоқ,
Қоскөл, Еңбекші орман шаруашылығы маңайдағы ауылдарға
пенсия, газет-журнал тарататын. Он бала өсіріп жеткізді. Бәрі
жоғары білімді.

Фазилә - Қапкен. Балалары: Тасқын, Жанар.
Ғалия – Наурызбай. Балалары: Жаслан, Нариман, Ринат,
Бахтияр.
Мәнсия – Қайырбек. Балалары: Еркін, Ерік.

Василя – Сейполла. Балалары: Расул, Рустам, Ада.
Болат – Нурия. Балалары: Рамиль, Раиса.
Менсұлу – Қали. Балалары: Руслан, Сұлтан, Жанар.
Қайрат. Балалары: Камила, Мадина, Әмина.
Әлия – Қази. Балалары: Асхат, Талғат, Сайлау.
Зухра – Марат. Балалары: Әсет, Әсел.
Ғынният. Балалары: Азат, Ренат.

1968 жылы Зейнуллина Мензифа Гафиатулловна 10 бала тәрбиелеп есіргені үшін I, II, III дәрежелі «Анаданқы» орденімен марапатталған. 1978 жылы «Коммунистік еңбек озаты» атағын алды. 29 жыл пошташы болып қызмет атқарды. Грамоталар және сыйлықтармен, 2005 жылы «Алтын алқамен» марапатталған.

Фазилә Қерімқызы әкесінің бастаған ісін, пошталық династиясын жалғастырып поштада өмір бойы қызмет етті, зейнеткер.

Зайнуллин Ғынният Кәрімұлы 2-11.06.1986 жылы Чернобыль АЭС апатын жою жұмыстарына қатысқан.

Тасқара үрпағы

Бапақ - Тасқара - Оразалы: Қалижан, Галия, Уалихан, Қапиза, Қапипа, Балқия.

Оразалы атамыздың еңбегі елімізге сінді. Жас кезімізде объездчик болып істеді. Әжеміз, Есенгүл үрпағының көліні болған, сондай жуас, артық сез айттайтын адам еді.

Қалижан - жұбайы Майраш. Балалары: Талеген, Ләззат, Анаргул, Сәуле, Салтанат, Гулмира.

Галия - жолдасы Сапарбек. Балалары: Мейрам, Сайран, Рабиға, Шынар, Гүлшат, Мархаба, Амангелді.

Уәлихан - жұбайы Галия. Балалары: Назгул, Төлстай, Самат, Сұлушаш, Қараашаш, Қанат.

Қапиза - жолдасы Мейрам. Балалары: Айнаш, Алмагул, Айнагул, Қанат, Самат.

Қапипа - жолдасы Дүйсенбай. Балалары: Роза, Азамат, Гуля.

Балқия - жолдасы Қалеп. Балалары: Асхат, Қайырлы, Жазира.

Қалижан ағамыз тракторшы, учетчик, бригадир болды. Үәлихан ағамыз әлек айтатын, тракторшы, малшы болды, «Еңбек ардагері» медалімен марапатталды.

Адамдарың қандай еді, Сұлышоқ.

Амакелді Қайырлыұлы зейнеткер

Мағжан Жұмабаев ауданындағы заманың нелер ызғарына төтеп беріп, әлі де іргесі бұзылмай, бытырамай, ел баскарып отрыған азаматтардың арасында тату-тәтті түтін тутетіп отырған елді мекендердің бірі Сұлышоқ ауылы. Сонда туып-өскендіктен болар, мен алдымен ауылымның өткенін еске алғанды жән көріп отырамын. Сұлышоқтың қариялары бірінен-бірі өткен, денелі, кескінді сөзге шешен еді-ау! Жеңтаңдай әнші әрі жауырыны жерге тимеген балуан Дәулетбайдың Шаймердені, Әлжанның Нұрмагамбеті, Есенқұлдың Үсейіні, Кенжетайы, Жұмабай, Біркен, Оразақ, Жайлаубай, Кенжеболат... Аруақтары кешірсін, Кейбіреудің есімдері есімде жоқ.

Солардың ішінен Үсейін ағамыздың өмір жолын беле-жара атаған абзал. Ол кісі білімді, көпті көрген, өмірден түйгені көп, басшы қызметтер атқарғанды. Намысқой болатын. Ауылдағы он өзгерістер сол кісінің арқасында өмірге келетін. Мектеп ғимаратын жаңадан салдырыды, клуб жұмысын жаңандырыды, кітапхана ашты, ауданда ауылдар арасында бірінші болып радио торабын тартқызды. Бұл кісі өзінің ақыл-парасатымен ауыл өмірінің тізгінін қолына ұстап, ағайын арасындағы кикілжінді, қарым қатынасты қадағалап, керегінде ақыл-кеңес айтатын. Тіпті, жастардың мінез-құлықтарын да сырттан бақылап, «Әй, ананың баласы не ішкіш болып барады, анау неге жұмысқа тұрақтамай жур, пәленшениң баласы неге окуға бармайды екен?» деп мазасыданып отыратын. Сол кісінің ақыллы менің өміріме де үлкен пайдасын тигізді.

Бірде салынып жатқан клубтың жұмысы тоқтап тұрған еді. Кешке қарай әдettегідей жастар жиналышп, клубтың маңында думандатып жатқанбыз. Ақырын маң-маң басып ағамыз келді. «Мынау клубтың жұмысы тоқтап тұр, - деді ол – Неге? Жұмыс қолы жетпейді, бәрі оракта. Мен директормен сейлесейін, бір-екі күннің ішінде құрылышты маманы мен керекті құрал-саймандар жіберсін, қалған жұмысты өздерің атқаратын болындар». Солай болды: айналасы 15-20 күнде клубтың жұмысы

аяқталды, ел болып қуандық, тиісті ақшасын алып, өзіміз де марқайып қалдық.

Ол кісіден кейін ел тізгінін Сағынтай Есенбекұлы, Жаңбыршы Қожахметұлы, т.б. ағаларымыз ұстап, елдің еңсесін төмendetпей, кейінгі жас буынмен жалғастырды. Жоғарыда атап өтілгеніндей, Үсейін ағамыз басқару жүйесін нық ұстаса, ауыл ішінде басқа ағаларымыз да жастарға мүмкіндіктерінше ақыл-кеңестерін айттып, тіпті, «былай істендер, былай қылыштар» дегендей үлгі – өнеге көрсететін.

Ауылымызда Сатыбалды Қазанов дейтін ағамыз көп жылдар бойы есепші болып істеді. Ол кісінің математика пәнінен қабілеттілігі осы уақытқа дейін ел аузында. Бірде ауданнан қырманда қаша астық бар, соның мәліметін ертеңі сағат тоғызға дейін жеткіз деген хабар түсті. Қырман менгерушісі бар деректерді жоғалтып алса керек Сатыбалды ағамыз сасқан жоқ; қырманда жұмыс істеп жүрген жұмысшыларды жаңына топтастырып алды да, қазір бәріміз анау жатқан үйінділерге барамыз, сендер менің айтқан нұсқауыммен әр түрлі геометриялық бейнелер жасайсыңдар, - деді. Бәріміз аң-таңбыз. Айткенмен, айтқанын істедік, өзі жаңымымызда бірге жүрді. Біреу уақыттан кейін қырманымыз көз алдымызда озгеріп кетті. Содан соң жегулі тұрған көліктің божысын алдырда, кішкентай сызығышпен божыны өлшеп, барлық бейнелерді жеке-жеке тарамдап, көрсеткіштерін қағазға түсіріп алды. Сөйтіп, Сатыбалды ағамыз есебін уақытында тапсырыпты. Сол геометриялық «бейнелердің» құпиясын бертін өсе келе білдік. Бір таң қаларлығы – артынан сол «бейнелерді» таразылап мемлекетке өткізгенде айтартылған алшақтық болмапты.

Сатыбалды ағамыз ақжарқындығына, ақкөнілдігіне қарай Кудайберген кісі. Артында ұл-қыздары қалды. Барлығы ер жетіп, жоғары білім алып, ел басқарып, үлен отау иелері болып, елінің мақтанышына айналып, Заги женгемізді үлкен қуанышқа бөлеп отыр.

Алдымызда әрқайсысы туралы қомақты әңгімелер жазуға болатын азаматтар көп болатын. Солардың ішінде, әсіресе, Серік Абдықасұлы мен Хамза Ұсқақұлы екеуі балаларды спортпен шұғылдануға көп еңбек сіңірді.

Өздері белтемірде ойнағанда таң қалатынбыз. Өздері басқарып, мектеп ауласында турник ойнатып, біздерді үйретті. Содан әр үйде мүмкіншіліктеріне қарай турник орнатуды талап етті. Суда жұзуге де үйреткен сол екі азамат еді. Күнделікті уақыт өткізуімізді де қатаң қадағалап, ал соңында сынақ алатын. Кейіннен әскерге барған жігіттер оларға мың алғыстарын айтып жүретін.

Жастарға техника құдіретіне қызығушылық тудырған Әнуар мен Хамит ағаларымыз мақтанышпен еске аларлықтай тұлғалар еді. Елдегі бірінші «Победа», «Волга», мотоциклдің неше түрі Әнуарда болды. Әлі есімде, сол үйдің маңайында ойнап жүргенбіз, бір мезгілде бізді шақырып алды да: «Анау мотоциклерді көріп тұрсындар ма? – деді. – Ендеше, сол үшеуінен біреуін құрастырып, өздерін мініндер». Бізде ес жоқ, қуандық. Инженеріміз – балдызы Мереке. Бір жұмада киім-кешегіміз де, қолымыз да, бет-аузымыз да майға «тойды». Есесіне, темірден өз «атымызды» жүгендеп алдық. Осында жасымызда машықтанғанның әсері шығар, кейіннен аулымызда темір тұлпардың талайын тізгіндең Бектембаев Манаrbек, Сүйіндіков Берік, Үсейінов Кеңес, т.б. азаматтарымыз кеңшар бойынша үнемі алдыңғы қатарда болған.

Зағыпарұлы Мұбәрек ағаның бейнесі де көз алдында. Біздің жас көзімізде ауылда кітапхана болмаған. Осы олқылықты ауданда қызметте жүріп, елге жұма сайын газет-журналдар, кітаптар әкеліп, біз сияқты балаларға тарататын.

Аудан төңірегінде Нәзірден аскан етікші болмаған еді. Тамаша іскердің қолынан шыққан талай-талай саптама және басшылар киетін сықырлауық етіктер, басқа да әр түрлі бұйымдар Нәкеңнің бейнесін сомдай түсетін сияқты. Біз ол кісінің аруағына қашанда бас иеміз.

Қожабай Ұлсқакұлы қандай еді, ә?! Ұзын бойлы, тіл-тік денелі, қыр мұрын кең мандайлы, дөңгелек жұзді, артына қайыратын қою қара шашы, оттай жалындаған қара көзі, әдемі құлкісі есімізде. Әншілігі де ғажап еді. Абайдың әндерін айтқанда тыңдаушылар сүйіспеншіліктен маужырап кететін.

Әттең... Ағалар, көп едіндер, көл едіндер, әрқайсың бір-бір тәбе едіндер. Қолдан не келер қайран жоқ, бұл өмірмен

қоштасып, өтіп жүре бердіңдер. Бірақ, біз сіздерді ұмыта алмаймыз. Әрқайсыларыңыз өз ақыл-ождандарыңызбен, адал еңбектеріңізбен кейінгі ұрпаққа үлгі-әнеге болдыңыздар, бұлақтың сарқылмай ағуына жол аштыңыздар.

Аулымызда тұнғыш рет біздің облысымыздан қазақ әйелдері арасынан Қазақ ССР Жоғары Кеңесінің депутаты болған Дожа Есенбеккеліні еді. Ол апамыз – біздің мақтанышымыз.

Соғыс жылдары тракторшы болып, күні-түні төккен Назиға, Қазима, Орынбасар, Ұрқия, Қазиза апаларымыздың (бұл кісіні қасқыр соққан батыр Қазиза деп те атайдын) бейнелері кейінгі ұрпақтың жүректерінен тиісті орнын табуға тиіс. Оспанның Бағиласы, Қайырлының Бағиласы, Дүйсенбайдың Айтбібісі, Жемәлидің Орынтайы, Бейсеннің Жемиласы, Рахима, Жемила, т.б. апаларымыз еңбек етті. Осы ақ жаулықты апаларымыздың арасында Әлжанның келіні Қулжауардың бейнесі ерекше. Ол кісі біздің аулымыздың Ұлпаны еді ғой. Тұлып, тон, пальто, костюм, кейлек дегендерді қазіргі шеберлердің өнерінен кем түсірмейтін. Қысы-жазы ол үй, ауыл түгіл, сырттан келетін тапсырма берушілерден бір босамайтын. Жас қыздар мен жас келіншектерді топтастырып, соларға өз өнерінің қыр-сырын көрсететін. Жаздығуні ол үйдің маңайы ойын-той сияқты болатын. Бұл кезде киіз басу науқаны басталатын. Сол істердің үйытқысы Қулжауар апамыз болатын.

Міне, осындай атпал ағаларымыз бен абзал апаларымыз Сулышоктың шаңырағын шайқалтпай, босағасын бекіте түсті. Солар негізін қалаған таудың жотасы сияқты ауылды ештеңе алласарта алмайды.

Қазір ауылымызды Сапарғали Жәнібекұлы басқарады. Ауыл тұрғындары «біздің Сапарғали» деп мақтанышпен атауларына қарағанда, ел риза сияқты оған. Ауыл өмірі қазіргі заманмен үзенгілес дамып келеді. 2000 гектарға егін салып, жылда жоғары өнім алып отырады, ауыл тұрғындары отын, шөп, жемазықпен тегіс қамтылған. Болашакта жұмыс орнын көбейту әрі шаруашылықтың экономикасын көтеру үшін мал шаруашылығы саласы жандандыратын ойы бар екенін Сапарғали жасырған жоқ.

Әттең, Сулышоқта шешілмеген мәселелер де аз болмай тұр. Біріншіден жұымсыздық. Бұл – үлкен мәселе. Жоқ деп, қол кусырып, отыра беруге бола ма? «Неге малды көп ұстамайсыңдар, ағайын?» десек, «Оны қалай ұстайсың, сабанның бағасы 3-4 мың теңге болады, шөп шабуға техника жоқ, отының ол қымбат, жем-азықтың бағасы ол күйіл тұр. Шаруа қожалықтарының өздеріне жәрдем керек. Қемектескілері келеді, жағдайлары жоқ. Алдымен шаруақожалықтары қемектесуі керек, оларға айту керек, елді бытыратпай ұстап отыру сендерге жүктеледі деп. Ол үшін оларға несие берудің мәлшерін молайту керек. Сонда олардың да еңсесі көтеріледі, көзқараста өзгереді? - дейді. Ауыл бағдарламасы бойынша қыруар қаржы бөлінді, бөлініп жатыр, әрі де бөлінеді. Сол қаржы қайда, неге Сулышоқ сияқты ауылдар иғілігіне пайдаланбайды?

Аудандық әкімдік сол қаржыларды тек қана ауылдардың мұқтажына пайдаланып, жыл аяғында есеп беру керек. Биыл осыншама қаржы түсті, ана ауылда монша салынды, мынау ауылда жол түзетілді дегендей...

Айтпақшы, жолдар қашан дұрысталады?

Екінші бір жағдай – монша мәселесін де түбебейлі шешкен жән.

Ал мектеп жағдайы қалай? Барлық қазақ ауылдарында саны кемуде. Ол – заньды құбылыс. Ауылдар «қартайып» келеді. Жас буындарды қайдан аламыз? Шеттөн келетін қандастарымызды ауылдарға топтастыру керек, сонда біз мектептердің тынысын ашамыз, кадр мәселесі ауылдық мектептерде шешілді деуге болады.

Ауылды алтын бесігіміз, мемлекетіміздің кіндігі деп қастерлейтін болса, онда әрқайсымыз атамекен болашағына жанашырлықпен қарауымыз керек.

Терушілер: Бектембаев Қайыржан, Рауан Ардақұлы

Темірболат азаматымыздың жан сүйсінерлік бастамасына қолдау көрсету мақсатында өз өмірімен тығыз байланысты, ауылымыздың мектеп өмірімен көп жылдар бойы, бала тәрбиесімен айналысқан, әр жүректе өздерінің бейнесін қалдырган мұғалімдер туралы естелік беруді жөн көріп отырмыз. Біздің мектептің «Еңбекші қазақ» аталу себебі, Еңбекші ауылымен байланысты. «Еңбекші қазақ» мектебінің алғашқы ірге тасын осы ауылдың төнірегінде көтерген болжам бойынша өткен ғасырдың 30-жылдары болуы керек. Аудан бойынша ең байырғы мектептердің қатарына қосылады. Мектептің Сұлышоқ ауылышына қоныс аударуы қайғылы жағдаймен байланысты. 1952 жылы белгісіз себептермен мектеп күйіп кетті. Мектепті Комсомол ауылышына көшірді. Бірақ, онда көп тұрақтамады, Үсейін ағамыздың зор еңбегінің арқысында мектеп біздің ауылымызда бой көтерді. Жаңа ғимарат салынды, интернат ашылды. Біздің мектепте Чапай, Ленин, Бинаш, Қарашоқ, Үшқызыл ауылдарының балалары келіп оқитын. Сол кезде оқыған окушылардың қамқорлықтарына, қайсараптықтарына таңқалмасқа болмайды. Жол қатынасы ете нашар болатын. Олар кебінесе жаяулап жалпылап қатынасатын. Қандай да қыыншылық болмаса да, олар жеңе білді. Көбі әр уақытта білім алып, білікті маман атанды. Айтмұқан Нұғыманов көп жылдар мектеп директоры болып қызмет атқарды, қазір зейнеткер, Сағындық (Бейнаштан) – Теміржан, Кеңес (Лениннен) – агроном, Женіс (Қарашоқтан) молдалық құрып, жастарға рухани білім беріп жүр. Бәрін атай беруге реті келмейді. Бір ерекше атап өтерлік жайт, Сұлышоқта оқып білім алғандар, ауылымызға дән ризашылықтарын білдіріп, алғыстарын айтып жүретін көрінеді. Мектепте тек қана білім ошағыға емес, ол сонымен қатар, тәлім-тәрбие, мәдениет, патриоттық қалыптасу орталығы екенін әрқайсымыз өмірден түйгенбіз. Мектеп өмірінен бір қалыптасқан, құптарлық жайт, ол дәріптеу. «Мені сол мұғалім оқытқан, мен сол мұғалімнен білім алғанмын, ол менің бірінші мұғалімім» дегендегей мақтаныш естеліктер ұстаздарға деген сүйіспеншілікті білдірсе керек. Ұстаздарына қарап мектебін таны дегендей, біздің «Еңбекші қазақ» мектебі, әрқашан алдыңғы қатардан көрініп, көшбастаушылардың бірі болатын. Олай дейтінім,

жыл тізбегі бойынша осында семинарлар, байқаулар жиі-жі өткізіледі. Екінші себеп, осы мектептің табалдырығын аттаған талай бұлдіршіндеріміз ғылым докторлары мен кандидаттары, полковніктер немесе басқа да жоғары дәрежеде қызмет атқарып жүр.

Ауылымызда Досыбай дейтін атамыз өмір сүрді. Жа-рықтық қасиетті адам еді. Жетім-жесірлерге, тұрмысы төмен адамдарға көмектесіп, қолқабыс көрсететін. Досыбай атамыз ораза кезінде, азан айтқанда ауыл тып-тыныш болатын. Халық оны қатты сыйлайтын, себебі адам-гершілігі мол, ешкімнің ала жібін аттамаған – дейтін ауылдастар. Мен өзім Сұпи атамызды, барлық ұстаздарға үлгі боларлықтай тұлға болды деп санаймын. Ол кісі діни біліммен қатар, жаңаша білім алған, өресі кең, жан-жақты дамыған, заңғар дер едім. «Еңбекші қазақ» мектебінің ұстаздар ұжымы әр уақытта білімді, дарынды, өз істеріне беріле қызмет атқарған мұғалімдермен толықтырылып отырған. Жаңадан қосылған жас мамандар, көбінесе өзіміздің ауылымыздың тумасы болатын. Сондықтан да мұғалімдер жеткілікті болатын, құрамы көп өзгеріске ұрынбайтын. Эрине, біздің мектепте көп мұғалімдер қызмет атқарды, барлығы туралы толық мәлімет беруге мүмкіншілік жоқ. Біздің балалық шағымыздан есте қалғандары: Қаян Жапарұлы, Нәсипа тәтей, Зейнолла ағай, Әшім ағай (биология пәннің мұғалімі), Анна Георьевна Капелькина (орыс, неміс тілдерінің мұғалімі) Кәкібай ағай, Әйтім ағай, Жаңбыршы ағай, бикен тәтей, Серік Абдықасымұлы, Мәжит ағай, Мұрат ағай, Мәриям Мырзатаева апай, Сейіпіл ағай, Дүйсенбай Бейсенбайұлы, Бақыт Шаймерденқызы, Тұрсын замандасымыз т.б. Мектебіміздің ірге тасын қалаушылардың бірі Ұлы Отан соғысының ардагері Ханафин Кәмәлбек, әскерге 23.07.1941 алынып, 1943 жылдың шілде айына дейін 81 Гвардиялық атқышылар дивизиясының құрамында соғысқа қатысқан II дәрежелі Ұлы Отан соғысының орденімен ерлігі үшін және көптеген (алты) медаль, грамоталарымен марапатталған.

Мектепті көп жылдар бойы басқарған Фаттах Нұрғалиұлы еңбегін ерекше атап өткен жән. Еліне сыйлы қадірлі азамат болды.

Мектебіміздің мақтанышы болған Бибіжамал Ахметқызын ауылдастары ерекше ілтипатпен еске алады. Бибіжамал Ахметқызы адал еңбегі үшін Еңбек Қызыл Ту орденімен және тағы да басқа медальдармен марапатталды. Мағажан Жұмабаев ауданында Қазақстан Республикасына еңбегі сінген мұғалім атағы ең бірінші Бибіжамал Ахметқызына беріліпті. Бибіжамал апамыз ұстаздардың ұстазы болды деуге толық хақымыз бар. Біз бұл апайымызды ешқашан естен шығармауға тиіспіз. Тіпті, мектепке осы кісінің есімін берсек те артық болmas еді. Ал, енді ойымызды қорытатын болсақ, жоғарыда аталған ұстаздар есімін қадірлеп, әрқашан есімізде сақтау - біздің борышымыз.

Қазіргі мектеп ұжымы, мектептің абырайын әрі қарай жалғастыра беретініне сенеміз.

Жоғарыда біз тек қана жалпылама түрде, мұғалімдердің, басшылардың аты-жөндерін атап өттік, әйтсе де, әрқайсысы үлкен мақалалардың арқауы болары сөзсіз. «Еңбекші қазақ» (Сулышок) мектебінің әрқашан алдыңғы қатарда болуына үлкен еңбегін сінірген, ұзақ жылдар басқарған, Фаттах Нұрғалиұлы дер едім. Ол осы мектепті 20 жылдан астам басқарған екен. Шәкірттері сүйетін, халқы сыйлайтын білімді, ұстамды, алғыр ойлы, жаңашыл, басқарған ұжымының ұйытқысы бола білген Фақан, өзінің кісілігімен, асқан адамгершілігімен, көргендігімен ел есінде қалды. Ұлы Отан соғысының ауырпашилықтарын басынан аяғына дейін өткеріп елге оралған соң, бейбіт еңбекте де абырайлы қызметтер атқарды. Орден, медальдардың, басқа да абырайлы атақтардың иегері.

Біздің мектептің ең алғашқы ұстаздары Абабаев Сұпимен Есенғұлов Кенжетай (тәтті аға) екенін ұмытпауымыз керек. Екеуі де өз уақытында, алдыңғы қатардан көрініп, заманың ағымын дұрыс түсініп, ағарту жұмысымен айналысып, сонау қыын кезеңдерде көш бастап, ауылдастарына дұрыс бағыт көрсете білді.

Жанғаным Ілиясқызы, атамыздың үрпағын қалдырған ана. Шәймерден атада он бала болған, соның ішінде төрт баласы тірі болған. Олар Қадем, Зейнеугабиден, Бақытжан, Наурызбай. Зейнеугабиден Шаймерден атанды ең

ұлкен ұлы, 1938 жылы дүниеге келген. Сулышоқ ауылдында механизатор жұмысын атқарған. Жұбайы Мәулиә. Зейнұғабиденнен алты ұрпақ тараған. Айман, Шолпан, Қаһарман, Гүлдар, Қатыраң, Гүлшашра. Айман басқа ауылда биология пәнінің мұғалімі, Шолпан, Гүлдар ауыл тұрғындары. Қатыраң, Гүлшашра қала тұрғындары. Менің әкем Қаһарман Зейнеғабиден атандың ұрпағын жалғастыруышы, ауылда тұрады. Әйелі Бақытжан ауылда мұғалім. Мен, Мадина Қаһарман мен Бақытжанның тұңғыш қызымын. Петропавл қаласында тұрамын, 11 – сыйып оқушысымын. Әр түрлі сайысқа қытысып, ұлы атамның атын шығаруға ат салысып журмін. Сіңлім Анар медициналық колледждеге оқиды. Шаймерден атандың қызы Бақытжан 1941 жылы дүниеге келген. Петропавл қаласының педагогика институтын бітірген. Сулышоқ ауылдында биология, география пәнінің мұғалімі болған. Оның балалары Гүлнэр, Мара, Абылай. Ұлкен қызы Гүлнэр Петропавл қаласында дәрігер болып істейді. Мара Петропавл қаласында тұрады, білімді тұлға. Оның екі ұлы бар – Арман, Әмір. Атамның кенже ұлы Наурызбай ауылда тұрады. Бұрын куреске қатыскан балуан, спортпен шұғылданған. Наурызбай ағадаң төрт баласы бар – Жасұлан, Нариман, Ринат, Бақтияр. Ер жетіп, ауылда қызмет етеді.

Мен өзім (Темірболат) осы тұрғыдан Қайырленовтар әулетін атар едім. Осы ауылдың тұмасы, осы мектептің түлегі Амангелді ағай 40 жылдан астам үстаздық жасап, оның 35 жылын басқарушылықпен өткізді. Екі қызы, екі ұл өсіріп, оларға жоғары білім беріп, қазіргі уақытта, Бану женгей екеуі зейнеткер болса да немерелерімен «оқуларын» жалғастыруда. Бану женгей математика, физика пәндерінен 35 жылдан астам, орыс мектептерінде дәріс берді. Бұл пәндерден дәріс беру оңай соға бермейтіндігі әркімге аян.

Үлкен қызы Бикен облыс орталығындағы алдыңғы қатардағы бірінші гимназияда бас маман санадында, Гүлнэр дене шынықтыру және спорт басқармасында бөлім жетекшісі, Қайрат – үлкен улы, Денсаулық сақтау министрлігінде бөлім басқарушы, Кенже ұлдары Марат – экономика ғылымының кандидаты, сараптамашы қызметін атқарып жүр. Бәрі де абырайлы, ұжымдарына сыйлы мамандар.

Амангелді ағамыз інісі – Қуандық ағамыз, Киевтегі Академик Бахтерев атындағы нейрохирургиялық институтын бітіргеннен кейін өз мамандығы бойынша қызмет атқарып, Қаскелең арнаулы орта мектебінде директорлықпен жалғастырды. Ол осы ұжымды 30 жылдан астам басқарды. Әттеген – ай, қазір ағамыз, ортамызда жоқ, өмірден өткеніне 2 жылдан асып барады. Жаны жайсан, ақкөніл, жомарт азamat еді. Естерінізде шығар, өткен дағдарыс жылдары да мектептерде қын жағдай туғанда, біздің мектепте қамқорлыққа душар болды. Осы кезде Қуандық ағамыз, бізге қол ұшын берді, яғни өзінің шама жағдайына қарай 2 жылдай материалдық көмек

көрсетпеді ме? Оның Қуан баласы әскери борышын атқарып жүр. Әскери дәрежесі – майор.

Қызы Раушан жоғары білімді маман, банк саласында қызмет атқарады. Сурет.

(Солдан онға қарай екінші Қуандық Қайырлыұлы)

Мен Мұқашев Тұрсынай Әшімұлы 1953 ж. 22 ақпанды түдым. Еңбекші қазақ 8 мектебін 1-5 сыныпқа дейін оқыдым. Әкем Мұқашев Әшім Дүйсенбекұлы

1915 ж. әскерде болып, одан соғыс 1941-1946 ж.ж. Ұлы Отан соғысына қатысты, әскерлік атағы аға лейтенант. Әкемнің айтуынша соғыстан кейін Венгрия қаласын Венгриядан тазалады. 1947 ж. Керей ауылы (бес ағаш) отау құрды. Шешем Төлемісқызы Қалижамал одан 6 бала келді.

I. Алтын 1948 ж. Балтабай жұбайы балаларына

1. Біржан Айгерім балалары 2 бала. Біржан әскерлік прокурор подполковник.

2. Алмагул

3. Нұржан Рахима балалары 2.

II. Тұрсынай Қарлығаш балалары 1. Әсемгүл — Нұрдаулет в/o немере Ислам.

2. Айгүл — Нұрлан в/o

немере Алдияр, Сардар.

3. Айгерім в/o туризм.

4. Қуаныш в/o гор. Архі

III. Орал (1955-2005) Қалима балалары Жасылан — Айнұр немере Томирис.

IV. Роза дәрігер 7 поликлиника менгерушісі. Біркен студент, Данияр студент

V. Майра — Нұрлан балалары Амир.

VI. Ержан-Көркем Dana жиен.

1966 жылы Целиноград қаласына қоныс аударып әкем районда қызмет істеді. 1977 жылы Әкем құлан қыпшақ шешем шоға уақ.

Рұы қыпшақ

Қойшыгул - Дюсен - Мұқаш - Әшім

Ертеден достығымыз жарасқан елміз

Президентіміз Нұрсұлтан Назарбаев Қазақстан халқының Ассамблеясының 15 сессиясында «Ұлттық бірлік – біздің стратегиялық таңдауымыз» деген тақырыпта жасаған баяндамасында ұлттар достығына ерекше назар аударғаны бәріміздің көңілімізден шықты емес пе?

Біздің Сулышоқ ауылында бұл мәселе ертеден шешімін тапқан сияқты. Ауылымызда 10 шақты орыс-неміс отбасылары, Курашов Иван, Гагулькин, Анохин Илья, Москвиндер, Морозов жанұялар бірге тұрады. Бір қызығы бұл жанұялардың балалары қазақша сөйлеп, өлең айтатын, домбыра тартып мақтан ететін. Соғыс жылдары 20-30 отбасы шешендер келіп, ауылымыздың іргесінде қоныс тепті, 10-15 отбасы латыштар кішігірім бір ауыл құрып, құс фермасын құрып, Сарықөлдің батыс беткейінде орналасты. Бәріміз тату-тәтті тұрып, дәм-тұзымыз жарасып, ортақ тіл табыса білдік. Осының бәрі ауылымыздың адамдарының қонақжайлығын, парасаттылығын, үлтжандылығын, адамгершілік қасиеттірін биіктігін көрсетсе керек. Әрине, бұл қасиет әрі қарай да жалғасын таба беретініне біз сенімдіміз.

Естелік

Мен, Орындық Біркенқызы, туған жылым -1925 жылы, Сұлушоқ жерінде тудым. Әкем - Біркен Нүрекеұлы 1885 жылғы. А나м - Жәмилә, 1893 жылғы. 4 қыз қалды, ағам соғысқа кетті. Содан кейін әкем ауыр жұмыс істеді,

мені соғыс кезі жұмысқа шығарды, сонда мен соқаның сиырын айдадым, егін сепкен уақыт еді, бастық бізде Нуркенов Бейсен еді, содан сон қасында сүт алатын шотшы болдым, келесі жылдарда егіндегі шотшысы болдым. 1949 жылы жұмысқа шықтым, содан кейін Сұлушоқта істедім, тұрмысқа шықкан жерім - Беняш (Бирлик), онда көп әр түрлі жұмыс істедім. Сегіз балалы болдым, 2-еуі қайтты, 6-ауы - аман. Үлкені - туған қызыым, 1950 жылғы 10 баланың анасы. Үшінші қыздан 2 бала, төртінші қыздан 3 бала, бесінші қыздан 1 бала. Ұлым - Тұrap, одан 2 бала: Алмас, Мира. 21 жиеншар. Осылардың ен үлкен әжесімін, көрген бейнет көп.

Нақты менің ауылым – Сарықөл (Сұлушоқ колхозы). 1942 жылы колхоз төрағасы Хасенов Кенжалы болды. Ол 1942 ж. аяғында соғысқа кетті, сосын Нуркенов Бейсен болды. Сол кездегі қыздардың, шалдардың, әйелдерін сиырға жегіп, соқамен егін салған, егін шығынды болды. Шалдар мойнына сөмке салып, қолымен шашты, соңғы күзінде соғып алғанда ат, өзіз жегіп лабарайкамен құлатып, қолмен жинап, соны соғып алды. Сол заманымыз - соғыс жағдайы, таршылық болды. Сол соққан астық соғысып жатқандарға азыққа жіберілді. Халықта таршылық кезі болды. Өзім 7-ші сыныпты бітірдім, қалаға оқуға әкем жібермеді. Үйде бір күнде 3 бут бидай қол термемен үгіп, 40 бөлке нан өткіземіз, сол шаруа күнгөріс үшін оқуға да

жібермеді. Сол көрген азаптарымыз сондай болды, соғыс тапқан азаматтар келе бастады. Өз ағам Оразақ 11 ай жатып, Ашхабадтан қос балдақпен үйге келді. 1 жылдан соң ағамызды үйлендіріп, көмектесіп, содан шыққан үрпақ балалары аман жүр.

Мениң елімнің үлкендері өте ақылды, қысылықты, масалаң. Сойін әкем сельсовет болып істеді. Бейсен әкем бастық болды. Байбол тәтем дүкенші болды. Сатыбалды оқып жеткесін, бухгалтер болды. Сағытай ағатай онда бастық болып істеді. Дүйсенбай әкем қоймашы болып істеді. Осындай ағайын – туыстардың барлығы қысылықты, ақылды еді.

Елімнің жері асыл еді. Тоғайымыз қалың еді, жидекшебі көп еді. Асыл ел – асыл жер, бала кезіміз әлі де есімізде. Мен өзім көп ел, көп жер көрдім. Бір шеті Жезказған құмы, тауы Қызыл екен; бір шеті Ақтау тауы, құмы ақ екен; онан қалды Ресей Челябинск облысы, әр жағы - ескелікті Жибек елінің шеті, бір қызыым Төлеген елімнің шеті, бір қызыым Актөбеде Абұлқайыр шетінде тұрады. Солардың бәрін көріп жүріп, елдердің ғұрып – салтын бәрін көріп білдім. Сол күндегі өмірім: балаларым, туыстарым қайда болса да, соларға барып, бар жағдайларын біліп жүрдім. Енді жолдасым – Мұсіреп жалғыз жігіт еді, 1996 жылы қайтыс болды, ол соғысқа қатысқан адам болған. Содан қалған бір тубірі - Шәкіров Тұрар деген балам бар, оның 2 баласы бар - Алмас пен Мирас. Осы балаларды жеткізіп, бүгінде қартайып 85 жасқа келіп тұрмын, әл – қуатым жақсы, бірақ та екі көзім көрмей тұр, сол маған қызын болып тур.

Мениң шалым 1921 жылғы, қайтқаны - 1996жылы. Бұл кісі «Ұлы Отан соғысының ардагері» орденімен, медальдармен маралпапталған. Өзімнің де 50 – 60 жылдық мерей медальдары бар. Сол жолдасымен 48 жыл өмір сүрдік.

Алдағы келе жатқан 100-жылдық мерейтойына қуаныштымын, болашақ үрпактарға елімізді жерімізді нықтап ұстап отырғанына тілектеспін. Енді кітап жазып, үйгарып Темірболат Оразғали баласына көптен – көп алғысымды айтамын.

02.01.10 ж.

Естелік

Етекбайдан. Есенғұл.
Есенбек, Есенбай, Рақила әжей
Есенғұлдан:

Хасен, Құсайын, Сөйін,
Сарсенбай, Алтын, Кенжетай.

Қасеннен: Кенжалы, Айтбібі,
Нұрбібі.

Құсайыннан: Салтайды
бауырна салып алған.

Сөйіннен: Әшербек, Балбібі,
Күлзира, Әділбек, Кенес,
Сұлтанбек.

Сарсенбайдан: Тұрсын.
Алтыннан: Тұраш, Әмина.

Кенжетайдан: Әлібек, Жібек,
Сара, Қорлан, Темірбек.

Әкем Кенжетай анам Қалима
екеуі 1938 жылы отбасын құрған.

Рұмызы «шоға уақ».

Еліміз «Сұлы-шоқ» сол жердің топырағынан нәр алып
дүниеге келіппіз.

Анамызы Қалима 1953 жылы қайтыс болды.

Әкеміз Кенжетай Бибітай Өсербай қызына 1954 жылы
үйленді.

1962 жылы дүниеге Темірбек атты ініміз келді.

Аллаға тәуба шаңырақ иесі шүкіршілік қыламызы, бәріміз
соган ілеміз.

Темірбек балалы шағалы, З баланың әкесі — Қанаты
арнайы орта білімі бар жұмыс істейді, үйленген,
Сандуғашы — жұмыс істейді, Әсеті — колledge оқиды.

Әкеміз бір доға ешкімге зияны жоқ үлкенге иіліп, кішіге
іздепен қарайтын. Ауылда үлкен-кіші «тәтті аға» дейтін,
біз де әкемізді «тәтті аға» деп кеттік. Еңбектің әр
саласында мұғалімнен кілтші, фуражир өзіне лайықты
қызмет атқарды.

Әкем «сол жылдары заманның ағымына қарай» діні
окуды оқымай «тәте оқу оқыдық» дейтін. Еліміз «Сұлы-

шоқ» балалық балғын шағымыз, нәр берген, әл берген, қанаттандырған тұған жеріміз ұмыздан ұшырған!

Ағамыз Әлібек — 1937 ж. туған. Ауданда жақсы қызмет істеп жаңа белестерге шығар шағында 1960 ж. қайтыс болды.

Мен Жібек — 1942 ж. туғанмын 1959 жылы тұрмысқа шықты ауылдас Әлібек Ахметжан ұлына. Дүниеге келген балаларым.

1. Гүлжанда — Аслан, Нұрсұлтан.
2. Ақылбекте — Анара, Марат
3. Шарбанда — Сайдхан.
4. Раушан — Шнарда жоқ.
5. Гүлсарада — Аружан — Самира атты ұрпақтарым, немере — жиендерім бар.

Ауылға Сара іргелес Амантай Жексенбі баласына тұрмысқа шықты Сара үш баланың анасы:

Серік баласы Жандос, Ләйла Қараганды қаласында тұрмыста, бір қыз, бір ұлы бар. Аман жолдасы шофер, Әлия қаламызда қызмет істейді.

Қорлан: жодасы Рамазан. 1951 ж. туған 4 баланың анасы:

Гүлмира тұрмыста 1973 ж. туған. Қаламыздағы әскери училищеде қызмет істейді, Қанағат Астанада қызмет істейді, Жазира — тұрмыста жолдасы Дулат бір баласы бар. Қаламызда қызмет істейді.

Марат Шымкент қаласында әскери қызметте. Жолдамамен жіберген.

Біздің маңайда 7-8 үйдің ішінде үлкен үйі болатынбыз. Оң жағымызда оң отау, сол жағымызда сол отау. Бір нанды бөлісіп бір шайымызды біз балалар отыра қалып ішетінбіз, үйымшылдық сондай болды сенікі менікі болмады. Тынысы кең болды сол кездегі адамдардың. Біз қазақ кең, пейіл меймандос халықты. Алдымызда көршілес неміс, орыс Москвин, іргелес бір ауыл болып шешендер келіп орналасты таршылықта. Ауылымыз «Сұлы-шоқта» Еңбекші қазақ орталau мектебінде қазақ-орыс, ноғай-шешен балалар мен оқу оқыдық. 1959 ж. Ахметжанұлы Әлібекке тұрмысқа шықтым. Жалғыз қайың сіңлім Майра

қазір балалы-шағалы үлкен әулөттің үлкен үйін ұстап отыр, жолдасы Өмірзак ауылымыздың баласы.

Ата-ененің тәрбиесін көрдім. Үлкенді силау кесе көлденेң үлкендердің алдынан өтпей біз үшін заң болды. Алты айдасын төркінім шақырды сондағана жолдас жора, қайын жұрттыммен еліме бардым. Сол кездері тәртіп инабаттылық ибалаңы қезеңі болды ғой.

Енеміз айбынды айтқанын екі еткізбей қолы ашық Ақмолалық Айтпай деген байдың қызы еді. Тәрбиесі мол 40 жыл бірге өткіздік жалғыз баласының алдында қайтыс болды. Екі жылдасын жолдасым қатты. Тұрған жеріміз орман шаруашылығы сол жерден зейнетке шыққам 1992 жылды. Балаларым қалада болған соң немерелерді оқыту-әкеткізу үшін 2006 жылды қоныс аудардық.

Аллаға ризамын тәубама келемін мың бір шүкіршілік қылышп балаларымның тілеуін тілеп отырамын.

Есенбек, Есенбай аталарымыз жайында жазылған шығар, солармен бірге туган Раҳила әжеміз жайында аз мағлұмат беруді жөн көрдім.

Рақила әжемізден Елубай атты бала болған, Елубайдан — Мырзабай, Мендібай, Мырзабайдан — Болат; Майра, Ира, Жанка.

Мендібайдан — Қайрат, Руслан атты балалары, Бибіжан, Бибіш, Тома, Гүлмира қыздары бар.

Ал осымен тәмамдайын. Еліме кітап шығаруға ат салысып жатқан азаматтарға, бақыт, денсаулық тілеймін.

Естелікті жазушы Кенжетайқызы Жібек.

Естелік Ауылымыздың 100 жылдық мерей тойы құтты болсын!

Қуаныш бәрімізге ортақ. Ауылым туралы еңбек етіп кітап шығарамыз деп ниеттеніп жатқан азаматтарға мықты денсаулық отбасына амандақ, баянды баҳыт тілеймін!

Ниеттеріңіз қабыл болып енбектеріңіз алға бассын. Осы кітаптың жан ашыры апаларың Әйміш Жұмабайқызы.

Маган өз түкімымыз туралы бір екі ауыз жазып жіберіңіз деген хабар келді. Біраз дағдардым, себебі бұрын ештеңе жазып көргем жоқ едім. Не болсада көрейін.

Сонымен біздің өзімізге қараған төрт үй болды біздің қосқанда. Бір әкeden тараған. Біздің үй үлкен үй деп отыратын. Сол отаудан шешем өмірден озғанша айырылған жоқ. Жол жүретін адамдар дәм татып әжеміздің батасын алып көтетін.

Әкемнің әкесі Мағзұм атамың бірінші әйелі қайтыс болған соң, 2 жасар қызымен осы әжемді алышты. Сол қыз біздің үйде есіп Жайлаубайға ұзатылты. Қазір 80-нен асып баласының қолында отыр. Атамың Ыбырай, Жұмабай, Сәду, Мәмилә, Жамал деген үл қыздары болыпты. Ыбырайдан бала болмапты. Жұмабайдан Күлбәршін екеуіміз. Сәдуден Асылбек деген жалғыз ұлы болыпты қазір о дүниелі. Семьясы Соколовқада тұрады. Үл қыздары бір-бір үйдің иесі. Сол Сәду атты баласына өз түкімымызда алғаш болыпты. Сол төрт үйді әкем Бейсен үйі, Біркен үйі, Байбол үйі деп отыратын. Бейсен бапам білімді елге силы адам еді, бірақ ғұмыры қысқа болды. Жұбайы Жәмилә көркіне қарап тоясың, істеген асы, қонақжөнелтүі, бала болсақта білеміз, керемет еді. Аллаға шүкір есімін атап жүретін екі қызы бар, үлдарының ғұмыры қысқа болды. Қыздары не-мерелері жақсы тұрады. Алматыда.

Енді Біркен атам үйіне келейін бұл атам Оразақ, Өркеш, Басар деген аға апаларымның әкесі. Естуім бойынша Орынтай деген қызы болыпты. Ол кісіден Қапиза деген қыз қалыпты мен оны жақсы білемін. Кішірек кезімізде бірге ойнағамыз.

Осы жолы Алматыға барғанымда сол Қапизадан туған қызды көріп өткен уақытты біраң білгенімше әнгіме еттім. Жездеміздің аты Қаш болатын. Ал атамның бұл үл қыздары бірінші әйелі-нен болатын, ол кісі қайтыс болыпты. Екіншіжан ағамының аты Орынбасар еді. Біз сол әжеміздің өгей екенін бертін білдік. Бұл дегенің бір сыйбыс шықпай келінмен екенің (Рәшке аптайымның) арасындағы татулықтың белгісі ғой. Әжемнің шомалада сүт тартып, диірмен үгіп, құрт қайнатып жүретінін көретінбіз. Ағам мен женғем о дүниелік болды. Артында қалған балалары бір-бір шаңырақ иесі. Бақ қолға қойған мұз емес пе? - ериді де кетеді, ал бала артта қалған із емес пе — деген осы.

Келесі ағам Байбол ол кісіден Сатыбалды ағам туыпты. Есепке ете жүйрік ауылдың бухгалтері болыпты. Бұл ағамның балалары да бір-бір үй. Үлкен баласы Ақболат жасынан жауапты қызметте. Аброй атағы ешкімнен кем емес. Қалған балалары да бір қызметтің тұтқасын ұстаған жастар. Женғеміз қазір о дүниелік болды, ағамыздың жоқтығын билдіртпей, бар ауыртпалықты өзі көтеріп балаларды аман есен өсірген еді, бала өсіру онай шаруа емес екенін енді біліп жәрдем ақысын беріп, құміс, алтын алқаларын енді тағайындал жатыр ғой, тірі болса алтын алқаның иесі болып отырар еді, әттен җете алмады. Сөзімнің басында айттым ғой, біздің үй үлкен үйдеп аталатын деп, екі женғем үйге келгенде (Рәшке, Заги) ауыз үйден аяқтарын әрі баспайтын бапам төрін баспаймыз деп, сол өмірден озғанша, әкем төрін баспай кетті көзім көрді. Нендей кішіпейілділік, нендей силастық, нендей әдептілі десенізші. Кейінгі үрпаққа ата жолын ұстаған, бұл керемет үлті ғой. Бұл екі женғем біздің шын атымызды үйдегі қыз, (немесе қаладағы қыз келді деп) кіші қыз деп Күлбәршінді. Бұл да салтдәстүрімізді силағандық. Енді өз әкем туралы: Мен 7-8 жасымда сүм соғыстың атын естідім. Әкемді әкем құралыпты адамдарды әскерге жылып әкетті. Дайындық бітіп, ертең соғысқа кіреміз деп тұрғанда, белінен тік тұра алмай қалыпты шойырылып. Содан госпитальда 2-3 ай жатып үйге қайтарыпты. Әжеміздің қолы епсекті еді, бұлауға салып, неше түрлі шөп тұнбаларын ішкізіп бері қаратып алыпты. Әжеміз құмалақ салушы еді. Әкемді үйге алып келіп есік алдына тоқтаған соң, әкелген кісі үйге кіріп амандық-саулық сұрап «баланыздан хабар бар ма?» дейді, әжеміз: «айға жынық хабар-ошар жоқ» дейді.

«Не болып жатыр, бір құмалақ салып жіберінізші» дейді келген жігіт. Әкем: «апырай балам келіп тұрған өзі» - депті. Әкем

келді, ауылда қалған көрініштегі бала шаға, әкем бірден жұмысқа кіріседі, бригадир, животновод сол басқарған малың бағатын кісі жоқ, өздері бағып өздері есебін жүргізіп қарапты. Әкемнің жақсы жұмыс істеген грамоталары болған көшкенде қайда қалғанын білмейміз. Дожа тәтем екеуін шақыртып районға, бапамын ғрамота әкелгенін білем. Тәтемде ғрамота әкепді.

Міне, Ол кездегі жұмыс қолмен қой қырқады, баз майлайды, шөп күпәналайды, мая қылады. Өз шешемді біресе, нан пісіруге қос басына әкетеді, біресе баз майлауга. Одан тоқта лоборейкада істеді. Күн ыстық, таныңқ атысынан күннің басына дейін сонда біз шешелерге шалап апаратынбыз. Ел ішіндегі жұмыс соғыстан кем болмады, ерте тұрды кеш жатты, тойып ішер тамақ та жоқ.

Кейде әкелген масағымыз аз болады үгуге келмейді онда қуырып шай ішеміз. Сонда қарның ашпайды бұлда заманға қарай алланың берген бізге тоқтығы ғой деп ойлаймын қазір. Әке шешем болсада сол кездегі барлық балаларда балалықтың қызығын көріп өспедік. Ауылда мектеп 3 класқа дейін болды.

Мұғалімім Әйтә тәтем, сұық класс қалам, дәптерде жоқ, бір ауылға бір кітап кезектесіп оқымыз. Содан кейін аржағымызда 7 шақырым Еңбекші деген ауыл болды, онда 7 жылдық мектеп болатын сонда оқыдым квартирдеге тұрып. Онда Мұқан атамның Зейнеп деген үлкен қызы Елубай ағада тұрмыста болатын. Шоқан атамның баласын білмеймін. Қазиза екеуміз, бір тәсекте жаттық. Тәтем қандай еді шіркін, езі көрікті, езі таза мен ол кезде тәтемдей таза адамды көрмедім.

Сол мектепке жаяу барып, жаяу келетін, біз ауылдан қазіргідей ешкімнің мазасын алмайтынбыз сабактан да қалмаймыз. Киетін киіміміз резинка етік, немесе жалаң аяқ, жамаулы көйлек соғыс бітседе халықтың басына түскен ауыртпашилықтан тез оңалып кету оңай болмады. Сол қыншылықты көріп отырсада бір үзім нанды бөліп жеп бір-бірінің амандығын біліп қатысып отырушы еді. «Әке Қекеш әжеп келе жатыр, жолдан құмандарды алындар, құлап қалмасын, төрге көрпе тесендер» деп шешем езі шай қайнатуға кететін. Сосын отырып шей ішеміз, әжене кешегі тіккен көйлекті көрсет біз мақтандып театра барадай киүші едім. Сейтіп ете силас болған еді. Мына кісілерде мамама келетін бір топ апалар еді. Мамамың жалғыз туған інісі болды.

Нагашы ағам нагашы апам екеуі өте тату тұрды, үйлерінің іші кірсе шыққысыз таза болатын. Кек шөптің үстінде шай ішүші едік бәріміз, келмеске кеткен күндер ай. Нагашы апам өте таза аптақ қағаздай болып жүретін. Өмірдің заңы, ол кісіге ерте кәрілік кірді жасы келіп, «шанырағың атаусыз қалмасын, мен болсам шаруадан қалып барамын сен бір жас адам ал, рұқсатымды берем реніш жоғ» депті.

Нагашы ағам біраздан кейін үйленді, ауылымыздың бір белді азаматында өмір сурді. Құдайдан тілеп алған балалар бауырларын да көтеріп үлгіре алмады, нагашы ағам да, нагашы апам да, нагашы женгем де араларына жыл салмай қайтты.

Балалар бұл күнде балалы-шағалы, бір адамдай өмір сүріп жатыр.

Тың котерудің алғашқы жылдары бітіс астықты қоймаға тоғуғе қатысқан ауыл әйелдері мен балалары.

Солдан өңға қарай 1.Қатар-Алтын Есенбекова

2. Қатар-Казенова Мариям, Искакова Балмай, Магзумова Жаныл, Нурекенова Дожа, Есенбекова Айтбібі, Кулбарам Беюканқызы

3. Қатар-Есенгулов Элібек, Есенбеков Төлеш, Усейинов Қенес-Толеуова Орынтай, Сауытбекова Калима.

Тұып-өскен ауылым Сулышоққа 2010 жылы 100 жыл толады екен, осы уақыттың 61 жылында бірге есіп, біте қайнасқан перзенті ретінде мен де, атын Алтын Оразғалиқызы Есенбек әулетіненмін, аздап ой толғағым келді. Алдында ағам, Төлеш, соңымнан ерген інілерім Темірғали, Темірболат, сіңлім Айман осы елдің бел балалары, оқығандары, тоқығандары бар, өзім мақтан тұтатын бауырларым.

Біз 7 атанды қуа келгенде Етекбай әулетіненбіз. Етекбайдың шаңырағын кіші ұлы Есенбек ұстап қалған одан Дюсенбай, Жұумажан, Оразғали, Жұмәли есімді үлдар Балзия есімді қызы туған.

Дүйсенбайдан — Төлеу, Мариям, Бақытжан, Шарбан, Айгерім туған. Есенбектің шаңырағы Дүйсенбайда қалған сол шаңырақты бүгінде Төлеудің ұлы Қайрат ұстап отыр. Етекбайдан тараған туыстар осы шаңырақты «үлкен үй» деп отырады. Жұмажан ағамыздан ұрпақ жоқ, Жұмәли ағамыздан Болат, Жұмабике бар.

Төлеу ағамыздан тараған балалар — Марат, Манат, Жанат, Қайрат, Дулат, Рашид, Рахат, Ерлан — бәрі де балалы-шағалы, жақсы-жақсы қызметтері бар үлгі тұтарлық азаматтар. Мәриям тәтеміз балалы-шағалы, қария адам. Бақытжан тәтеміз ерте қайтыс болды, одан тараған жиендеріміз — Айнур, Бибігул, Шынар — елге келіп тұрады, тұрмыста, жағдайлары жақсы. Шарбан Семей жақта тұрмыста, балалы-шағалы; Айгерім ауданымызда тұрады, балалы-шағалы.

Оразғалидан — Төлеш, Алтын, Темірғали, Темірболат, Айман бар.

Төлеш ағамнан — Ержан, Гүлнэр, Гүлжан, Еркін, Шолпан, Раушан атты бауырларым бар. Ержаннан — Диас;

Гүлнәрдан — Жасулан, Даурен; Гүлжаннан — Жанат, Даяна; Еркіннен — Мирхат, Нұрай, Мереке; Шолпаннан — Тамирис, Қадіржан; Раушаннан — Дінмұхамбет, Дінислям, Дильназ есімді балалар өсіп келеді.

Теміргали інімнен — Диляра, Динара бауырларым бар, екеуі де жоғарғы оқу орнында дәріс береді. Дилярада — Дарина, Шыңғыс атты; Динарада — Нұрсая атты балалар өсіп келеді. Жолдастары (қүйеу балалар) тәрбие көрген азаматтар.

Темірболат інімде — Жалел, Спартак, Анара, Жанара атты бауырларым бар. Жалел үйленген, Айдана атты қызы бар, шекара қызметкері. Спартак университете сабак береді, Анара мектепте ұстаздық қызмет етеді.

Айман сіңлімде — Гүлмайра, Ақдана, Дархан есімді балалары бар, бәрі Сулышоқта туған. Гүлмайра — ұстаз, Ақдана — студент, Дархан — окушы.

Осы әулетімізді жаза отырып ертеректе өмір сүрген, аты аталыңқырамай қалған Етекбай атамызben бірге туған Сасықбай атамыз жайында айта кеткім келеді. Ол кісі бала болмаған, қажылыққа барған, Меккеден киелі дұға жазылған мата әкелген екен. Осы киелі мата жайында Дүйсенбай атамыздың әйелі Әйтбібі апамыз: «Сендердің аталарыңа 16 жасымда келдім, Шұбар (атамыздың атын атамайды екен)» мына матага ие бол, жоғалмасын» деп маған берді, сақтап жүрдім. Бірде Кенжетай қайнымның жалғыз ұлы қайтып, сол үйге бір ұл болар ма екен деп Бибітайға ырымдал бердім, шынында Темірбек атты ұл туды. Ал киелі матаны бірден қайтып алмадым. Бірде сұрасам: Бибітай: «Ол матаны Жұман деген молла құдам қалап алып кетті» дейді. Өткен-кеткеннен сәлем айтып, көмек сұрап едім бәрі коммунист болып кеткендер «онда тұрган не бар» көмектеспеді, ақыры айырылдым. Етекбай тұқымы өсіп, дүрілдеп ауылдың бір шетін түгел алып жатқан жанды-жақты 7-8 үй болды. Бүгінде бетке ұстар азаматтары ерте қайтып іргесі сөгіле бастаған сияқты, өзім тоқсанды алқымдал тұрмын, «сол киелі матамен жақсылықтар кетіп қалды ма, деп ойлаймын да отырам» дегені бар.

Кім білсін, ол кісінің де сөзінің жаны бар шығар, әр

өскеннің бір түскені бар, бұл да алланың пендесіне қояр шарты сияқтығой.

Сасықбай қажының қыстауы қазіргі Писаревка селосының маңында көлге жақын, тас жолдың оң жағында болған екен, сол жерде қазақ зираты бар, әкем көрсеткен. Әкем Писаревканы «Өзіміздің қожым (ертедегі атауы) ғой деп отыратын». Үлкендерден естігенімді баяндағым бар. «Сасықбай қажы салт атпен, артында ерген тазысы бар Саутбек қажыға келіпті. Үйден Сауытбек қажы атамыз қонақты қарсы алмақ болып шыға келгенде, иті бірге ере шығады, қонағымен «ассалау мағалейкүм» деп амандастып жатқанда екі ит төбелесіп кетеді. Сол кезде Сасықбай ата аттан секіріп түсіп иттерді айырып жібереді. «Сасеке, берген сәлемімді алмай иттерді айырғаныңыз қалай?» дегенде «итіңнен итім жеңілсе намысым келеді» деп сөзіне сөз қайтарып барып, «уагалейкүм иссалам» деп төс тақасқан екен.

Ата-бабаларымыз сөзге көп мән берген, сөзді қақтықпай көп білген ғана сөйлеген, сөйлей алмайтындар көбіне тыңдушы болған.

Сасықбай қажы атамыз қартайған шағында ауылымызда Есенбек атамыздың қолына келіп қайтқан екен, қайтарында «аталарым жатқан қыстаудағы зиратқа жерлеңдер, күн сүйк, зират басына маздатып от жағындар, аттарыңды бара жатқанда қатты айдандар, қайтарда бір-біріңмен жарысып қайтындар» деп өсиет етіпти. Әкем «менің жас кезім еді, атамыздың өсиетін бүлжытпай орыннадық» деп отыратын.

Әкем Оразғали Сулышоқ ауылымызben күрдас деуге болады, былтыр 100-ге келді, өз ісіне өте ұқыпты, тиянақты, қақ-соқпен жұмысы жоқ, көп сөйлемейтін адам еді. Ұлы отан соғысына бастан аяқ қатысып «За взятие Кенигсберга 10 апреля 1945 года», «За победу над Германией в великой отечественной войне 1941-1945 г.г.» деген медальдар алған. Соғыстан кейін қираған қалаларды, темір жолдарды қалпына келтіруге қатысқан, елге 1947 жылы аман оралып, сол жылдың күзінде анам Дожамен қосылған екен. 1950 жылдардың басында әкем қыс бойы Түмен облысында ағаш дайындауға, жаз бойы сол ағаштан мал қора, қоймалар салуға қатысатын

ауылдың белді ұсталарының бірі болды. Хамит Искаков ата, Сәду Бектембаев әкей (әкеммен құрдас еді) үшеуді көп жылдар бірге істеп, 1960 жылдары көп үйлер тұрызған, жастарды ұсталыққа үйреткен адамдар болды.

Әкем 1990 жылы 81 жасында, ауылымыздың өз үйінің босағасынан бақылышқа аттанды, осы ауылымыздың зиратына жерленді. Ауылдағы әкем мен шешем салған үйдің отын өшірмей жалғыз сінлім Айман жолдасы Марат Шегебаевпен балалы-шағалы болып бір от басындей өмір сүріп жатыр. Біздер туыстары ризашылық білдіріп шүкіршілік етіп жүреміз.

Анам Сыздыққызы Дожа (шын аты Дәметкен) атанаасының 14-ші қызы екен. Әжеміз Дәмелі, ел арасында Қекеш деген атпен танымал, мен 4-ші сыныпқа дейін сол кісінің бауырында өскенмін, 87-жасқа келіп қайтты. Әжем шешеме дейін 13 қыз туған, солардың тәртеуі ғана тұрмысқа шыққасын, бір балалы болғасын қайтыс болған, ал тоғызы бала кезінде қайтқан екен, неткен қайғы-қасірет десенізші. Мәлике апамыз (Сөлтай ағамыздың шешесі) «9 баланы жерге бердім, бұл күнде өзімнен туған бала жоқ» деп егіліп отыратын. Неден солай болды екен?

Анам Дожа оқымаған, қолын латынша қоятын, еңбеккөр, жауапкершілігі жоғары, намысты, қараулы кісі болған. 1930 жылдардың бас кезінде қарсылықтарға қарамай өзінің ұнатқан адамы-бөлесі Нұрекенов Байғазыға тұрмысқа шығады. Ол кісімен бірге болған күндерін құрметпен, жылтылықпен былай деп еске алып отыратын: «Байғазы кең иყқеті кербез жігіт еді, ағасы Бейсен ағатайым Жәмиля алтайыммен мені бірдей киіндіріп інісімен бірге алып жүретін. Жәмилә аптайым көбіне іс тігетін, мен үй шаруасын тындыратынмын, сондай тату болдық, арамызға сыпсың сөз жүргізгісі келетіндердің езі ойланып қалатын». Байғазы атамыз 1941 жылы соғысқа алынып, хабарсыз болып, біраз уақыттан кейін «қара қағаз» (қазасы жайында хабар) келіпти.

Анам 1939 жылы Мәскеуде алғаш ашылған халықшаруашылығы жетістіктері көрмесіне (ВДНХ) Қазақстанның солтүстік өнірінен қатысқан делегаттардың бірі болған. Өзі «делегат дайындау кезінде әркім өз туысын, келінін тықпалай бастады, менде туыс жоқ, ойыма

ештеңе алмай жүре бердім. Бір күні мені кеңсеге шақырды «Сіз Мәскеуге барасыз, дайындалыңыз, еңбеккүніңіз ең көп, шешім солай» деп екі уәкіл кетіп қалды. Жұғірген ала ма, бұйырған ала ма, адап еңбекті көретіндер де болады ғой, сөйтіп Мәскеуге барып мәдениет байлық, сый құрметтің түр-түрін көріп қайттым. Еңбек, адалдық адамды өсіреді, осыны естеріңнен шығарманда деп отыратын.

Анамның еткен еңбегінен хабардар ететін мына бір құжаттарды бәз қалпында келтіре кеткім келеді (қазақ тілінде аудармасы жоқ, мүмкін Мәскеуде дайындалғасын солай болған шығар):

Нуркеновой Доже

1. Депутатский билет Булаевского районного совета I созыв 1939 г.
2. Депутатский билет об избрании депутатом в Северо-Казахстанский областной совет, второй созыв 1948 года.
3. Депутатский билет об избрании депутатом в Северо-Казахстанский областной совет. 18 декабря 1950 года.
4. Медаль «За трудовое отличие 1 марта 1939 г. 1941-1945 г.г. от имени президента Верховного Совета СССР вручена 4 апреля 1946 года.
5. Медаль «За освоение целинных земель»

Анам жайында ауыл тұрсын көрші аймақтардың адамдары «апаңды аудан өкілдері паратпен елді мекендерді аралатып Мәскеуде болғаны жайында, облыс көлемінде болып жатқан жаңалық-жетістіктер жайында айтып беру үшін жиылды шақыратын. Комиссарлар киетін былғары плащ, бастон, швиоттан әдемі киініп келетін, жалбаңдап жеңіл әңгімеге құлақ салмайтын, салқын өнді, еркек мінезді адам еді» деп көnlімізді көкке көтеріп тастайды.

Мені анам 32 жасында туған, балаларының үлкенімін. Ағамның аны Жаңыл апай Смаил атты қарияның жалғыз қызы болған, соғыс кезінде қайтыс болған екен. Апам «Жаңылмен бірге өсіп едік, соғыстың зардабы көп болды ғой. Төлеште ерте есейді, соғыстың

соңғы кезінде 7-8 жасында жұмысқа араласты, анасы сұлу болатын, ағаңың Гүлнәрі Жаңылдан аумайды, өзін өзгеше көрем» деп отыратын. Апам колхоз, совхоздың жұмысынан қол үзген жоқ, бірақ «қазіргі бар байлығым балаларым сендерсіндер, салтбасты, жұмысбастылық менен қалған, енді өздеріңің тілектерінді тілеп, тәрбиелуем керек» деп жазғы қызу науқанға қатысатын. Биік-бійк етіп егіншілерге белке нандар пісірді, жүгері сүрлемін дайындауға қатысты, қой қырықтығына шығатын. 1973 жылы 29 іюньде қой қырықтығын бітірген күні жүрек ауруынан 55 жасында, зейнеткер де атанбай кенеттен қайтыс болды. Тағдырға не шара. Экеміз әрі әке, әрі шеше болып 64 жасында қалды. Алланың қолдауы мен, анам берген тәрбиенің арқасында, әкеміздің қамқорлығымен, ағайын-тұғанның сүйемелдеуі мен тосын, қазаны да балаң иықтарымызбен көтеріп алдық. А나мның абысындары Әйтбібі, Бибітай апалар қашан да қасымыздан табылатын, топырақтары торқа болсын.

Бір бірімізді қолдай жүріп жоғары білімді болдық. Бүгінде Темірғали інім ғылым докторы, профессор, Солтүстік Қазақстан облысының энциклопедиясына енгізілді. Темірболат інім осы кітаптың шығуына ат салысқан елгезек, ақжарқын азамат, жақсы қызметі бар. Айман сінлім — арнайы орта білімі бар, ауылымыздағы мектептің шаруа жүргізушісі. Өзім қазір зейнеткермін. Бухгалтерлік қызметімді Сұлышоқ ауылымда бастадым, 6 жыл ага есепші болдым. Содан кейін шет совхоздарда бас экономист, бас бухгалтер, 1990 жылдары сайлауға түсіп партия үйімінің хатшылығына етіп 2 жыл істедім. Денсаулығым жақсы болды деп айта алмаймын, бірақ «талпынған тауға шығады» деген сөздің растиғын білемін. Құрметті оқырман, бұл кітапты ұрпақтар оқыр деген ниетпен: «өмірдің қызығы мен шыжығы көп, өте ауыр кезеңдері де баршылық, сол шақтарда табандылық танытып алға жақсылыққа үмтүлсан, арты жақсылық болары анық» дегім келеді.

Осы бір ғасыр ғұмырда еліміздің, жалпы қазақтың басынан өткен жайлар біздің Сұлышоқты да айналып өтпеді. Апам: «ақтар мен қызылдар араласқан кезде бала болдым, жайлауда тұрып жатқан кез болатын. Бір күні

ауылға шапқыншы келіп, ақтардың әскері өтеді екен, үлкен жолдан алыстап көшсін, қыз-келіншек, малға қыргидай тиеді екен» деген хабар әкелді. Ауыл қалың ағаштың бір бауырынан екінші бауырына орнықты. Әжелерің ақылды кісі болатын, денем ірі 7-8 жастамын, шашымды қырқып шалбар кигізіп қойды. Жастықтың астына тамақтарды тығып, төрге тесек салып мені жатқызып қойды.

Ақтардың әскерлері ауылға келді, бізге де кіріп кебежені қарады, ештеңе алмады, біреуі келіп көрпемді ашып қарады да шығып кетті. Ауыл малды алысқа айдал тастаған, ертеніне «1-2 бас қой, торпақ әкетіпти» деп естідік. Ауыл адамдарының анғалдығына қайран қаламын «көш деген соң тым болмаса 4-5 шақырымға көшпей ме, 150-200 метрдей орын ауыстырған. Тұтін ісі, иттер үреді, оның үстінен шебін жпырып ағаш арасымен көшкен ғой. Сол кигізген шалбарды 18-ге дейін кидім» деп отыратын. Ауқатты бай отбасының малдары орталықта алынған дүние-мұлік тәркіленген, көзі ашық, окуы бар ауылымыздың азаматтары қарсылық білдірген, олар құғынға ұшыраған, ресейдің тары, Омбы қалаларында бой тасалаған. Осы тұста ауылымыздың аяулы, дана қариясы Нұрмұхамбет атандың әңгімелері есіме келеді. Атамызды ел іші «айғай» дейтін, мүмкін ойы үшқыр, тілі өткір, дауысты адам болғаннан шығар. Атамыз кеңсеге телефон соғуға жікі келетін, бірде Темірғали інімнің отырғанын көріп «білсін» дегендей өткен өмір жайында көп әңгіме айтты, ойын тұжырымды қекейге қонатындағы етіп сөйлемді. Кейін Темірғали екеуіміз «атамыз аяқта жүрген энциклопедия еді, шіркін, әңгімелерін магнитофонға жазып алсақ қой, тұнып тұрган шежіре ғой» деп әкініп жүрдік. Атамыздың әкесі конфискацияға іліккен бай адам болған, ол жайында архив құжаттары бар. Атамыз: «Жас кезім, жасқа бас, үлгі болам» деп дүрілдеп тұрган шағымда жиган-тергенді жаңа үкімет сыйырып алды, қарсылық көрсетіп едім қудалауды бастады. Алыстағы ағайынға барсам оннан да тауып алатын болды. «Бұл бір 100 көзді үкімет болды ғой» деп мен сияқты қуылып жүрген жігіттер жиналғанда күлетінбіз, әрине мәлімет берушілер де қалғынады, бастан көп дүние өтті ғой, арада көп жылдар өтсе де «бұл үкімет оңбайды» деп айтуымды қоймаймын. Әуел баста байлықты тартып

алса да біз сияқты шаруаны білетін, көзі ашық, сауатты адамдарды қудаламай жұмысқа тартуы керек еді, одан қалды үкімет басындағылар өздері өлсе де орындамайтын бір шарттарды ойды матап халыққа жаттатып қойды, қолды матап — сол қолдарға дүние оралмайтында етіп сан тосқауылдар қойды» деген сөздерді өңі қатқылдана отырып айттып еді. Біз де жаспсыз ғой, екі ойлы болып тыңдасақ та ойымызға қонымды бір жәйттерді сездік. Бірде атамыз «Алтынжан, атапардың таралуын жазып алшы», деді. 7 ата емес 15 атанаң таралуын бір мұдірмей жатқа айттып отырды. Сол күні бір шофер ағама мақтанып көрсетіп едім, көшіріп алуға сұрады да «жоғалттым» деп қайтармады. Содан көп ұзамай Нұрмұхамбет атамыз дүние салды. Басы Мұлкіс хан, Қылды батыр деп бастаған еді, соны сақтай алмағаныма аманатқа қиянат жасағандай қатты өкінемін.

Кедейлерді, орта шаруаны біріктіріп колхоздар құрылған, біздің ауыл да «Сталин» колхозына енген. Коммунистік партияның нұсқауларымен өзіне тән басшысы, қосшысы, еңбекшісі болған. Колхозға Сталин атын беру-бар қүшінді салып, еселі еңбек етуге, партияның ұрандарын қолдап, алда болуға атойлад тұрғанын біз үрпақтары түсінеміз. Таза қазақ ауылшының батыс бүйіріне тақап шошқа базын салуы, шағын сарыскөлдің батысында шошқа аунауы, шығысында ауыл малын суарып, шомылып, кірін жууы Сталин саясатының ақырып тұрған кезеңінің айғағы. Сталин дүние салып, шошқа ауылдан әкетіліп, шошқа күтуші орыс отбастары ауылшыздың шетінен қоныс тепті, еңбекке жақсы араласты, көбі қазақша сейлеп, той-думандарға араласып кетті. Анохин Илья деген ағайдың өзі құрастырған тракторы болды, мектебімізге мотордан алғаш электр жарығының берілуіне көп ат салысты. Зина, Серафима апайлар ауылшыздың көп балаларына кіндік шеше болды. Көрші Люба есімді аспазшы, әмір бойы мектеп-интернатта тамақ пісірген адам, ел ол кісіні «Мамаша» дейтін, жалғыз қызы Нина 8 жылдықты қазақша бітірді, бірге оқыдық, ауылшызды «тәркінім» деп отыратын.

30-ыншы жылдардағы ашаршылықты да ауылшының көрген, үлкендердің айтуы бойынша: барын бөлісіп,

жылдан-жылға ілігіп кету үшін бір-біріне көмектесіп, құн-көріс үшін келген Көкшетаулық, Айыртаулықтарды ортасына алып, ел шетіне жете алмай аштықтан — сүйктан қайтқандарды қар кете ауылға әкеліп жерлеп адамгершілік танытқан.

Сол 30-ыншы жылдардың екінші жартысында ауылымыздан «саясатқа қарсы» айдарымен ұсталып кеткендер, кейін атылып кеткендер де жоқ емес сияқты.

Соғыс жылдары Кавказдан жер аударылған 25-30 шақты отбасы ауылымыздың солтүстік шығыс бүйіріне келіп орнықты. Ол кезде асар жасап шымнан үй түрғызуға көмектесу ауыл адамдарының борышы саналған, ағаш баршылық, сәл шетке шықсан қайың, терек басыңа құлап тұрған жер. Шешен отбастары да ел мен жақсы арапасты «қазақты сыйлайтынын білсін» деді ме кебі қазақша сөйлеп, балаларын мектебімізде оқытты, үлкен бақша ашып, көкөніс есіріп ауылды қарық қылды. Кебі көп балалы отбасылар, мысалы Калиматовтарда — Тамара, Эмма, Раиса, Тухит, Мухит, Уахит, Яхит, Рамазан атты балалары болды, осы балалардың анасы ауылдың зиратына жерленді. 1950 жылдардың ортасында тағы да сол Сталиннің марқұм болуына байланысты елдеріне жаппай көшіп кетті, көп жылдар хат жазысып тұрды.

Ауылымның адамдарының кеңпейілділігі әр айтып отырған әңгімелерінен көрініп тұрады. Соғыстың алдында халықтың жағдайы бір көтерілу кезеңінде болған сияқты. Елде той-думан, шақырыстар болып тұрған, ауылға келген отбастарын ортаға тартып, келгендердің адамгершілігін танығасын, біреулеріне өздері туыс болып, енді біреулерін өздеріне туыс қылған екен. Мұсылмандарда көнілі қалаған жанмен ант етісіп, кейде қан шығарып бауыр болып кететін әдет бар, елім бұл әдеттен де кем қалмапты. Әкем Мәлік, Сейпік Жусуповтардың отбасымен «Өкіл күйеу» болып туыстық жол ашыпты, анам әкеме қосылғасын Мәлік атаны тұган ағасындағы сыйлады, ал біздер ол кісіні, ұрпағын «нағашы» дейміз. Мәлік ата ақжарқын, кәүкілдеген адам еді, соғысты, тұтқында болғанын айтқанда өні қатылданып өзгеріп сала беретін. Інісі Сейпік соғыстан оралмады. Сейілхан атты ұлы бар. Мәнтәй апамыз арамылығы жоқ, отырған жері күлкі болатын, апам екеуі керемет дос болды. Әмірдің сол бір кезеңінде Қазақстанда «жәрменеке», «айтыс», «жарыстар» өткізіліп тұрған. Соңдай бір

Көкшетауда болған жыында, апамның айтуы бойынша, Қойшыбай атамызы (ол кісі Қанен қажыға ағайын, Маулия есімді жалғыз қызы бар) бәрін жеңіп тұрған күрескерге қарсылас табылмай қалғанда «Атбасарда сақтаған құдайым, Қараөткелде сақтаған құдайым, әлі де сақтай гөр» дег ортаға шыға келеді. Өмірі күреслеген адам екен. Жас, денелі жігітten күрескер қаймығып бас тартады, басқа қарсылас шықтай атамызы елге жулделі қайтады.

Соғыс кезінде жем-шөп дайындаумен айналысқан еңбектестері жайында апам «Жайлаубайдың Орынбасары тракторда істеді. Сейпіктің Бибітайды, Жанботаның ырысжаны Сәдудің Қазизасы айырға өте мықты, жаңындағыларға күш түсірмейтін кепіншектер болды, Ысқақтың Рахимасы шаршаған кезімізде құлдіргі әңгімелер айтып қөнілімізді көтеретін» дег отыратын.

Н.Хрущев Сталиндік көп қагиданы бұзды, ауылымыз «Эңбекшіқазақ» колхозы болды. 1950 жылдардың ортасында тың қөтерушілер келді, одан кейін құрылыс отрядтары келіп ауылымызға 3-4 үй салды, сол үйлердің сүйкә тәзімділігі болмай, әрі сүйк болып ғұмырлары қысқа болды. Егін көп шығып, астықты шәрам үйдің төбесінен құйғанын өзім көрдім. 1960 жылы колхозымыз «Қазақстанның 40 жылдағы» совхозы болды. Совхозды «Кеншар» дег атап жүр, мен сол кезінде қалай аталса солай атауды жөн көрдім. Ауылымызben Қоскөл ауылы осы совхоздың 4-ші бөлімшесін құрады. Бұл кездің де өз қызық-шыжықтары болды. Керсеткішің жақсы болса кеудене орден медальдар тағылды; жаман болса — партия бюросында талқыға түстің. Дегенмен, бастың, малдың амандығын тілеген адад еңбеккерлер ауылымыздың, жалпы елдің көркейінә жақсы ат салысты.

Бөлімше мал бордақылаумен айналысты, арасында 2 рет сауын сиыр гуртін әкеліп әкетті, себебі белгісіз. Ауылымызда зоотехник болып Есенбеков Телеу ағамызы істеді, мал бригадирі болып Жусупов Жамали тәтеміз істеді, кейін ол кіслер қайтқасын Амантай есімді күйеу бала істеді. Жәмәли тәтеміздің малын санағанда жи артық шығып қайта санайтынбыз. «тәте, бұл қалай?» дег сұрасақ «жетпей жатқан жаман, артық шыққан онды емес пе?» дег қүлетін. Сейтсек ол кісі өзі шетке жіберген малды қаққан шегедей

етіп есебінә жазады да, ал өзіне келген малды көрсетерде ұмытшақтық жасайды еken. Біз де қуланып басқа бөлімшелерден келген малдың санын телефон арқылы біліп отыратын болдық. Жандары жайсаң адамдар ауылымызда көп болды ғой.

Егін шаруашылығының есебін Искаков Қожабай аға жүргізді. Мен, күні бүгінге дейін, қағазжазуда, есеп жүргізуде бүл кісідегі ұқыпты адам көрмедім. Әр әрпі, саны қыздың кестесіндегі дұп-дұрыс, ал-анық жазылады ғой. Ол кісінің есеп беру құжаттарын қарағанда көнілім көтерілетін.

Совхозымыз суырылып алға шықпаса да балпаң желіспен алға жылжыды. 1977 жылы совхоздың көлемі ықшамдатылды, 2 елді мекен кетіп, Успенка селосы 1-ші бөлімше, Сулышоқ пен Қоскөл 2-ші бөлімше, Рошин селосы 3-ші бөлімше болды. Ол кезде нени, қанша өсіру, өндіру жоғарыдан келеді, совхоздар қалай өндіру жоспарын жасайды, жұмысшылар комитеті бекітеді, үстеме міндеттеме жүктейді. Сол міндеттемені орындасан марапатталасың.

Совхозымызда қой шаруашылығы болған, қысы 8 айға созылатын солтустікте қой өсіру қымбатқа түседі, оның үстіне ет, жүннің бағасы төмен, осы да басқа жәйттер шаруашылықта көш бастаптаған сияқты. Бірақ, жылжымалы ту, вымпелдарды жиі алып тұратын, 2 орденнің иегері Шыңғысов Сайлау ағамыз да біздің бөлімшеден болатын. Ол кісінің де балалық шағы Сулышоқта өткен. Әкесі Сейтжан атамыз керемет ұста болған. Басқа медаль, ордендері бар, атақ-лауазымы бар ауылдастарымыз жайында ұрпақтары жазған шығар деген ойдамын. Ертеректе ауылымызда өз киім шеберлері, аяқ киім шеберлері, зергерлері, темір ұсталары болған.

Ауылымыздың әйелдері түгелдейдеуіме болады, алаша тоқып, кигіз басып, тасқілем тоқитын, бүл істерін ән айтып, күліп-ойнап жүріп істейтін. Кигіз басқанда «қой басты» деген ырым болды, шидегі кигізді теуіп апарып бір үйдің алдына тоқтайды, ол үйдің иесі тәтті алып шығып кигізшілерге тарататын.

1960 жылдары үлкен мәдениет үйі салынды, сол кездерде ауылымыздың азаматтары, қыз-келіншектері, - Балғымбек аға, Темкей аға, Мәнәп аға, Рәш тәтеміз т.б.

пъесса қоятын, ал Уалихан, Қали, Ерғали, Сабит ағаларымыз ән айтатын, халық қол соғып Шайрам, Құлбарышын тәтелерді ән айтуға қайта-қайта шақыратын. Мектеп оқушылары жиі концерт қойып тұратын. Жазғы кезде біріккен концертпен көрші ауылдарға шығатын.

Кейін халықтың төлеу қабілеттілігі өсіп тауарды дүкеннен тандап жүріп алған, келіншектер нан пісіруді де қорған кезде партия құлап, үкімет тарап 1991 жылды тоқырау кезеңі елімізге сап ете қалды. Совхоз тарады, мал мүлік «қарыздарды жабуға кетті» деген сөздермен құмға сіңген судай болды. Бір үйдегі бір азамат жұмыссыз қалды. Сонда ауылдастарым жалға жер алып, бар техникаларын жамап-жасқап пайдаланып, егін егіп, жем-шөп дайындауды, табыс қөзі жеке меншігіндегі малы екенін де түсінді. «Сен маған, мен саған» деген қағидасы бар нарықтық қатынас пайдада болды, бұл қатынастың заңына тезе алмағандар ашқан шаруашылықтарын жапты. Тәжірибелі адамдардан құралған, есепті дұрыс жүргізіп табанжалдылық танытқан ұжымдар алға жылжыды, олар Кенбаевтар, Жәнібековтар ұжымы. Қазіргі кезде Жәнібековтар ұжымы улken, негізі орнықты, келешегі зор шаруашылық. «Елде болсын» деп өңбек етіп жүрген азаматтарға табыс тілеймін. Нарықтық заң мектебімізді қайта-қайта қырына алып жабылу шегіне тірер берді, ауылымыздың көпбалалы аналары, азаматтар мұнда да іскерлік танытты. Сол кезде заттай, ақшадай көмек берген Қуандық Қайрленовты айта кеткім келеді. Ең алғаш әріп жазуды үйреткен Рысқұлова Бикен тәтеге, орысша жақсы сөйлеп, қатесіз жазудың сырты-қырын үйреткен Ахметова Бибіжамал апайымға есеп-қисапқа құмарлығымды ашқан Кәкібай ағаға, Мендібаев Мұрат ағаға қазақ тілін қадірлеп, қастерлеуді үйреткен Қожахметов Жаңбыршы ағаға, басқа ұстаздарыма айтар алғысым шекіз.

Сөз соңында «Алыс кетсем қол бұлғап шақырып тұратын, кіріп келсем төрін ұсынатаң, жастығымның базары болған жер, аруақтардың әке-шешеміздің мазары Тұрган жер, Сұлышоқ ауылым, үрпағыңың айналып жүрер алтын қазығы болуыңа, ірген сөгілмей гүлдене беруіне, жаны таза жайсан үйдегі тұздегі азаматтарының аман болуына шын жүректен тілекtesпін» дегім келеді.

Ауылым «Сұлышоқтың» ғасыр тойына қайырлы болсын айтамын! Үлкен кішісіне ұзақ ғұмыр, бақытты өмір тілеймін. Ауылда туып-өскен, тәлім-тәрбие алған мен қыздарың Алтын Оспанқызымын.

Әкем Тілеулі баласы Оспан үлкендерден естуім бойынша, азаматтығы мол, ерлігі, еркелігі бар адам болыпты. Атам Тілеулі, әжем Қалиша ерте қайтқан болған еken. Мен әкемді ұстап әкеткеннен кейін 6 айдасын туыппын әкем 1938 жылдың 23 февралінде қаза болған. Ауылда өскен шақтарымды бақытсыз болды деп айтпаймын. Шешелі жетім, ерке жетім болып өстім. Соғыс кезінде үлкен де, бала да ауыртпалықты тартты, шешем таңнан жалғыз сиырды жетектеп егін себуге, шөп астық жинауға кетеді, қараңғыда келіп таба нан пісіріп кетеді. Үлкен Райса есімді тәтем екеуіміз шешеміз келгенше үйіқтап қаламыз, әжем келіп қамқор болатын еді. Әжемнің екінші аты «алай» еді, айбарлы өзінен кішіге алая қараса сескендіреді еken, аздап кісі өмдейтіні бар еді. Кішкентай кезімді төбеге шығып ойнауды жақсы көрдім, бірде құлап қалып талықсығанымда әжем етегімен желпіп, үшықтап түргызып алғаны бар. Ол кездің әжелері менікі-сенікі демей бәріне қамқор болатын. Енді бір әжем Оразалы ағамыздың шешесі «Зорауыз» (ел арасындағы аты) балаларды жуа, қарақат теріп әкелуге «Сиыршілікке» ертіп баратын. Жаз бойы «Сарыкөлдің» сұнына шомыламыз.

Үйіміз көшенің орта тұсында болды, қарсы бетте Досыбай ата Әйке әжемізбен, олардың қайтарында Жәми тәтем баласы Қайдармен, одан әрі Оразалы аға (көп жанды) үйлері тұрды, қатарымызда кішірек ағаш үйде Көкеш әжеміз, Дожа тәтем, Әзилә тұрды. Бірде Көкеш әжемнің үйі құлап қалып, біздің үйге көшті, біз өзіміз үшеуміз. Әкемнің қарындасы Бәтимә тәтем бар. Ол кезде 2 бөлмелі үйде он шақты адам тұра береді, адамдардың ниетінің кеңдігі ме, әлде ақылдарының молдығы ма? Көкеш

әжем, оймақтының шебері болған. Өзі құлдіргі әңгіме айтушы еді. Ертеде Ордабай атам Сарыойдан Қанапия әжемді алыпқашып келеді, іле әжеміздің 2 ағасы, құғыншылар арттарынан кіреді, сонда Қекеш әжем денелі, кен, ұзын бурме етекті көйлек киетін, Қанапия әжемді етегінің астына тыға қойыпты, құғыншылар таба алмай шығып кетіпті.

Алаңсыз қайран ауылымда өткен өмірім ойымда сайрап түр, баяндауға көп уақыт керек.

Есейіп ер жеткенше көп қамқорлықты ағам Қерібай Байтұяқұлынан көрдім. Ол кісі барлық туыстарының жетім балаларына көмектесті. Апайының балалары — Күлбан, Күләй, Әлібай ағасының баласы Жаныбай қағажу көрмей ағаның — жеңгенің аясында өсіп жатты. Қалима жеңгем оларды да мені де шетқақпады.

Жетім-жесірге қамқор болған ағамызды «бапа» дедік, ол кісі ел ағасы болды, артында Базар атты қызы, Базарбай атты ұлы бар. Базар балалы-шағалы, ұстаз болды, бұл күнде зейнеткерліктің рахатын көріп отыр, Базарбай інім, Мәриәм келінім де балалы-шағалы, үлгілі отбасы, зейнеткерлер.

Ауылымның адамдарының маған берген тәлім-тәрбиесін баяндай отырып «Ендігі өсіп келе жатқан жастарға біз көрген бізден бұрынғылар көрген қыыншылық кездеспесін. Темірболат Оразғали ұлына ойлаған ойын іске асып, жездеммен тәтемнің, жақсы-жайсан қарттарымыздың аруағы қолдасын» дегім келеді.

Өмірден ерте өткен
Ардақты анам -
Дәметкен Сыздыққызының
(Дожага) рухына арналады.
Қашан болсын көз алдында
Сен тұрасың, Анашым.
Мейірімің барлық жаңға
Үлгі, өнеге болғансың.

Ұмытпаймыз, есте ұстаймыз
Қасиетті ананы.
Әшпейтін із қалдырыпты
Таң қалдыrap адамды.

Сұлышоқтың табиғаты
Баяғыдай көрінеді.
Жазиралы кең даласы
Өткенді еске түсіреді.

Калинин өз қолымен
Орден тақты құрметтеп.
Еңбектегі ерлігінді
Көріп жүрсін елің деп.

Пар ат мініп жүруші еді
Елден ерек эсем бол.
Күні кеше айтылғандай
Алғыс сөзі еске кеп.

Москвадан келгенінді
Көргендер бар өліде.
Дәметкендей депутатын
«Дожа» атапты бәрі де.

Асыл ана рухына мен арнаймын.
Елі білер қызметі қандайын.
Топырағы торқа болсын
Иманды бол иллайым!

Есіме түсірейін Сұлышоқты
Әркімнің тұған жері өзіне ыстық
Сұлышоқ тұған жерім сонда өстік.
Сол елде оқу оқып, атқа мініп,
Адамның біреуі едім, өсіп жеттік.

Сұлышоқ - табиғаттың әсем жері.
Шоқ ағаш көл кәмкерген елдің көркі.
Салқындал ыстық кезде суға түсіп,
Құшқан жер ертелі - кеш самал желі.

Күзі де Сұлышоқтың думанды да
Құс қыып, балық аулап, шықтық аңға.
Жастары алтыбақан жасап қойған
От жағып ойнаушы едік барып сонда.

Жан анам ертелі - кеш шаруа бақты.
Колхоздың жұмысы көп, тәртіп қатты.
Жұмыстан, жиналыштан бір қалмайтын
Бізді де жеткізуге уақыт тапты.

1. «50 жас, ел ағасы» - дейді қазақ,

Сол жасқа келіп қаппын - өте ғажап?!

Елу жылда ел жаңа деген рас,

Көп адам көрінбейді болған сырлас

2. Адамға ыстық екен туған жері,

Сағынам Сұлы-Шоқтай туган елді

Есімнен еш кетпейді бала көзім

Тыңдауышы-ек үлкендердің айтқан сөзін.

3. «Адам басы Алланың тобы» - деген

Шет жайлап алыс кеткен мен ғана емес.

Ағайыны Сұлышоқта бірге болған,

Бәріңе сағынышты дүғай сәлем!..

4. Сағынып хат жазушы Темірболат

Балаларым өсіп-жетті болар қанат

Қызығын осылардың көрсем деймін.

Болайық бәрімізде сау-саламат!...

5. Сыйласу адамшылық қасиетті іс.

Жүргүге түзулікпен керек көп күш.

Ойға алған мақсатыңа жету үшін,

Алладан медет сұрап, тезірек үш!..

Сұлыш-Шоқ

Қайынды, сұлы жайсаңым,
Жер сұлуды – ауылым.
Тынысымды кеңейтіп самалым
Құшақ жайған самалым.

Еңбегімнің жемісін,
Сенде көрдім ауылым.
Тұған-тыс қасымда
Өмірдегі қаруым.

Құрметтесіп адаммен,
Талай туыс, дос болған.
Ұядан ұшып түлектер,
Көңіліме нұр толған.

Жасай берсін ел жұртый,
Сағындырыған адамды
«Жұзге толар» ауылдың
Жақсы болсын заманы

Ахметова Бибижамал

Осы кітаптың шығуына жанашырлық танытывп, демеушілік көрсеткен :

Жұлдызхан қажы, Әлжанов Молдашқа, Мәриям Қондыбаеваға, Елубаев Қайратқа, Сапарғали Жәнібековке, Есенбаев Жасланға, Оспан Ысқақовқа, Марат Қазеновқа, Қайырлы Қазановқа, Алтын Оспанқызына, Сәбит Төлешовке, Қазкеш Исқаковаға еңбектерінізге табыс, отбасыларыңызға бақыт, өмірлеріңіздің қызықты өтуіне шынайы ілтипат білдіремін.

K/o *жор*

Темірболат Оразғалиұлы Есембеков.

Мазмұны:

1. Сулышоқ ауылдың тарихы.....	1-28
2. Әулет тарихы.....	29-37
3. Ел азаматтары – отты жылдарда.....	38-50
4. Ел ағалары мен аналары.....	51-52
5. Туған ел тұлғалары.....	53-133
6. Естеліктер.....	134-156
7. Арнау өлеңдер.....	157-160

Отпечатано в типографии
ТОО “Издательство “Северный Казахстан”
г. Петропавловск, ул. Кошукова, 5
Тираж 500 экз.

ОУНБ Петропавловск

0045 5909

Жуырда "Северный Казахстан" газеті" баспаханасынан "Сұлышоқ" атты кітап ауданына қарасты Сұлышоқ ауданының 100 жылдық мерейтойы қарсаңында жазылған. Кітапқа ауыл тарихы, тұрғындарының шешіресі, қазіргі уақытқа дейін кезең-кезенімен жазылған.

Кітаптың бір құйдылығы – ауыл тарихы мұрағат құжаттарына непізделе жазылған "Мен осы кітабымды жазу үшін алты жыл бойы мұрағат құжаттарын жинастырым", – дейді кітаптың авторы Тे-

Сұлышоқ

АУЫЛ ШЕШІРЕСІ

мірболат Есембеков.

Сұлышоқ ауылы 1910 жылы Сауытбек, Шылғау, Қанен сияқты ұсак ауылдардың бірігінен құрылғаны Солтүстік Қазақстан облысы мемлекеттік мұрағатынан алған анықтамамен дәлелден жазылған. Автор будан әрі ауыл тарихын кезен-кезенге беліп, нақты деректермен жазады. "Төңкеріс кезі. Сұлышоқ ауылы - үстінен Колчак әскерлері өтеді еken "Бұлар ауылдың малына, қыздарына қыргидай тиеді" деген хабар ауылға тез жетеді. Ауыл малын ағаш арасына тығып, қыздарының шашын ұстаралымен қыркып, шалбар кигізіп ер адамдар қалпына келтіреді", деп жазылған естеліктерде.

1923-1929 жылдары колхоздастыру басталды. Сұлышоқ Сталин атындағы колхоз болды. Кедейлер мен орташанарды ерікіз колхозға біріктіріп, байлары жер аударылды. Сұлышоқ таза қазак гүйли болса да, ауылдың жел жақ бетіне шошқа фермасын салызыды. Бұдайнике, орыстандыру саясаты екенин ауыл бінді. Карсы шыққандарды жер аударды, тұрғындар камалды. Сұлышоқ ин шақын мұндан

барлығының тізімі бар).

Кітапта Сұлышоқ ауылынан Ұлы Отан соғысына қатысқан адамдардың, олардың соғыста қаза болғандары мен елге оралғандарының тізімі жарияланған.

Кітапты ауылдың энциклопедиясы деуге болады.

Ауыл тұрғындарының сонау 1928-1929 жылдардағы шаруашылық кітапшасынан алынып жазылған тізімі, алғашқы колхозшылар, қасілтеріне қарай: механизаторлар, малшылар, колхоз басқармалары, белімше менгерушілері, есепші-бухгалтерлер, ұстаздар, бригадир-кілтшілер, тағы басқа мамандық иелерінің тізімдері белек-белек жазылған.

Ауылдан шыққан қажылар, көп балалы аналар, көп жасаған карттар, ғалымдар тізімі де автордың назарынан тыс қалмаған.

Қорыта айттар болсақ, "Сұлышоқ" кітабының танымдық, мәнізор. Ауыл тарихын жазған Темірбек Есембеков Оразғалиұлы білімдарлықten тер төріп еңбек еткен.

Бұл тұған ауылын шексіз сүйгендеген аттың қолынан ғана етпейтін түрлі болады,